

Conceptnotulen Statenvergadering van 30 juni 2017

INHOUDSOPGAVE
Notulen 30 juni 2017

	Presentielijst	Pagina 4
1	Opening, mededelingen voorzitter en vaststelling agenda	Pagina 6
2	Tijdelijk ontslag Statenlid en tijdelijke toelating vervanging	Pagina 7
3	Spreekrecht externen	Pagina 9
4	Vragenuur	Pagina 9
5	Notulen	Pagina 9
6	Hamerstukken	Pagina 9
6.1	Afwijkingenrapportage	Pagina 9
7	Behandelstukken	Pagina 9
7.1	Jaarstukken 2016	Pagina 10
8	Vorraadagenda	Pagina 58
9	Moties vreemd aan de orde van de dag	Pagina 58
10	Sluiting	Pagina 58

**Presentielijst van de leden van Provinciale Staten van Limburg voor de vergadering van
30 juni 2017**

Voorzitter

Bovens, drs. Th.J.F.M.

Statengriffier

Braam, mevrouw drs. J.J.

Leden

Partij

Aanwezig

Akker, LLM MA J.P. van den
Berghorst, mevrouw mr. A.
Bosch, M.T.
Brugman-Rustenburg, mevrouw C.
Bus, drs. E.H.J.
Claessens-Schepers, mevrouw Y.M.
Dierks, W.A.E.
Dijk, drs. P.H. van,
Dols-Knegtering, mevrouw drs. J.
Dommelen, mevrouw mr. W.A. van
Evers, mevrouw B.E.P.
Fijnje, D.A.
Franssen, R.J.H.
Frische, drs. G.H.C.
Geraats, J.M.L.
Heldens, F.Th.M.
Hermans, L.J.
Hermans, mevrouw M.M.J.T.
Heuvelings, J.M.E.
Houben, mevrouw T.A.H.
Housmans, R.W.P.E.
Kirkels, A.W.P.
Koppe, E.J.
Kuntzelaers, J.J.M.
Linden, H.M.V. van der,
Loo, N.F.S. van der,
Nillesen-van Lammeren, mevrouw H.
Pfoster, D.D.W.
Plusquin, mevrouw P.S.M.L.
Quaedflieg, H.J.M.

VVD
PvdA
PVV
GroenLinks
SP
SP
PVV
PvdA
CDA
D66
SP
PVV
LOKAAL-LIMBURG
CDA
CDA
CDA
PVV
CDA
VVD
PvdA
PVV
VVD
VVD
PvdA
50PLUS
PVV
CDA
PVV
Partij voor de Dieren
SP

Rey, J.F.B. van	Volkspartij Limburg
Rossel, A.	GroenLinks
Ruiters, M.P.P.	CDA
Schaminée, B.J.A.	SP
Schilders, C.	SP
Soest, K.J.P. van,	PVV
Tegels, ir. R.J.J.	CDA
Titulaer, ir. M.J.J.	CDA
Vaessen, L.A.P.	D66
Ven, J. van de,	D66
Verhoijssen, ing. M.L.M.	CDA
Visser, drs. P.M.G.	SP
Voncken, M.M.W.	SP
Wageningen, ir. J. van,	D66
Werrij-Wetzels, LLM mevrouw M.	CDA

Afwezig

Nijskens, H.L.M.	VVD
Simons, mr. B.A.	PVV

Het college van Gedeputeerde Staten

Beurskens, drs. A.M.G.	VVD
Bovens, drs. Th.J.F.M.	
Koopmans, G.P.J.	CDA
Mackus, H.J.H.,	CDA
Prevoo, D.M.M.T.	SP
Rijnsbergen, mevrouw M. van,	SP
Teunissen, H.	D66

Afwezig

Geurts, ing. E.	PvdA
-----------------	------

Notulist

DemiSec

PROVINCIALE STATEN VAN LIMBURG VERGADERING VAN 30 juni 2016

1. Opening, mededelingen voorzitter en vaststelling agenda

De voorzitter: Dames en heren van harte welkom, ik open de vergadering en ik verzoek u om te gaan staan. Aan het begin van deze vergadering, waarin wij samenkomen om de belangen van de provincie Limburg en haar inwoners te dienen, spreken wij de hoop uit dat onze arbeid vrucht zal dragen. Mogen wij kracht en inspiratie putten uit onze geloofs- en levensovertuiging met juiste waardering voor elkaars mening. Dat is onze bede aan God of aan elkaar.

Mag ik u verzoeken om nog even te blijven staan. Want op 21 juni jl. is op 76-jarige leeftijd overleden de heer J. Sonnemans. De heer Sonnemans was lid van Provinciale Staten van Limburg voor de fractie van de PvdA in de periode 1982 tot 1999. Hij was een markant en zeer betrokken politicus en we zijn hem zeer erkentelijk en dankbaar voor zijn inzet voor onze provincie tijdens de jaren van zijn Statenlidmaatschap.

En op 22 juni jl. is op 91-jarige leeftijd overleden de heer L. Stals. De heer Stals was lid van Provinciale Staten van Limburg tussen 1966 en 1970 namens de fractie van de KVP, van 1970 tot 1978 namens de fractie van de Samenwerkende Christelijke Partijen en van 1990 tot 1991 namens de fractie van het CDA. Tevens was hij van 1974 tot 1987 lid van het college van Gedeputeerde Staten en hij is drager van de erepenning van de Provincie Limburg. Tijdens het langjarig Statenlidmaatschap zette hij zich op betrokken wijze in op velerlei gebieden voor onze provincie en ook herinneren wij ons de heer Stals als een positief en aimabel Statenlid en zijn ook hem zeer erkentelijk en dankbaar voor zijn inzet voor onze provincie tijdens de vele jaren van zijn Statenlidmaatschap. We zullen graag een moment stilte in acht nemen om zowel de heer Sonnemans als de heer Stals te gedenken.

Hartelijk dank. Ik verzoek u plaats te nemen. Dames en heren, van harte welkom bij deze vergadering van Provinciale Staten van Limburg met als pièce de résistance de Jaarstukken over het jaar 2016. Afmeldingen voor vandaag zijn ontvangen van Provinciale Staten de heer Nijskens van de VVD en de heer Kirkels en de heer Van den Akker van de VVD, de heer Simons van de PVV-fractie. De heer Visser zal iets later komen. Het zou kunnen ook dat de heer Kirkels en de heer Van den Akker ook nog later onze vergadering zullen kunnen bijwonen.

Dan kan ik u mededelen dat het Statenlid mevrouw Giesen-Cox inmiddels is bevallen van een gezonde zoon die de naam Lars draagt en ik wil haar hierbij van u uit en van deze vergadering uit van harte feliciteren. Wellicht kijkt mevrouw Giesen al thuis via de camera naar ons en kijkt Lars al mee. Dus van harte proficiat alvast beiden en er is namens u allen een bloemetje gezonden.

Ik vraag u ook begrip voor het feit dat er in verband met agendapunt 2 een fotograaf de arena kan betreden en zo af en toe ook foto's kan maken.

Wat de spreektijden betreft is in de uitnodigingsbrief voor deze Statenvergadering medegedeeld dat met betrekking tot de Jaarstukken 2016 een spreektijdenregeling conform artikel 20 van het Reglement van Orde van Provinciale Staten geldt en deze spreektijdregeling houdt dat in 1^e termijn elke fractie 2 minuten spreektijd per fractielid krijgt met een minimum van 10 minuten en een maximum van 30 minuten. Overigens zullen de fracties niet alle dat minimum hoeven te gebruiken.

Het gebruik is dat we beginnen bij de grootste oppositiefractie, vervolgens de grootste coalitiefractie en dan de op 1 na grootste oppositiefractie enzovoort, enzovoort. Buiten de hierboven genoemde spreektijden zal in 1^e termijn tijd worden geboden voor interrupties over en weer. Elk lid van Gedeputeerde Staten krijgt een maximum van 10 minuten spreektijd in 1^e termijn, die kunnen worden gecombineerd. Het debat in de 2^e termijn dient zich in elk geval toe te spitsen op de vragen en op de ingediende moties en amendementen en om die reden is de spreektijd zowel voor de fracties als voor het college in 2^e termijn beperkt tot 1/3 van de toegewezen spreektijd in 1^e termijn.

Voor eventuele moties en amendementen wordt verzocht om die zoveel mogelijk in de 1^e termijn al in te dienen, zodat wij die kunnen verwerken en er een overzicht van kunnen maken en ook de beantwoording van Gedeputeerde Staten al in de 1^e termijn kan plaatsvinden en omdat in de Jaarstukken alle onderwerpen van de Provincie aan de orde zijn, is er geen mogelijkheid om moties vreemd aan de orde van de dag in te dienen. Sterker nog, alle moties zijn in de orde.

Ik verzoek iedereen om de boodschappen kernachtig te formuleren en eventuele toezeggingen van Gedeputeerde Staten ook kernachtig te formuleren, zodat ze goed kunnen worden genoteerd.

Indien er een verzoek tot hoofdelijke stemming zal worden ingediend, wordt door middel van loting bepaald bij welk persoon op de presentielijst de stemming zal starten en daartoe trek ik aan het begin van de vergadering een nummer en eens kijken, wie schuil gaat achter het numero 38, die mag dan beginnen met de stemming en dat is?

Griffier Braam: De heer Van Soest.

De voorzitter: De heer Van Soest mag dan... Ja, die is de winnaar. Het is niet zo, voor de mensen thuis, dat de heer Van Soest nu iedereen moet trakteren, zo gaat dat niet, dat speelt niet.

Wij gaan verder met de vaststelling van de agenda. Er ligt een 2^e gewijzigde conceptagenda voor en voor de exacte wijzigingen verwijs ik naar de laatste e-mail van dinsdag 27 juni jl., waarin die wijzigingen zijn vermeld en waarin verwezen wordt naar de laatste gewijzigde pdf-versie van de vastgestelde conceptagenda.

Provinciale Staten wordt nu gevraagd om de 2^e gewijzigde agenda voor deze Statenvergadering vast te stellen. Kunt u daarmee instemmen? Aldus besloten.

De lunch zal naar verwachting om ongeveer 12.00 uur kunnen plaatsvinden, na de 1^e termijn van Provinciale Staten, maar als die erg kort is, zou het ook kunnen zijn dat we eerst nog een deel beantwoording van het college kunnen doen. De verwachte eindtijd omstreeks 15.40 uur zal zeker niet worden gehaald, zoals het er nu naar uitziet, zullen we eerder kunnen eindigen dan dat en om 16.00 uur is er een extra vergadering van de Commissie FEB over de herindelingsvoorstellen elders in dit gebouw. Dat was agendapunt 1.

2. Tijdelijk ontslag Statenlid en tijdelijke toelating vervanging

De voorzitter: Kom ik bij agendapunt 2, tijdelijk ontslag Statenlid en tijdelijke toelating vervanging. Aan mevrouw Giesen-Cox is op haar verzoek tijdelijk ontslag verleend per 18 mei 2017 wegens zwangerschap en bevalling en u heeft het gevolg daarvan inmiddels ook van mij gehoord. Op 7 september 2017 herleeft haar Statenlidmaatschap van rechtswege. Het Centraal Stembureau heeft inmiddels mevrouw Dols-Knegtering als tijdelijk vervanger benoemd. Een Commissie van Onderzoek

heeft de geloofsbrieven onderzocht en zal zo op basis daarvan verslag uitbrengen aan Provinciale Staten. Deze Commissie bestaat uit de volgende 3 leden. Mevrouw Evers van de SP, zij is tevens woordvoerder en voorzitter, de heer Koppe van de VVD en de heer Simons van de PVV en voor het onderzoek van de geloofsbrieven zijn de volgende stukken ontvangen. De kennisgeving van benoeming van mevrouw Dols-Knegtering, ontvangen van de plaatsvervangend voorzitter van het Centraal Stembureau, de opgave van de beklede openbare betrekkingen, uittreksel uit de Basisregistratie Personen, waaruit de huidige woonplaats, geboortedatum en nationaliteiten en het niet uitgesloten zijn van het kiesrecht blijkt. Ik verzoek nu de woordvoerder van de Commissie van Onderzoek Geloofsbrieven om verslag uit te brengen over het onderzoek en daartoe nodig ik mevrouw Evers van harte uit om dat mede te delen via het spreekgestoelte.

Mevrouw Evers (Commissie van Onderzoek Geloofsbrieven): De Commissie van Onderzoek Geloofsbrieven heeft de geloofsbrieven onderzocht van mevrouw Dols-Knegtering. De Commissie heeft de geloofsbrieven in orde bevonden. Mevrouw Dols-Knegtering is door de voorzitter van het Centraal Stembureau op 31 mei jl. benoemd tot Statenlid. Deze benoeming is op 7 juni jl. door haar aangenomen. Mevrouw Dols-Knegtering heeft een verklaring openbare betrekkingen aangereikt. Vervolgens heeft de Commissie aan de hand van een uittreksel uit de Basisregistratie Personen vastgesteld dat mevrouw Dols-Knegtering voldoet aan alle in de Provinciewet gestelde eisen. Er is niet gebleken van met het lidmaatschap van Provinciale Staten onverenigbare betrekkingen. De Commissie adviseert Provinciale Staten dan ook om de benoemde toe te laten tot Provinciale Staten.

De voorzitter: Hartelijk dank mevrouw Evers. Ik wil graag de leden van de Commissie van Onderzoek Geloofsbrieven van harte danken voor de verrichte werkzaamheden. Overeenkomstig dit verslag van de Commissie Onderzoek Geloofsbrieven constateer ik dat er dus geen beletselen zijn om mevrouw Dols-Knegtering toe te laten tot Provinciale Staten en daarbij stel ik u voor om mevrouw Dols-Knegtering inderdaad toe te laten tot Provinciale Staten en ik denk dat dat kan. Aldus besloten en ik verzoek de bodes om mevrouw Dols-Knegtering door de grote deuren naar binnen te geleiden en altijd even spannend of ze er ook staat aan de achterkant. Ja, dat is zo en dan zal ik naar de interruptietafel gaan en daar mevrouw Dols de eed laten afleggen.

En de goede verstaander weet nog van de vorige keer dat we bijna de verkeerde tekst... maar dat hebben we nog allemaal kunnen repareren. Ik heb nu de goede tekst bij me dus dat scheelt. Dus we hebben al een keer geoefend om het maar zo uit te drukken. Mevrouw Dols heeft aangegeven de eed te willen afleggen en zal dus zo dadelijk antwoorden 'zo waarlijk helpe mij God Almachtig!' en daarmee....

"Ik zweer dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.
Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.
Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!"

Mevrouw Dols-Knegtering: Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De voorzitter: Dan bent u bij dezen toegelaten als lid van Provinciale Staten, ik wens u van harte proficiat en ik schors de vergadering even voor een paar minuten zodat iedereen u kan feliciteren en... O sorry, nee u mag nog eerst tekenen, de tekst ligt natuurlijk daar, de Verklaring van het

Naleven van de Gedragscode. Als dat geschied is, dan schors ik de vergadering en mag u even feliciteren. Ik schors de vergadering.

[SCHORSING]

De voorzitter: Mag ik de bodes verzoeken om mevrouw Dols naar haar plaats geleiden en ik deel nog even de leden van de Staten mee dat mevrouw Dols de functie en de Commissielidmaatschappen van mevrouw Giesen-Cox zal waarnemen. Dus daarmee alle functies, dat heeft het Presidium net besloten.

3. Spreekrecht externen

De voorzitter: Ik heropen de vergadering en kom met u bij agendapunt 3, Spreekrecht externen. Er heeft zich niemand gemeld om in te spreken.

4. Vragenuur

De voorzitter: Kom ik met u bij agendapunt 4, het vragenuur. Er zijn geen vragen ingediend.

5. Notulen

De voorzitter: Kom ik bij agendapunt 5, de notulen. Die zijn vandaag niet aan de orde.

6. Hamerstukken

De voorzitter: Kom ik met u bij agendapunt 6, de hamerstukken. Voor een uitgebreide toelichting, behandelvoorstel en de te betrekken documenten bij dit navolgend hamerstuk, verwijs ik u naar de vastgestelde agenda en de informatie zoals die is weergegeven op de website van de Provincie Limburg en daar kunt u kijken bij de politieke kalender en/of de liveverbinding via webcast en ook dan kunt u bij de stukken komen.

6.1 Afwijkingenrapportage

De voorzitter: Agendapunt 6.1, de Afwijkingenrapportage.

Voor u ligt het Statenvoorstel 1^e Afwijkingenrapportage 2017. Er heeft een schriftelijke vragenronde plaatsgevonden en tevens heeft de Statencommissie FEB de 1^e Afwijkingenrapportage 2017 in een extra vergadering op 23 juni 2017 behandeld en doorgeleid als hamerstuk naar deze vergadering. Naar aanleiding van deze vergadering is u op dinsdag 27 juni jl. nog een gewijzigd ontwerpbesluit, inclusief erratum gestuurd.

Ik constateer dat het Statenvoorstel G-17-017 inzake de 1^e Afwijkingenrapportage 2017 met algemene stemmen kan worden aanvaard. Dat is het geval, aldus besloten.

7. Behandelstukken

De voorzitter: Kom ik met u bij, agendapunt 7, de behandelstukken. Ook hier weer voor een uitgebreide toelichting, het voorstel zelf en de te betrekken documenten, verwijs ik u naar de

vastgestelde agenda en de informatie zoals die is weergegeven op de website van de Provincie Limburg.

7.1 Jaarstukken 2016

De voorzitter: Aan de orde is agendapunt 7.1, de Jaarstukken 2016.

Het Statenvoorstel G-17-010 is in het bijzijn van Gedeputeerde Staten, Deloitte, de accountant van ons, en de Griffie a-politiek behandeld in de Jaarrekeningcommissie van 19 juni 2017. Voor inzicht in de behandeling en conclusies van de Jaarrekeningcommissie verwijs ik u naar het conceptdeelverslag van deze vergadering.

Voorgesteld wordt dat Provinciale Staten wordt gevraagd om:

1. de volgende onderdelen uit het dossier van de Jaarstukken 2016 vast te stellen, namelijk:
 - a. bijlage 1: de Memorie van Toelichting Jaarstukken 2016;
 - b. bijlage 2: de Jaarstukken 2016;
 - c. bijlage 3: de 4^e begrotingswijziging 2017;
 - d. bijlage 4: het kredietbesluit 2017 inzake de Jaarstukken 2016;
 - e. bijlage 5: het opheffingsbesluiten en wijzigingen van reserves Jaarstukken 2016.
 - f. bijlage 6: de bestuurlijke intenties vastgoed in verband met de waardering op de Provinciale balans.
2. het voordelige resultaat 2016 als volgt te bestemmen:
 - a. overboekingsvoorstellen Jaarstukken 2016 voor een bedrag van € 15.738.380,00;
 - b. een storting van het vrije resultaat van € 9.804.220,00 in de Immunisatie-reserve.
3. Gedeputeerde Staten te vragen om:
 - a. bij het opnemen van verwijzingen in de Begrotingsdocumenten en de Jaarstukken deze duidelijk traceerbaar naar paragraaf, alinea, bladzijdenummer te laten zijn;
 - b. bij het gebruik van minder goed kwantificeerbare indicatoren, duidelijk te maken hoe voortgang hierop wordt gemeten of anderszins inzichtelijk wordt gemaakt;
 - c. zoveel mogelijk gebruik te maken van outcome-indicatoren onder de 1e W-vraag aanvullend op de prestatie-indicatoren in de Programmabegroting en Jaarstukken;
 - d. beter inzichtelijk te maken bij verbonden partijen, welke risico's met welke kans en impact zich kunnen voordoen en de bedrijfsspecifieke Kritieke Prestatie Indicatoren (KPI's) beter aan te laten sluiten bij de doelen en beoogde prestaties van die deelnemingen;
 - e. de risico's en risicobeheersing rondom cyber security in beeld te brengen en Provinciale Staten hier nader over te informeren.
4. de deeljaarrekening 2016 van Provinciale Staten, de Griffie en Zuidelijke Rekenkamer (ZRK) vast te stellen.

Dat zal dus alle besloten kunnen worden aan het einde van de behandeling die in 2 termijnen zal plaatsvinden. Ik heb u al gewezen op de spreektijdenregeling en ik ga de vergadering graag openen in de 1^e termijn door de heer Fijnje namens de PVV te vragen om naar voren te komen. Aansluitend zal de heer Titulaer van het CDA aan de beurt zijn. Daarmee is de behandeling in 1^e termijn gestart. De heer Fijnje.

De heer Fijnje (PVV): Dank voorzitter. Voorzitter, we hebben het gevoel dat we een beetje een nieuwjaarsrede houden midden in de zomer met de behandeling van de Jaarstukken. Het jaar 2016 ligt alweer 6 maanden achter ons, en 2017 is halverwege en we kijken nog even terug natuurlijk. We

kunnen zeggen dat 2016 een goed jaar was, de Immunisatiereserve is weer toegenomen en als we zo doorgaan, hebben we straks weer het niveau van tijde van amendement A1.

De wind zit goed in de economische zeilen, maar dit dankzij maar ondanks het college. Als we de Jaarstukken doorkijken, zie je bijna groen van alle groene kleuren bij de doelen. Je waant je bijna in een groene golf, maar voorzitter als we dan gaan lezen naast die groene blokken, dan voelt het en levert het ons een ontluisterend gevoel op, een gevoel van deceptie, teleurstelling. Een voorbeeld. Op pagina 183 punt 3, Edelchemie, een dikke groene balk. Eerste gedachte: yes, we gaan goed, opgelost eindelijk, maar we weten allemaal dat dat niet zo kan zijn, we hebben per slot van rekening als halfjaar 2017 heel wat ontvullende realiteitszin onder de riem en jawel hoor, wat is de reden voor de vrolijke groene kleurtjes? Niet dat het een oplossing is, maar enkel alleen dat de milieusico's worden gemonitord. Een ander mooi voorbeeld, pagina 74: punt 4, een kader is uitgewerkt waarmee meerjarig een bijdrage kan worden geleverd aan de verbetering van de gezondheid van de Limburgers. Dan denk je: zo zo, dat is mooi, maar we gaan hard aan het werk hier en alles groen, Limburg is gezond, maar wat blijkt? Het is groen omdat op 18 maart de Sociale Agenda is vastgesteld. De kaderstukken zonder richting en vage kaders, waarbij concrete invullingen ontbraken. Dit is voor de PVV niet echt een reden om optimistisch te zijn en tja, de Limburger is van het besluit ook niet gezonder geworden. Sterker nog, van alle groene kleurtjes ziet de PVV inmiddels groen om de neus want voorzitter, het idee dat de stoplichtmethode is en dat er in een oogopslag een indicatie is van de voortgang van de meetbare en controleerbare criteria.

In deze Jaarstukken hebben wij een groene golf door gebrek aan duidelijke, controleerbare en meetbare criteria. Wat de PVV absoluut onduidelijk is en wat nu daadwerkelijk het resultaat is van de inzet van de Provincie en wat komt door de andere factoren. Laten wij eens kijken naar de werkloosheidscijfers over 2016. We zien dat ze aanzienlijk verbeterd zijn, maar wat schetst onze verbazing? De definitie verandert, waardoor de cijfers positiever uitvallen, de nationale definitie is uitgeruild voor een hocuspocusdefinitie van Brussel. Hier wordt niet gekeken naar de bevolking in de leeftijd van 15 tot 64, maar naar de groep 15 tot 74 voorzitter. 15 tot 74, ik hoop niet zo lang te hoeven werken. Dus worden alle gepensioneerden ook nog meegeteld. Niet zo gek dat de werkloosheid daalde op papier.

Voorzitter, dit illustreert ook hoe wij deze Jaarstukken bekijken, mosterd na de maaltijd, oncontroleerbaar en dat is niet de methode, maar de definities die gebruikt worden. Als er wordt gesteld dat het doel om een nota te schrijven en dit groen gemarkeerd wordt omdat de nota is geschreven, dan mis ik dat punt. De Provincie is niet om nota's te schrijven of te overleggen, te organiseren, dat zijn middelen die het doel te bereiken en dat is niet het doel op zich.

Voorzitter, even inhoudelijk een paar zaken.

De voorzitter: Mag ik eerst de interruptie de gelegenheid geven. De heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Een korte vraag. Ik werd verblijd met een nieuwe definitie van werkloosheid en kunt u mij even helpen in die definitie want als we de leeftijdsgrenzen oprekken van 15 tot 74 en het aantal werklozen neemt dan niet toe, maar af. De meeste schoolgaande jeugd definieer je niet als werkenden, net zo min als de meeste gepensioneerden dus kunt u mij uitleggen hoe die verhouding zich dan ontwikkelt want nu ben ik even in verwarring en ik discussieer graag mee op dezelfde cijfers.

De voorzitter: De heer Fijnje.

De heer Fijnje (PVV): Dat klopt en ik wil de vraag even doorschuiven naar het college, misschien daar een duidelijk antwoord op komt.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dus u verwacht eigenlijk een nog positiever resultaat mogelijk als we die andere definitie hanteren? Oké, dank u wel.

De heer Fijnje (PVV): Misschien wel, maar ik wacht even de antwoorden af.

De voorzitter: U kunt verder.

De heer Fijnje (PVV): Voorzitter, even een paar inhoudelijke zaken. De Limburgse woningmarkt, ook geen onbekend dossier hier in deze zaal. Ik refereer even aan het uitgebreide debat van de heer Teunissen als vervanger van de heer Prevoo vorig jaar. Dit stuk staat vol met tegenstellingen en snijdt naar onze mening echt geen hout. Er wordt gesteld dat er een tekort is aan goedkope woningen om vervolgens te stellen dat er veel goedkopere woningen op de markt komen die moeilijk verkoopbaar zijn. Voorzitter, wij hebben al eerder aangegeven dat de huidige regels, zoals het Sloopfonds, beperkend werken op de modernisering en de verduurzaming van de woningvoorraad. Dit kan niet worden gerealiseerd als je niet bereid bent deze te herzien. Het aansluiten van het woningaanbod op de verschillende doelgroepen wordt ook minder belemmerd dan dat nu nog gebeurt.

Voorzitter, ook de Sociale Agenda, ik kan het niet laten, of in ieder geval de uitwerking en resultaten van deze Jaarstukken zijn allermindst duidelijk. In de begroting van de Sociale Agenda kunnen we zien dat er een bedrag van € 6,8 miljoen begroot is. De exploitatie van de Sociale Agenda in 2016 bedraagt slechts € 3,4 miljoen. Dus moeten we een bedrag van € 3,36 miljoen overhevelen naar 2017 of, en dat zou nog veel beter zijn, teruggestort worden in de reserve. Dit is in de jaarrekening niet terug te vinden. Ook het verschil tussen begroting en realisaties binnen de Sociale Agenda zijn niet goed terug te vinden in de Jaarstukken. Deze grote verschillen zijn niet terug te vinden in de jaarrekening, ook geen verklaring of zelfs maar een rood balkje dat aangeeft dat iets niet is gerealiseerd. Sterker nog voorzitter, als we al een stukje vooruitkijken naar 2017, dan zien wij dat de experimenteerregeling en de actielijn 2, op dit moment al begroot tot 2019, bijna geheel opgesoupeerd is, maar een bijsturing of een rode indicator of de verklaring is in geen velden of wegen te bekennen. Een vraag: kan de gedeputeerde dit uitleggen? Of voorzitter, dat er gedacht is dat het bronsgroen moest overheersen in de keuze van de parameters?

Verder staat er nog op pagina 25 in de Memorie van Toelichting. Als we dit mogen geloven dan is de herindeling Landgraaf, want dat speelt vandaag ook nog even een beetje, een voorproefje van wat Limburg te wachten staat. Als wij tussen de regels door lezen, dan lezen wij dat er minimaal 4 herindelingen zullen volgen. Dat zijn Meerssen, Maastricht en Valkenburg, Sittard-Geleen, Beek en Stein, Simpelveld-Voerendaal en de heuvellandgemeenten Eijsden-Margraten en Gulpen-Wittern en Vaals. Zoals mijn collega vanmorgen al zei, misschien ontstaat er wel een super-Limburg.

Verder wil ik ook nog even refereren aan de ZRK. Dankzij het rapport van de ZRK komt er verbetering in het interbestuurlijk toezicht. In 2016 is geen enkele gemeente onder toezicht geplaatst en toch hebben we allemaal gehoord hoe groot de financiële tekorten zijn in diverse gemeenten in Limburg. Van Heerlen gaat zelfs het gerucht dat de nood zo hoog is dat de fusie met Landgraaf moet worden en dat Heerlen niet failliet gaat. Kan de portefeuillehouder hier nu aangeven hoe de financiële situatie van Heerlen is en in hoeverre dit gezond is? Of kan de portefeuillehouder aangeven hoe dicht Heerlen bij artikel 12-aanvraag is?

Voorzitter wij concluderen eenvoudig dat deze rapportage, behoudens verplicht nummertje, maar vooral niets anders is dan verspilling van papier en ik ben benieuwd naar de antwoorden. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Hartelijk dank mijnheer Fijnje. Het woord is aan de heer Titulaer van het CDA. Aansluitend mevrouw Brugman van GroenLinks.

De heer Titulaer (CDA): Voorzitter, voor de 2^e maal gaan we hier vandaag... Een uitgebreide procedure hebben we dit jaar gevolgd voor de behandeling van de Jaarstukken. We hebben dit jaar vooraf schriftelijke vragen kunnen stellen en de stukken behandeld in de Jaarrekeningcommissie. Daarnaast hebben we de Afwijkingenrapportage in de Commissie FEB behandeld en daar waren de beantwoordingen zo goed dat we dat nu als hamerstuk afdoen. Dat had wat ons betreft ook gewoon gelijk in 1 keer in deze setting afgedaan kunnen worden. We zijn vroeg begonnen dus het kan kennelijk laat worden, maar wat ons betreft zal dat wel meevallen.

In de Commissie FEB zijn afdoende antwoorden gegeven op de vragen die wij hadden met betrekking tot de Afwijkingenrapportage en we hebben dus de toezegging gekregen dat het opwaarts renterisico in het vervolg wordt meegenomen en dat vinden wij materieel nogal van belang. Ook is bekend dat de fout van € 4,5 miljoen nu wordt rechtgezet in de Afwijkingenrapportage, maar ook dat door scherp opletten van Gedeputeerde Staten € 1,8 miljoen bespaard is geworden, of althans voorlopig op papier, op de Provinciale gebouwen.

Wat betreft de jaarrekening hebben we doorgevraagd naar aanleiding van de beantwoording op de schriftelijke vragen en we hebben afgelopen week, om voldoende helderheid te verkrijgen, nog een gesprek gevoerd met de ambtelijke specialisten, waarvoor dank, en we hebben nog eens goed op de vragen die wij daar hadden gesteld in de schriftelijke vragenronde waar we onvoldoende antwoord op hebben gekregen... Dat is toen voldoende toegelicht en we kunnen nu dus ook het een en ander constateren.

Een van de zaken die we kunnen constateren is dat dus het Eigen Vermogen met € 72 miljoen is gestegen in 2016, maar wat zegt dat eigenlijk? Niet zoveel want hierin zitten ook de bestemmingsreserves opgenomen en daarachter zitten weer kredietbesluiten van Provinciale Staten en de beleidsruimte van Gedeputeerde Staten. Het is dus steeds proberen te achterhalen hoeveel van de bestemmingsreserves daadwerkelijk bestemd zijn en welke nog niet bestemd programmageld zijn en wat eventueel onderbenut wordt. Nu bovendien de Algemene Reserve als Egalisatiereserve benut wordt, doorschuifgeld, is het eigenlijk vooral van belang te kijken naar de Immunisatiereserve, maar die valt weer onder de bestemmingsreserves en die geeft een weerspiegeling van de werkelijk vrije reserves die de Provincie bezit. Deze bedraagt ultimo 2016 € 1,106 miljard. Geeft dat het volledige beeld? Ook niet want in de Meerjarenbegroting worden hier nog weer bedragen uit geput afkomstig van eerdere kredietbesluiten, waaronder bijvoorbeeld investeringen bij de Brightlands Campus. Wat ons betreft geeft het beste beeld van de financiële positie van de Provincie het verloop van het revolverende deel van de Immunisatiereserve want alles wat over is conform wat wij besloten hebben onder andere in het bekende amendement en in de vernieuwde notitie, nu ben ik de naam even kwijt, maar in ieder geval hoe wij moeten investeren, daaruit volgt dat het immers terugvloeit naar de Immunisatiereserve.

Sinds de start van de coalitie, toen besloten is om in deze coalitieperiode € 90 miljoen maatschappelijk in te zetten, waarmee de Immunisatiereserve terugviel naar € 906 miljoen, is deze

inmiddels door een reeks van meevallers en besluiten weer met € 93 miljoen opgelopen naar € 999 miljoen en met het voorziene positieve resultaat van 2017 is het revolverende deel dus met meer dan € 100 miljoen toegenomen tot boven het miljard dit jaar. Daar komt dan ook nog een goed bericht vandaag bij dat we € 28 miljoen hebben toegezegd gekregen vanuit de Europese Commissie voor het spoor wat helemaal aan de Provincie toekomt, dat is eerder uitonderhandeld hebben we ons laten vertellen. Dus dat is positief en goed nieuws en de intensiveringsmiddelen zijn dus inmiddels al ruim terugverdiend en dit memorabele gegeven willen wij toch zeker niet onvermeld laten. We hebben beleid ingezet, we hebben investeringen gedaan, we hebben de belastingen niet verhoogd en desondanks is het vermogen weer aangegroeid en daarmee dames en heren, willen wij aan het college, maar ook aan onszelf, daarvoor de welgemeende felicitaties overhandigen en aan het college de vraag of het zich herkent in dit beeld.

Voorzitter, wij zullen, zoals aangegeven in de Commissie FEB, het debat voeren over de rekenen en de scenario's met betrekking tot investeringen in Chemelot Campus. De opbrengsten waren dus als onvoorzien nu komen... bij de Afwijkingenrapportage extra worden meegenomen. Dus die worden niet begroot, maar als het zo blijft lopen, krijgen we daar ook vaker die dan onbegrote rekenen uit en toch alvast een voorschot op die discussie. Ik wil graag toch horen van de gedeputeerde Beurskens, bijna de enige die afwezig is in vak G, van welk scenario hij uitgaat. Dan hebben we toch alvast wat om over na te denken.

Voorzitter, we kunnen gezien het resultaat en het oordeel van de getrouwheid van de Jaarstukken dan ook met een goed gevoel deze Jaarstukken goedkeuren.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Titulaer. Misschien even alvast in het kader van verwachtingenmanagement, het college zal vandaag met 1 mond spreken, tenminste zoveel mogelijk, en dat zal gedeputeerde Koopmans doen, ook voor de heer Beurskens. Ja. Het woord is inderdaad aan... Ik heb hier nog mevrouw Brugman staan, maar dat is dus de heer Rossel. Ja, dat mag natuurlijk ook. Aansluitend mevrouw Evers van de SP.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, ik denk dat er iets aan mijn tijd gedaan moet worden want ik heb heel weinig tijd zie ik. Ik hoor wat collega's roepen: dat was ook de bedoeling.

De voorzitter: Dat was nog de resttijd van het CDA. Wilt u ook namens het CDA spreken?

De heer Rossel (GroenLinks): Nee, nee, nee, ik spreek vandaag zeker niet namens het CDA voorzitter. Voorzitter, vandaag is het weer traditioneel verantwoordingsdag. Het college van Gedeputeerde Staten legt aan de hand van de Jaarstukken 2016 verantwoording af aan Provinciale Staten over het gevoerde beleid van afgelopen jaar. De vraag is of al het geld rechtmatig, doeltreffend en doelmatig is besteed en het ging in 2016 om € 876 miljoen aan lasten en € 901 miljoen aan baten. Met de overboekingen naar 2017 en volgende jaren er vanaf, blijft er een positief vrij resultaat van € 9,8 miljoen over. Opnieuw het teken dat deze Provincie er zeer warmpjes bij zit als het op de financiën aankomt. Ieder jaar weer blijkt het een enorme uitdaging voor een simpel Statenlid om goed overal de vinger erachter te krijgen. Daarom kijkt gelukkig ook de accountant mee. Deze controleert met name de waarheidsgetrouwheid van de cijfers en de rechtmatigheid. We kunnen hier gezamenlijk ook meteen concluderen dat dit gewoonweg in orde is. Complimenten hiervoor.

Veel lastiger is om te bepalen of alles doeltreffend en doelmatig is geweest en dat is eigenlijk het allerbelangrijkste om inzichtelijk te hebben. Zijn bepaalde gestelde doelen binnen de afgesproken financiële kaders en binnen de overeengekomen tijdsplanning gerealiseerd? Provinciale Staten

hebben al een schriftelijke vragenronde achter de rug die een antwoorddocument van 148 pagina's heeft opgeleverd. De verantwoording aan de hand van de Jaarstukken 2016 leeft dus wel degelijk. Ook heeft de onderzoeksfunctie van de Griffie nog een separate analyse gemaakt en heeft de accountant ook nog naar een beperkt aantal aandachtspunten inhoudelijk gekeken. En op 19 juni jl. is liefst 2,5 uur in de Jaarrekeningcommissie gesproken over alle stukken die er lagen, samen met het college, de onderzoekers van de Griffie en de accountant.

Voorzitter, dan zal ik vandaag namens GroenLinks inbrengen wat wij tijdens de behandeling hier in Provinciale Staten nog wensen op te merken over de Jaarstukken 2016. Deze coalitie heeft samen met het college gekozen voor een andere begrotingsopzet, namelijk met de 3 W-vragen. Hierbij is de essentie dat met name de doelen meer kwalitatief worden neergezet. GroenLinks heeft hier vanaf het begin bedenkingen bij gehad aangezien dit lastig meetbaar en toetsbaar is. En dat blijkt ook bij de voorliggende Jaarstukken 2016 opnieuw op velerlei vlakken het geval. De ZRK heeft hier al eerder middels een onderzoek naar gekeken en gerapporteerd en ook de onderzoeksfunctie van de Griffie deed dit al eerder. Dit heeft ertoe geleid dat Provinciale Staten verleden jaar bij de behandeling van de Jaarstukken 2015 het amendement 1 van mijn hand unaniem hebben aangenomen. Wanneer we nu kijken naar de Jaarstukken 2016, dan moet GroenLinks helaas concluderen dat sommige bevindingen van de ZRK als van de Griffie niet of onvoldoende zijn opgepakt. In de nieuwe analyse van de onderzoeksfunctie van de Griffie blijken sommige aspecten ook te repeteren. Met name de kwantitatieve doelstellingen en de relatie tot de financiële middelen blijven een aandachtspunt. Vraag aan ons allemaal is wat we hiermee gaan doen. Vooralsnog ben ik niet voornemens om opnieuw een amendement in te dienen, maar er moet wel echt iets gedaan worden met de analyse van de onderzoeksfunctie van de Griffie. Hoe kijkt het college hier tegenaan en wat vinden mijn collega's in Provinciale Staten hiervan?

Opmerkelijk was juist dat het lid Van Wageningen van coalitiepartij D66 de discussie in de Jaarrekeningcommissie aanzwengelde over de controle op de doelmatigheid van de Jaarstukken 2016. D66 vindt, conform het conceptdeelverslag, dat de doelstellingen duidelijker gesteld moeten worden. Ik heb die partij echter deze Statenperiode niet 1 keer tegen enig beleidsstuk of begroting of ander planning-en-controlcyclusstuk zien stemmen. Om dan achteraf te roepen dat de doelen duidelijker moeten, vindt GroenLinks spreekwoordelijk krokodillentranen huilen. Dan moet je bij de vaststelling van de beleidsstukken of de financiële stukken je immers betere doelen voorstellen. GroenLinks is en blijft het wel hartgrondig eens met D66. U kunt dat ook terugzien bij bijna alle kaders, die hier zijn gepasseerd. Wij hebben vele malen opmerkingen gemaakt over de SMART'heid, of beter gezegd het ontbreken daarvan, van de geformuleerde doelstellingen. Vraag blijft of we dit ieder jaar opnieuw met elkaar moeten constateren; dat hier ruimte voor verbetering ligt. Of gaan we er nu eindelijk ook echt eens iets aan doen? GroenLinks hoopt uiteraard dit laatste.

Voorzitter, GroenLinks heeft nog een aantal specifieke aandachtsgebieden met betrekking tot de Jaarstukken 2016 benoemd. Hoe doelmatig zijn de kosten van de ambtenarij? Het betreft alleen alweer in 2016 € 22,9 miljoen aan uitgaven voor ambtelijke kosten en er was na begrotingswijziging een budget van € 26,7 miljoen beschikbaar. Er blijft opnieuw € 3,8 miljoen over en gereserveerd voor ambtelijke kosten. Laten we daar na de zomer de discussie over gaan opstarten.

Ook het beter matchen van doelen en middelen blijft een punt van zorg. Nu worden de financiële middelen enkel per beleidsparaagraaf cumulatief weergegeven. Dit terwijl er soms diverse doelen per paraagraaf zijn. Wat dan de doelmatigheid is per doelstelling is niet na te gaan. Tevens is de integraliteit van de doelmatigheid van enig begrotingsjaar niet optimaal. In de Jaarrekeningcommissie verwees het college, bij monde van gedeputeerde Koopmans, vaker naar de

verantwoordingsrapportages van divers beleid. Deze staan los van de planning-en-controlcyclus, maar zijn zeker bij de jaarrekening des te belangrijker om een integraal beeld te hebben over de doelmatigheid.

GroenLinks heeft ook gevraagd wat nu de bedoeling is van de heroriëntatie van het Brightlandsconcept. Op toezegging 8059 komt een heel vaag antwoord dat in 2018 een voorstel zal komen. Wellicht kan het college ons eerst eens vertellen vandaag wat er gaande is en wat überhaupt met de heroriëntatie wordt bedoeld. Immers is Brightlands 1 merk, maar we hebben 4 verschillende projecten waarover ook separaat wordt gerapporteerd. Voor GroenLinks komt dit eigenlijk zomaar opeens uit de lucht vallen, zonder dat er enige aanleiding lijkt te zijn.

Met betrekking tot de governance van de Limburgse Herstructureringsmaatschappij voor Bedrijventerreinen, kortweg LHB, heeft GroenLinks zorgen. Nog niet zo lang geleden is er nog een nieuw project gestart en ook een nieuwe deelneming vanuit LHB gecreëerd. Toen al was de Raad van Commissarissen (RvC) uit onvrede opgestapt. De projecten lopen nog langjarig en er zijn zeker grotere financiële participaties en dito risico's. Waarom is toen niet een nieuwe RvC geïnstalleerd? Provinciale Staten staan al ver op afstand bij deze verbonden partij en wij moeten er dus zeker van zijn dat de governance op orde is. Vanuit GroenLinks blijft de wens om toch een nieuwe RvC aan te stellen.

Het vrijvallen van de reserve Bruterings duurzaamheid Provinciale gebouwen van € 1,8 miljoen is eveneens een gemiste kans. Immers ligt de aangenomen motie 809, Brugman cum suis er om te onderzoeken wat er qua verduurzaming per Provinciaal gebouw nog kan gebeuren en dit in kaart te brengen voor het zomerreces 2017. Dit gaat breder dan het Gouvernement waar nu € 17 miljoen wordt geïnvesteerd. De Provincie heeft immers nog meer gebouwen in eigendom en wanneer mogen Provinciale Staten nu iets vernemen over de uitvoering van deze motie?

Voorzitter, ik kom tot een afronding. Een groot gedeelte van mijn betoog is een herhaling van hetgeen ik ook verleden jaar heb ingebracht en eigenlijk dus ook een gemiste kans om niet te komen tot een adequate oplossing voor de bevindingen uit de diverse onderzoeken op onze Jaarstukken. Ook zijn er nog een aantal specifieke vragen en aandachtspunten. Wij kijken dan ook uit naar de reactie van het college en hoe de overige collega's hierin staan. Tot zover in eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Rossel. U blijft ook ruim binnen de tijd. Dus wij gaan verder met mevrouw Evers van de SP. Aansluitend de heer Van der Linden van 50PLUS.

Mevrouw Evers (SP): Voorzitter, Geef Nooit Op. Dit was vroeger 1 van mijn favoriete kinderprogramma's en nu tevens een motto in mijn leven. Geef nooit op, dat is zeker iets wat ik hier de afgelopen 2 jaar geleerd heb en dat geldt niet alleen voor ons als Statenleden, maar ook voor de mensen thuis. Vastberadenheid en doorzetten, dan komen we allemaal al een heel eind en kunnen we ons sjoon stukske Limburg nog net wat sjoener maken want mooier dat is het al geworden. De jaarrekening, 2 jaar geleden toen ik hier begon nog een drama, een boekwerk dat je naar mijn mening eigenlijk gelijk weer in de prullenbak kon gooien want niemand snapte er toch iets van. Door inzet van de SP, maar zeker ook andere partijen, hebben we hier eindelijk eens een leesbaar boekwerk liggen. Ook de complimenten hiervoor aan de ambtenaren. Waar het eerst vooral nog vaag en ongrijpbaar was, is de jaarrekening in ieder geval duidelijker geworden en in het algemeen lijkt me op de kwaliteit van de Jaarstukken dan ook weinig aan te merken.

Ook het stoplichtensysteem waar de SP het vorig jaar over heeft gehad en ook mijnheer Housmans meerdere malen op gehamerd heeft, is nu ingevoerd in deze jaarrekening en waar ik twee jaar geleden nog zei 'gooi het boek maar in de prullenbak', zeg ik nu 'geef het maar een mooi plaatsje in een boekenkast'.

De voorzitter: Mevrouw Evers, de heer Van Rey voor een interruptie.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Voorzitter, een vraag aan mevrouw Evers. Wie was de acteur bij dat programma Geef Nooit Op?

Mevrouw Evers (SP): Hoezo?

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Nee, wie was de acteur? Mijnheer Kaktus.

Mevrouw Evers (SP): Ja, Peter Jan Rens.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Ja en u weet wat er van Peter Jan Rens is geworden?

Mevrouw Evers (SP): Dat weet ik ja, maar dat wil niet zeggen dat ik dat een leuk programma in mijn jeugd vond. Als we naar het beleid kijken, wil ik beginnen met de Traffic Informers. Iets wat mooi past in het thema Geef nooit op want 2 jaar geleden leek dit nog een doel zonder zicht, maar met doorzettingsvermogen van de VVD en de SP is dit mooie project toch voortgezet. Ook al werd er eigenlijk keer op keer verkondigd dat er geen geld voor was, is het toch voortgezet met dank aan unanieme steun uit de Staten en zo zie je maar, samen kunnen we het doen want hoe anders is het nu. In plaats van geld tekort hebben we nu in 2016 juist geld over op dit beleidsterrein en zo ziet u maar hoe het tij kan keren en wat ben ik blij dat de SP zich hier niet van de wijs heeft laten brengen en dat dit project Traffic Informers inmiddels succesvol wordt voortgezet met de nieuwe groep VanSchijndelAdvies en dat heel veel kinderen in Limburg nog steeds bewust gemaakt worden van verkeersveiligheid op een hele mooie en vooral indrukwekkende manier.

Geef nooit op geldt ook voor het onderwerp Externe inhuur. Helaas blijkt dit een terugkerend onderwerp te zijn in mijn betogen en ik zou liever hebben dat dit niet zo was. Inmiddels wordt wel bij hoofdstuk 5.5, Bedrijfsvoering het totale bedrag van externe inhuur vermeld. Namelijk € 11,5 miljoen. Echter, wat wij weer missen is de opsplitsing en zelf had ik gehoopt dat die opsplitsing in de HRM-brief zou staan, maar daar stond die dus ook niet. Dus uiteindelijk hebben wij de opsplitsing in de onderdelen vervanging, kwantitatief, kwalitatief eenmalig en kwalitatief lerend zelf opgevraagd en in plaats van dat we dit ieder jaar als SP weer moeten opvragen, zouden wij graag zien dat dit tabelletje gewoon standaard wordt opgenomen in hoofdstuk 5.5 Bedrijfsvoering en dat er ook een vergelijking met op zijn minst de afgelopen 3 jaar wordt opgenomen, zodat we het patroon kunnen zien. Een vraag aan de gedeputeerde is dan ook: kan hij dit toezeggen? En dat ook tevens naar aanleiding van motie 770 inzake externe inhuur Provincie dit uitgedrukt wordt als percentage van het totale personeelsbudget want ook dit zien we nergens terug. Er wordt alleen vermeld dat er dus een daling is in de externe inhuur ten opzichte van vorig jaar, maar liefst 12%, en natuurlijk zijn we blij dat de eerste stap is gemaakt en dat er sprake is van een enorme daling. Echter, dit is nog steeds boven de 10% van het personeelsbudget en er is naar aanleiding van de motie beloofd dat als het percentage boven de 10% is we een uitleg zouden krijgen waarom dit overschreden wordt. In de jaarrekening staat het niet, ook niet in de laatste HRM-brief. Daar wordt alleen vermeld dat we een toelichting krijgen als de 10% wordt overschreden, maar dat zien we dus nog nergens terug. De vraag is dan ook: wanneer krijgen we dit wel?

Een ander onderwerp waar we ons zorgen over maken is de Programma Aanpak Stikstof (PAS)-opgave. Als ik zie dat we in het begin van het jaar een balans hadden van € 13,4 miljoen en aan het eind van het jaar hebben we opeens nog meer geld dan aan het begin van het jaar, namelijk € 14,1 miljoen, dan vraagt de SP zich af: gaat het hier wel goed? Er wordt in de antwoorden ook aangegeven dat er een achterstand is geweest, dat we vertraging hebben, maar de vraag aan de gedeputeerde is: moet hier niet een tandje bij gezet worden? En we zouden graag een plan zien van de gedeputeerde hoe hij de achterstand de komende jaren wil gaan inhalen want ook als we naar het meerjarenoverzicht van de reserves kijken, zien we dat in het jaar 2020 geen verminderingen van de reserve DU-uitkering (Decentralisatie Uitkering) PAS plaatsvinden en dat we maar liefst met een balans van € 12,3 miljoen eindigen in het jaar 2020. Waarom blijft deze balanspost in waarde zo hoog? Of is de gedeputeerde toch ambitieuzer dan dat de huidige balanswaardes laten zien en gaat u meer geld uitgeven voor de PAS-opgave en waarvoor wilt u dat precies inzetten?

Dan communicatie. In de begroting 2016 is groot aangekondigd dat de organisatie communicatie PR-proof gemaakt zou worden en dat hiervoor een opleiding opgezet zou worden. Echter, nu blijkt er nooit een opleiding te zijn ontwikkeld voor de organisatie en de SP is het met u eens dat communicatie een permanent punt van aandacht is, maar we zouden wel graag willen weten waarom we hier opeens van koers zijn veranderd en die opleiding niet is opgezet intern.

Dan het Midden- en kleinbedrijf (MKB)-leningenfonds. Dat is natuurlijk een goed initiatief, alleen als we dan kijken naar het aantal aanvragen dat gehonoreerd is, maakt de SP zich wel zorgen. Tot eind april 2017 30 aanvragen gehonoreerd en eentje hiervan is voor een zelfstandige zonder personeel (zzp'er), terwijl we eigenlijk juist wilden dat meer zzp'ers hiervan gebruik gingen maken. Daarvoor is ook de regeling aangepast, dat het mogelijk is, maar ja, als we dan kijken wat verstrekt is, zien we het niet terug en we zouden dan ook graag willen weten: zijn er wel meer aanvragen geweest van zzp'ers voor een lening? Tijdens de commissie FEB heb ik er ook op gehamerd dat het aanpassen van deze regeling, dat we dat extra onder de aandacht moesten brengen bij zzp'ers en de vraag aan de gedeputeerde is dan ook: heeft u dat wel voldoende gedaan?

Dan heeft de SP ook een vraag gesteld over de € 2,67 miljoen die overgebleven zijn in 2016 bij de implementatie van de Openbaar Vervoer (OV)-concessie. Dit komt doordat er in 2016 voor gekozen is om alleen aan bepaalde zaken prioriteit te geven en daardoor zijn dus een aantal begrote producten niet gerealiseerd en 1 van die zaken die niet gerealiseerd is, is in 2016 de organisatie en monitoring van de nieuwe OV-concessie en ook delen van inhoudelijke producten, zoals de Wensbus. Moeten wij ons als SP hier zorgen over maken? Want het lijkt mij dat dit ook belangrijke aspecten zijn voor de reiziger die ook prioriteit hadden moeten hebben in 2016. Wat zijn de gevolgen hiervan dat dit niet in 2016 is uitgevoerd en wat gaat u hieraan doen in 2017?

Dan behalve het OV is er nog een ding waar we ons zorgen over maken. Dat is namelijk het vervoer gevaarlijke stoffen met goederentreinen door Limburg. In de antwoorden op de schriftelijke vragen wordt vermeld dat er sprake is van overschrijdingen van de wettelijk gestelde normen. Dit omdat de werkzaamheden aan de Duitse zijde van de Betuweroute uitlopen tot na 2022, waardoor er dus de komende jaren meer treinverkeer van gevaarlijke stoffen verwacht wordt over de Brabantroute die in Venlo de grens over gaat en hier maken wij ons als SP toch wel zorgen over. Zeker aangezien dit een groot risico voor Limburg is dat wij niet willen en de vraag aan de gedeputeerde is: wat gaat u eraan doen om vervoer van gevaarlijke stoffen door Limburg te beperken en de risico's voor de inwoners van Limburg te verkleinen?

De voorzitter: U zag hem al aankomen, de heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ja, dank u wel voorzitter. Ik hoor het betoog van minder giftreinen door Limburg van de SP en uiteraard hoe veiliger hoe beter. Is de enige optie minder treinen door Limburg en door andere delen van Nederland of ziet de SP zelf ook nog andere opties, zoals verplaatsing van rangeerterreinen of andere mogelijkheden om gif en gevaarlijke stoffen uit de buurt van burgers te houden?

Mevrouw Evers (SP): Dat lijkt me meer iets wat de gedeputeerde moet aangeven. Dus wat wij vooral willen voorkomen, is dat burgers risico's lopen en dat de gedeputeerde ervoor moet zorgen dat dat niet in de buurt van kernen is. En dat willen wij voorkomen.

Dan een ander punt dat ieder jaar terugkomt tijdens de behandeling van de Jaarstukken is de managementletter en wat ons opvalt, is dat sommige punten meerdere jaren achter elkaar voorkomen als opmerkingen, zoals de controle van aanbestedingen, frauderisicoanalyse en scheiding personeels- en salarisadministratie en nu weten we eigenlijk altijd pas als de accountants weer terugkomen een jaar later: wat is er nou met deze punten gebeurd en daardoor kunnen wij als Staten eigenlijk niet goed genoeg sturen en ons voorstel als SP zou dan ook zijn dat we een halfjaar na het verschijnen van de managementletter een mededeling van de portefeuillehouder krijgen wat de stand van zaken is met betrekking tot de punten uit de managementletter en mochten er dan zaken nog niet op schema zijn, dat wij als Staten in ieder geval eerder kunnen bijsturen. Kan de gedeputeerde zo'n halfjaarlijkse mededeling toezeggen?

Dan geld besparen. Ook wij als Staten hebben geld bespaard. We zien op de fractievergoedingen dat er ongeveer € 42.000,00 over is, waarvan 1/3 van de SP is, wat we teruggestort hebben. Vroeger was het voornamelijk de SP die eigenlijk altijd geld over had. Gelukkig zien we nu dat meerdere partijen het goede voorbeeld van de SP volgen en verder hebben we ook nog een bijdrage geleverd aan het besparen van geld door minder lang te vergaderen en ook dat zeg ik: vooral volhouden.

Kortom, in het algemeen is de SP zeer te spreken over de kwaliteit van de Jaarstukken. 1 van de conclusies van de Statenonderzoeker was dat de onderbestedingen afnemen. Eerlijk gezegd ziet men dit niet als iets negatiefs, dat betekent juist dat de inschattingen beter gemaakt worden en wat ook leuk is om te vermelden is dat voorbespreken van de Jaarrekeningcommissie Statenleden aangeven dat ze eigenlijk niks konden vinden in de jaarrekening. Dus dat lijkt me een mooi compliment en iets waar we trots op mogen zijn.

De voorzitter: De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Ja voorzitter, ik kom even terug naar een eerder stuk van het betoog van mevrouw Evers. Het ging over de PAS. Daar heeft GroenLinks bij de vraag 25 in de schriftelijke vragenronde van GroenLinks ook een schriftelijke vraag over gesteld. Daar hebben we het volgens mij in de Jaarrekeningcommissie ook nog kort over gehad. Is, met het schriftelijke antwoord alsook het antwoord in de Jaarrekeningcommissie, de SP nog altijd niet tevreden? GroenLinks begrijpt dat het college er alles aan doet om die achterstand in te halen.

Mevrouw Evers (SP): Nee, eigenlijk niet want ik zie dat namelijk niet terug in de reserves en dat is waarom we ons nog steeds zorgen maken want als er echt die ambities zijn, zou ik verwachten inderdaad dat de eindstand van de balanswaarde omlaag zou gaan en dat zien we nog niet terug. Als dat wel zo was, zouden we inderdaad uw mening delen.

De voorzitter: De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Ja voorzitter. Ik heb al gezegd, er wordt een bedrag van € 7 miljoen genoemd wat een gedeelte van herstelmaatregelen pas gerealiseerd is, maar dat het tijdvak tot 2021 loopt sinds 2015 en het college reageert er ook heel terecht op: ja, u moet ons ook de tijd geven tot 2021 om het ook allemaal voor elkaar te krijgen. Waarom gaat de SP nu toch de druk op de ketel verder opvoeren?

Mevrouw Evers (SP): Omdat als we dus inderdaad kijken naar de reserves, in het jaar 2020 de balanswaarde nog steeds € 12,3 miljoen is en dat vinden wij toch wel erg hoog. Dus we zien in de reserves de ambitie niet terug. Dus misschien dat dan nog iets aangepast moet worden, ik weet het niet, maar daarom dat wij dit toch aankaarten hier.

De heer Rossel (GroenLinks): Oké, we kijken in ieder geval gezamenlijk uit naar het antwoord van het college.

De voorzitter: De heer Van Rey.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Voorzitter, mevrouw Evers houdt hier de schone schijn op: kijk eens de SP houdt geld over. Er is geen enkele fractie hier in de Staten die de belastingbetaler zoveel geld kost als de SP. Uw vergoeding gaat rechtstreeks naar de partij. Wanneer die gewoon naar het individuele lid gaat en u het dan naar de partij stort, dan neemt de fiscus daar nog een groot gedeelte van af. Dus u moet wel het hele verhaal vertellen.

Mevrouw Evers (SP): Nou, die mening deel ik niet met u. Ik ben er heel trots op, op de SP, dat wij die afdrachtregeling hebben en dat zorgt er ook voor dat wij onafhankelijk zijn van bijvoorbeeld bedrijven en het zorgt er ook voor dat mensen echt, die voor de normen en waarden, voor de idealen gaan, dat die binnen de SP zitten, in tegenstelling tot andere partijen die het geld liever in hun eigen zak stoppen.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Ik vind de constructie van de SP, zoals dat in termen heet, witwassen.

Mevrouw Evers (SP): Nee, dat is niet zo.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Jawel, de vergoeding die naar een individueel Statenlid gaat, bij iedereen behalve bij de SP, gaat naar de partij toe. Een individueel Statenlid dat dat bedrag wil overmaken naar zijn partij, moet daar belasting over betalen. U niet en dat is een vorm van witwassen.

De voorzitter: Ik stel voor dat...

Mevrouw Evers (SP): Nee, uit eigen ervaring kan ik u vertellen dat ik daar heel veel belasting over moet betalen.

De voorzitter: Toch even een puntje van orde. Alles is binnen de orde bij de Jaarstukken, dus ook dit soort dingen, maar ik verklaar het ook wel een beetje buiten de orde. De heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ik wil even... Toen ik het appel hoorde van andere partijen zijn afhankelijk van giften vanuit bedrijfsleven... Er zijn ook partijen die niet hun hele bedrag via de fiscus laten lopen in aftrekbare kosten en ook geen bedragen krijgen vanuit het bedrijfsleven, zoals de PvdA. Dus er zijn ook nog andere opties voor de SP om naar te kijken zullen we maar zeggen.

De voorzitter: Ik verwijs toch de zaak een beetje terug naar het Presidium waar het debat over de afdrachtregeling van de SP ook gevoerd is en nog gevoerd zal worden. Dank u wel. Ik ga verder met de heer Van der Linden van de fractie van 50PLUS. Aansluitend de heer Heuvelings.

De heer Van der Linden (50PLUS): Dank u wel voorzitter. Voorzitter, we behandelen de Jaarstukken 2016 en daarmee komt de controlerende taak van Provinciale Staten ten volle tot uiting. Dikke boekwerken en rapportages of ontelbare pagina's op de iPad moeten worden doorgeworsteld om tot een eindoordeel te komen. Langzaam maar zeker dringt zich de vraag op: is de hoeveelheid van stukken op zich niet belemmerend voor een gedegen controle? We bepalen als Provinciale Staten zelf hoe het controleproces ingericht wordt. Gelet op de eisen die daaraan gesteld worden, is de wijze waarop de controle nu gebeurt nog een hanteerbare wijze, maar een verdere uitbreiding van de procedure is voor 50PLUS een niet-begaanbare weg. Dan verdwalen we in de informatie wat ons inziens een effectieve controle onmogelijk maakt. De huidige werkwijze is waar mogelijk geoptimaliseerd, waarvoor een compliment, en het streven naar kernachtig weergeven via de Memorie van Toelichting op de jaarrekening en de jaarrekening 2016 in 1 oogopslag is voor 50PLUS een goed stuk werk en daar gaan we mee de goede kant op, dus de complimenten daarvoor.

Is het dan alleen een hosannaverhaal? Nee, er liggen nog wel wat puntjes. Laat ik beginnen met de bevindingen van de Statenonderzoeker die resulteren in een zestal aanbevelingen aan Gedeputeerde Staten. Een reactie daarop van Gedeputeerde Staten heb ik nog niet ontdekt, dus graag een gegeven: wat doet u met die aanbevelingen?

De accountantscontrole. Het college is verheugd te constateren dat er zowel voor de getrouwheid en de rechtmatigheid een goedkeurende verklaring zal worden verstrekt, maar de accountant geeft ook wel een aantal punten aan waar zorgen over zijn, onder andere cybercrime en frauderisico's. Op deze punten geeft de accountant aan dat het college daar actie op moet ondernemen. De vraag is: wat is de stand van zaken daaromtrent?

Tot zover wat algemene opmerkingen. Dan nog een paar specifieke punten aangaande de realisatie. Scholingsfonds en 45-plusregeling. Voorzitter, op een nadere verklaring van een vraag van 50PLUS kunnen we constateren dat de 45-plusregeling geen overbodige luxe is. Het resultaat is tot op heden zeer bevredigend, maar het toont aan dat deze regeling nodig is.

De voorzitter: Ja...

De heer Rossel (GroenLinks): Ik zou even een punt van orde willen maken want er is wel degelijk reactie vanuit het college gekomen op de analyse van de Statenonderzoeker. Dat is bijlage B bij de beantwoording van de schriftelijke vragen en daar hebben we het in de Jaarrekeningcommissie ook wel inhoudelijk over gehad.

De heer Van der Linden (50PLUS): Volgens mij ben ik daar dan dus verdwaald. Goed, het resultaat is bevredigend, maar degene die gisteren het programma Hollandse Zaken heeft gezien, heeft toch kunnen constateren dat zo'n regeling bitter noodzakelijk is en het moet niet zo zijn dat onder het mom van de aantrekkende economie deze regeling vervalst. Dus graag een bevestiging van de

gedeputeerde dat we deze regeling nog enige tijd continueren, zeker zolang de 45-plusser in zo'n moeilijke positie zit.

Internet op het platteland. Ook na een gestelde vraag, valt te concluderen dat het niet zo geweldig opschiet met snel internet op het platteland. Goed dat in Noord-Limburg een procesmanager wordt ingezet, waardoor de ontwikkelingen op gang komen, althans dat mogen we toch veronderstellen. Is er al informatie te geven over die resultaten en wordt er ook nagedacht het werkgebied van deze procesmanager uit te breiden tot alle plattelandsgebieden, ook in Midden- en Zuid-Limburg? Voorzitter, 50PLUS wil nogmaals benadrukken dat snel internet op het platteland een noodzaak is om ouderen in de toekomst langer thuis te laten wonen, zowel voor hun veiligheid als voor de medische ondersteuning, maar snel internet is natuurlijk ook nodig voor agrarische en andere bedrijven en alle bewoners op het mooie platteland. Het blijft een noodzaak, dus graag een reactie: hoe gaat het ermee?

Onder het Memorie van Toelichting zien we dat... De passage Limburg werkt en groeit, dat het hartstikke goed gaat. We zijn lyrisch, maar voorzitter geen woord over de miljoenen die de Provincie en de regionale economie missen door het niet indexeren van de pensioenen. Met ruim € 1400 miljard in kas van de pensioenfondsen is het voor 50PLUS onbegrijpelijk dat de pensioenen niet stijgen, waar de lonen dat wel doen. Door indexering van de pensioenen komt een forse financiële injectie in de Provinciale economie terecht. Nu de kabinetsinformatie loopt, dient Gedeputeerde Staten volgens 50PLUS bereid te zijn dit punt kenbaar te maken bij de formateur om het nieuwe kabinet aan te sporen die indexatie wel te doen. Misschien voorzitter, kan dat samen met de provincies Groningen, Friesland, Gelderland en Zeeland die net als Limburg vinden dat Nederland niet in balans is. Ook die provincies kunnen een impuls in de lokale economie wel gebruiken. Dus concreet de vraag: college gaat u eventueel samen met de genoemde provincies de Haagse politiek bewegen de lokale economie te stimuleren door indexering van de pensioenen mogelijk te maken?

Dat brengt me gelijk op het volgende punt voorzitter, het position paper dat door deze Provincies is gepresenteerd in juli vorig jaar. Is daar al iets nader over te zeggen, hoe de resultaten zijn en kunnen wij informatie krijgen over wat de resultaten van dat position paper zijn en welke kant het opgaat? Dan kunnen we daar als Provinciale Staten op anticiperen.

Voorzitter, tot slot het oranje punt Infrastructuur en met name de verbreding van de A2, A76 en 67 was voor 50PLUS in eerste instantie geen aandachtspunt en dat vanuit het oogpunt een broedende kip moet je niet storen, maar door de mededeling die we deze week hebben gekregen over de verbreding van de A2, dan geeft dat toch te denken en mijn vraag aan het college is dan ook: is er al een plan B, het is weliswaar een term van een andere partij maar goed, over hoe we daar verdergaan en heeft dit rampzalige besluit ook nog gevolgen voor alle andere voorgenomen werkzaamheden onder het punt Infrastructuur? Want anders wordt de ramp nog groter. Dat is het voor mij in eerste termijn voorzitter. Dank u.

De voorzitter: Hartelijk dank mijnheer Van der Linden. Het woord is aan de heer Heuvelings van de VVD. Aansluitend de heer Van Wageningen van D66.

De heer Heuvelings (VVD): Ja voorzitter, ik kan misschien de heer Van der Linden op zijn wenken bedienen. Voorzitter, onze complimenten voor de Jaarstukken. Het ziet er gewoon goed uit, zowel qua leesbaarheid als inhoudelijk. Wat we overigens wel constateren is dat we, in bedrijfsleventermen sprekend, behoorlijke rendementen draaien en zeer sterke oorlogskas hebben. Is dat goed? Ja natuurlijk, maar aan de andere kant hebben we ons een aantal doelen gesteld. Natuurlijk doel 1 is

voldoende rendement maken voor onze huishouding en begroting op orde hebben. Daar slagen we meerdere jaren glansrijk in. Een ander doel is het aanjagen van de Provinciale economie. De welvaart van de Limburgers moet toenemen en dat doet dit college voortvarend en succesvol.

Helaas hebben we momenteel ook te maken met een hindermarkt die in Den Haag gezeteld is en daar hebben we last van. Ik denk dan met name aan rijkstaken die niet of veel te laat worden uitgevoerd. Dat merken we in Limburg voornamelijk bij infrastructurele maatregelen. Het Rijk heeft dan ogenschijnlijk meer aandacht voor de Randstad en wat minder voor de periferie. De oorzaak zit hem natuurlijk in het o zo noodzakelijk maken van keuzes. Keuzes die bepaald worden door beperkt beschikbare budgetten van budgettaire middelen. Daar is natuurlijk een oplossing voor. We kunnen het Rijk toezeggen een gedeelte bij te dragen aan de investering, maar dat is wat de VVD betreft een hellend vlak. De rijksoverheid moet haar verantwoordelijkheid nemen en de noodzakelijke infrastructurele maatregelen uitvoeren en betalen.

Toch moeten we dit dilemma oplossen, de problemen vragen daar om. Denk dan met name aan een verdubbeling van het spoor van de Maaslijn tussen Nijmegen en Roermond en de verbreding van de A67 en de A2. Om deze impasse te doorbreken, hebben wij de volgende gedachte. De rijksoverheid werkt met een zogenaamd kasstelsel. Dit stelsel houdt in dat als je een investering doet, deze investering in datzelfde jaar als uitgave geboekt wordt. Dus stel, de verdubbeling van het spoor van de Maaslijn vraagt een investering van € 100 miljoen, dan zou het rijk € 100 miljoen aan kosten moeten inboeken in dat jaar. De Provincie kent het zogenaamde baten-en-lastenstelsel. De investering wordt verdeeld over de economische levensduur, weer die € 100 miljoen, delen door 40 jaar en dan kost dat jaarlijks slechts € 2,5 miljoen. Let wel, stel wij stellen het Rijk voor die verdubbeling van de Maaslijn te financieren door middel van een leasecontract, de Maaslijn wordt verdubbeld en de kosten van het Rijk zijn slechts € 2,5 miljoen plus een schappelijke rente en dat gedurende 40 jaar. Voorzitter, wellicht kan de gedeputeerde Mackus helpen om de onderhandelingen met de staatssecretaris over verdubbeling van het spoor bij Grubbenvorst en de verbreding van de A67 en A2 met minister Schultz van Haegen vlot te trekken. Het mes snijdt dan aan 2 kanten. We hebben de zeer noodzakelijke infrastructurele maatregelen naar voren getrokken, de financiering is goudgerand revolverend en het Rijk heeft lage uitgesmeerde lasten. Wij zijn zeer benieuwd hoe deze financieringsmethodiek valt binnen de Staten en het college.

De voorzitter: Hartelijk dank mijnheer Heuvelings. Het woord is aan de heer Van Wageningen van D66. Aansluitend de heer Van Rey van de Volkspartij Limburg.

De heer Van Wageningen (D66): Voorzitter, D66 wil uitvoering en als eerste de complimenten van D66 wat betreft de Jaarstukken. We kunnen nu in 1 oogopslag zien wat de stand van zaken is en groen betekent geheel gerealiseerd. Het is wel gerealiseerd in onze termen, daar kom ik zo meteen op terug. Door de kleuraccenten zijn de Jaarstukken inzichtelijker geworden en sterker nog, het is nu expliciet gemaakt met criteria waarom we welke kleur waaraan toekennen. Deze Jaarstukken doen verslag over het 1^e hele jaar van de huidige coalitieperiode. D66 staat achter de voornemens waar we mee begonnen en we zien aan het vele groen in de Jaarstukken dat er veel van het voorgenomen beleid tot stand is gekomen. Dat betekent wat D66 betreft nog niet dat we klaar zijn. D66 is pas tevreden als de Limburgers ook de vruchten van ons beleid plukken. Wat merken de Limburgers ervan, wat moet er worden bijgesteld en vanuit deze gedachten hebben we de Jaarstukken doorgenomen.

Ons economisch beleid is volop in uitvoering en we zien dat de Provincie verbeteringen aanbrengt in de economische structuur van Limburg, onder andere in de vorm van de Brightlands Campussen en

wat ons bijzonder aanspreekt, is dat we langdurig betrokken blijven. Dat is een verbetering ten opzichte van het verleden. Bijvoorbeeld van de transnationale Universiteit Limburg horen we enkel nog omdat een Belg daarover begint als we daar op bezoek zijn, maar de Brightlands Campussen komen ieder halfjaar op onze agenda terug via de Regeling Grote Projecten, daar blijven we bij betrokken.

D66 hoopt dat we bij het versterken van onze economische structuur ergens op een goudmijn stuiten, op een maatschappelijke behoefte die de markt nog niet op waarde heeft geschat. Het zou intellectual property kunnen zijn of een investering in infrastructuur van de toekomst. Volgende week zal D66 in het debat over de Voorjaarsnota ingaan op mobiliteitsinfrastructuur van de toekomst en met de Staten Werkgroep Verduurzaming Energienetwerken leggen we bij die gelegenheid ook een motie voor over de Energienetwerken van de toekomst.

We zien in de Jaarstukken dat de samenwerking met VDL Nedcar tot heel concrete resultaten leidt op het gebied van werkgelegenheid en het is ook een succes op het gebied van internationale werkgelegenheid. Nederlandse, Limburgse, autowerkers hebben hun vaardigheden aangescherpt door in Duitsland te werken en op het moment biedt Nedcar ook werk aan mensen uit België. Nog meer internationalisering van de arbeidsmarkt zou voor Limburg een goede zaak zijn. Dat roept de volgende vraag op voor gedeputeerde Beurskens, maar ik merk dat het college met 1 mond spreekt: wat kunnen we daarvan leren, vraag ik het college. Kan VDL Nedcar hiervoor als model dienen en wat zou dat betekenen voor onze rol van de Provincie?

Voorzitter, een vraag van vergelijkbare aard over de zilvergroene natuur. De zilvergroene natuur is politiek nog volop in discussie en D66 ziet met genoegen dat er ondertussen in het veld gewoon natuur bijkomt die we op de kaart zilvergroen hebben ingekleurd. Over 27 hectare zijn reeds afspraken vastgelegd bij de notaris en op onze uitnodiging en met onze steun gaan andere partijen natuur toevoegen in Limburg. Hoe is dat gelukt vraag ik aan het college en wat kunnen we hiervan leren voor de toekomst? Dit punt krijgt in de Jaarstukken niet eens de kleur groen want in de opvatting die het college hierover heeft, maken we onze Jaarstukken pas groen als de natuur ook echt groen is, als het echt gerealiseerd is. Hulde, zo zou het eigenlijk moeten. Jammer genoeg gaat het niet altijd op die manier.

In veel gevallen betekent groen in de Jaarstukken dat we stappen hebben gezet onderweg naar beleid en dat noemen we gerealiseerd. Voor de Limburgers is er pas iets gerealiseerd als ze de vruchten ervan plukken en dat is ook het spraakgebruik en D66 vindt eigenlijk dat we dichterbij dat spraakgebruik moeten en de Statenonderzoeker heeft daar aanbevelingen over geformuleerd en die zijn op initiatief van de Jaarrekeningcommissie toegevoegd aan het besluit wat we nu toenemen. Ik noem die 2 aanbevelingen nog even letterlijk. Bij het gebruik van minder goed kwantificeerbare indicatoren duidelijk te maken hoe voortgang hierop wordt gemeten of anderszins inzichtelijk wordt gemaakt. Dus ook als het niet makkelijk in cijfers uit te drukken is, dan toch de voortgang aangeven en zoveel mogelijk gebruik te maken van outcome-indicatoren onder de 1^e W-vraag, wat willen we bereiken, aanvullend op de prestatie-indicatoren in de programmabegroting en de Jaarstukken. En dat is een hele goede aanbeveling. Zoveel als het kan toch in cijfertjes en ik vraag aan de gedeputeerde Koopmans van Financiën: kunt u zeggen hoe u met deze aanbeveling concreet gaat omgaan? En ik heb daar ook een suggestie voor. Vanuit D66-Limburg zouden we het goed vinden als we een duimpje zouden toevoegen als de Limburgers er iets van merken. Lang niet alles wat groen is in onze Jaarstukken merken de Limburgers ook wat van of plukken de vruchten. Dus hoe staat u er tegenover, een duimpje toevoegen... Nee, het vaste criterium de Limburgers merken er wat van bij

ieder stuk en het krijgt pas een duimpje als dat zo is. Overigens niet dit duimpje, die wil ik graag houden, maar een visueel duimpje. Van internet zijn ze wel heel veel te vinden.

De voorzitter: Een likeje heet dat tegenwoordig. De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Ja voorzitter, ik hoor de heer Van Wageningen toch deels weer hetzelfde zeggen als wat hij ook in de Jaarrekeningcommissie heeft gezegd, waar we ook een debat met elkaar hebben gevoerd. Ik hoor hem opnieuw zeggen om aan te sluiten bij die analyse van de Statenonderzoeker. Daar is GroenLinks het hartgrondig mee eens, maar vindt de heer Van Wageningen dat er in deze Jaarstukken anders wordt gerapporteerd dan wat we bij de begroting hebben afgesproken?

De heer Van Wageningen (D66): Nee en zojuist in uw eerste termijn, nodigde u ons uit om te gaan zwelgen in krokodillentranen, maar dat doen we gewoon niet. D66 kijkt op ieder moment hoe het beter kan en gedeeltelijk steken we de hand in eigen boezem, gedeeltelijk hadden we de doelstellingen beter kunnen formuleren. Voorzitter, ik mag op deze interruptie misschien wat langer ingaan door een voorbeeld te noemen.

De voorzitter: De tijd staat stil.

De heer Van Wageningen (D66): In het aanvalsplan Asbest en Energie staat niet als te leveren prestatie hoeveel vierkante meter asbest wordt verwijderd in Limburg. We steken de hand in eigen boezem, dat staat in een stuk dat de Staten hebben vastgesteld, hadden we beter op moeten letten. Het kan wel degelijk gewoon in meetbare grootheden worden uitgedrukt wat we willen bereiken, laten we het dan ook doen. Een voorbeeld, maar mag ik nog even? Nog 1 ander voorbeeld. In hetzelfde stuk staat wel degelijk een concrete doelstelling in getallen over energiebesparing. 1,5% per jaar, maar daar gaat het ergens anders mis. Daar gaat het mis tussen de doelstelling die we vaststellen en de vertaling naar criteria want in de criteria vind ik hem niet terug. Daar vraag ik toch wel het college om beter te handelen. Dit is gewoon de manier waarop D66 hiermee omgaat, constant proberen te verbeteren.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, het is mooi omdat D66 en GroenLinks helemaal op 1 lijn zitten. Gaat de heer Van Wageningen met zijn fractie dan ook bij de volgende beleidskaders die we moeten vaststellen en ook bij de volgende begroting die we moeten vaststellen samen met ons kritischer kijken naar hoe de doelstellingen beschreven staan?

De heer Van Wageningen (D66): Dat is ons vaste voornemen. Ik vraag niet voor niets om die duimpjes, ik wil eigenlijk zoveel mogelijk beleid waar een duimpje mogelijk is, waar de Limburgers wat van kunnen gaan merken en ik wil ook zoveel mogelijk concrete duimpjes, dat de Limburgers er wat van merken. Dat is echt een voornemen van D66 waarop we kunnen worden afgerekend.

De voorzitter: U kunt verder.

De heer Van Wageningen (D66): Voorzitter, door deze voorbeelden te noemen, ben ik eigenlijk al... Dit is hoe ik het had willen verduidelijken en als we het zo doen, gaan we dus asbest monitoren in vierkante meters te saneren of verwijderd en misschien kan ik nog 1 ander voorbeelden noemen. Op pagina 19 van de toelichting staat wat we gaan doen aan de energietransitie en daar staat onder andere: via Het Groene Net en afspraken met de rijksoverheid, Het Groene Net is warmtenet in Sittard-Geleen, dat gevoed zou moeten worden met warmte uit Chemelot en als je de formulering

leest, benutten we actief de restwarmte die vanuit de Chemelotsite komt en zorgen wij voor verwarming van de woonwijken in de directe omgeving. Je zou bijna denken dat er al warm water door een leiding stroomt. Is dat wel zo? Eigenlijk moeten we dit resultaat onszelf pas aanrekenen als het werkelijk, ook in de ogen van de Limburgers, bereikt is, als de Limburgers merken dat ze warm water van de Chemelotsite kunnen krijgen. Zolang dat nog niet zo is, moeten we ons niet echt op de borst kloppen met dit soort formuleringen want dan draaien we onszelf een rad voor de ogen en er zijn echt mogelijke alternatieven. Er is gewoon nog werk te doen aan de Chemelotsite en de aansluiting van Chemelot op Het Groene Net. Er wordt een investering gevraagd, dat zou Enexis kunnen doen die investering of de Provincie zou het kunnen doen. Er is gewoon nog werk te doen. Te overwegen, laten we die overweging maken en niet onszelf op de borst kloppen voordat werkelijk iets is gerealiseerd en dan gerealiseerd in het spraakgebruik, werkelijk tot stand gekomen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van Wageningen. Het woord is aan de heer Van Rey van de Volkspartij Limburg. Aansluitend de heer Kuntzelaers van de PvdA.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Voorzitter, dit wat ik nu zeg niet voor... Ik ben even mijn handen, mijn rechterduim gaan wassen. Allereerst voorzitter, zeg ik dank voor de beantwoording aan Gedeputeerde Staten voor de beantwoording van de gestelde vragen en ook de ambtenaren want dat is natuurlijk iedere keer een flinke klus.

Is er 1 Statenvoorstel dat belangrijker is dan de jaarlijkse begroting? Ja, zeg ik op mijn beurt: de jaarrekening. Geef nooit op mevrouw Evers. Ieder jaar kijk ik reikhalzend uit naar de verantwoording van het gevoerde beleid en ik verbaas me ieder jaar weer over de cijfers, als we die moeten geloven, wijzen op een onberispelijk beleid dat een hoog rapportcijfer verdient, maar deugen die cijfers in werkelijkheid? Geef nooit op. Wat klopt is dat de Provincie over veel geld beschikt en veel geld uitgeeft en wanneer het erop aan komt, kan de Provincie naar believen strooien met subsidiegelden. Stichtingen, verenigingen, gemeenten noem maar op, zullen het wel of niet merken en mijnheer Van Wageningen, nu komt het wat er in mijn tekst staat: maar wat merken de burgers daarvan? In mijn beleving niet al te veel. Dus uw voorstel was wel leuk.

Een voorbeeld. De Limburgse burgers voelen onder andere in hun portemonnee dat de energienota's er niet om liegen. Een voorbeeld: maandnota elektriciteit € 98,13, wordt vermeerderd met € 107,28 kosten Enexis. Uiteraard komt de energiebelaasting er nog eens bij, maar dat doet allemaal de Tweede Kamer, maar de Provincie Limburg, zelf medeaandeelhouder, plukt daar de vruchten van, vanwege een enorme, enorme dividenduitkering Enexis omdat Enexis enorme, enorme winsten maakt. De Provincie zou erop moeten aandringen dat de tarieven voor het beheer van het netwerk door Enexis omlaaggaan. Laat de Limburgse burgers, mijnheer Van Wageningen, daarvan profiteren. De Provincie moet dan ook de Autoriteit Consument & Markt (ACM), die de tarieven vaststelt, en andere Provincies daarvan overtuigen. Wederom mijn vraag: wil de Provincie, mijnheer Koopmans, het voortouw nemen met de andere Provincies daarin? Mevrouw Evers, ik geef niet op. Er is maar 1 voorbeeld waar we iets voor de Limburgse burger rechtstreeks kunnen doen. Gisteren las ik nog: de Provincie Gelderland gaat de opcenten voor de motorrijtuigenbelasting verlagen. Geef nooit op.

Voorzitter, zo heb ik ook in de afgelopen Jaarrekeningcommissie nog eens gevraagd naar het argument voor de keuze van de 7 gedeputeerden in plaats van 4, ik geef nooit op. De Provincie zou daardoor meer geld uit Brussel kunnen losweken. Ik hoor gedeputeerde Koopmans nog bij het debat over het coalitieakkoord zeggen: vraag me niet wat het kost, maar vraag wat het oplevert. Hoeveel heeft dat dan echt opgeleverd? (Er wordt iets buiten de microfoon gedaan.) Dat is uw linkerduim die telt niet. Hoeveel dan? Ik heb die vraag vaker gesteld. Nooit concreet antwoord op gekregen en

voorzitter, op pagina 9 van de beantwoording van de schriftelijke vragen gelezen dat er een monitoringsysteem Europese middelen nu operationeel is. Ik ben dus in de toekomst wat er wel van terecht komt en ik wil ook graag weten wat de hofhouding van Gedeputeerde Staten werkelijk kost mevrouw Evers. Een overzicht bij begroting 2017 noemt een bedrag van €4,5 miljoen. De communicatie valt er niet onder. In het web mis ik nog de spindoctors van buitenaf en komen er misschien ook nog visagisten aan te pas? Ik dacht dat er maar 1 Zonnekoning was, maar de Provincie heeft er 7. 3 te veel als je mij vraagt en als u mij vraagt waarom ik dat woord hofhouding gebruik; als je de kosten voor de hofhouding van Gedeputeerde Staten zou optellen, gaat het snel de kant op van de echte hofhouding van Koning Willem Alexander. Vandaar, ik heb het bewijs daarvan bij me. Er wordt door die hofhouding, voorzitter, niet te kwistig met geld omgegaan. Ik laat nog even buiten beschouwing wat er allemaal voor geld aan de bedrijfsvoering wordt uitgegeven. Externe inhuur is gevraagd, sla ik over, sluit ik me aan, het gaat om de definitie, zeg ik via u tegen mevrouw Evers, want een programmamanager bij een programma, daar tellen de loonkosten niet mee bij externe inhuur, maar bij dat programma. U komt er zo niet achter. Voorzitter, we hebben zelfs een evenementenbureau, 3 fte's voor een evenementenbureau, waartoe is de Provincie op aarde? Om ook nog als Evenementenbureau op te treden?

Voorzitter, als we de jaarrekening 2016 onder de loep nemen, lijkt het allemaal rozengeur en maneschijn, maar u weet vast wel dat schijn soms ook kan bedriegen. Voor het oog ziet het er getalsmatig keurig uit, zie het stoplichtenmodel, zoals het kennelijk ook bedoeld is, waarvan groen voor de bereikte doelen staat, oranje voor de lopende zaken en rood voor de doelen die nog niet op de rails staan. Wat blijkt? Het stoplicht staat de meeste tijd op groen. Gaat goed dus, dus gewoon doorrijden. De jaarrekening 2016 kleurt vooral groen en als ik de jaarrekeningen 2015, 2014, mevrouw Evers, erbij leg, dan is dat niet anders. Ik sla nu wat over omdat anderen dat ook hebben gezegd.

Mooie resultaten toch, zal het college van Gedeputeerde Staten het gevoerde beleid verkopen. Is het op zijn plaats om jezelf een schouderklopje daarvoor te geven? Mijnheer Titulaer heeft zichzelf al gefeliciteerd voorzitter.

De Jaarrekeningcommissie heeft geconstateerd dat op basis van de accountantsverklaring door Provinciale Staten décharge aan Gedeputeerde Staten kan worden verleend. Zeker, doelmatig, rechtmatig, niets aan de hand, maar laat het ons niet ervan weerhouden kritische vragen te blijven stellen, via u voorzitter tegen mevrouw Evers en ik mag hopen dat alle Statenleden met beide benen op de grond blijven staan en zich afvragen of de cijfers wel stevig onderbouwd zijn en ik kom dadelijk nog wel even te spreken over de onderzoeksfunctie.

MKB-leningenfonds is al aan de orde geweest. Voorzitter, waarom maar 1 zzp'er? Omdat het bedrag het plafond, of de vloer hoe je wil zeggen, veel te hoog is en zzp'ers hebben behoefte aan een lager bedrag, maar krijgen dat niet omdat ze meer moeten aanvragen.

Voorzitter, als ik kijk naar de Jaarstukken, bijvoorbeeld binnenstedelijke ontwikkeling, dan domineert hier ook de kleur groen. Ik heb een heel verhaal over de aanpak van winkelleegstand, ik zal er maar een beetje van overslaan, maar de winkelleegstand moet natuurlijk de kleur rood krijgen. Er is in 2016 niets aan bedragen uitgegeven en ook nog niets opgelost. Nu, 20 juni jl., 9 maanden verder ten opzichte van het vorig jaar vlak voor de behandeling van de jaarrekening, worden we verrast met een samenwerkingsovereenkomst van de Provincie met het MKB-Nederland, toeval bestaat niet en dan lees ik: het terugdringen van de overmatige leegstand en het voorkomen van verdere toename van leegstand vormen de belangrijkste doelstellingen. Niets nieuws onder de zon. Ik wil lezen wat die aanpak inhoudt. Zeker, winkelleegstand is geen makkelijk oplosbaar probleem en een begin van een

oplossing zie ik wel: haal de retailbestemming van die panden af, zorg met anderen voor een financiële tegemoetkoming voor de eigenaar en werk mee aan een andere functie. Dan kan die financiële tegemoetkoming ook veel lager worden en voorzitter, gedeputeerde Teunissen weet dat vele lokale overheden daar niet aan meewerken. Tot nu toe is de winkelleegstandaanpak alleen gevelaanplak, het versieren van leegstaande etalages, bloembakken, vlaggetjes en een folder over de Oud Limburgse Schuttersfederatie en dat is geen structurele oplossing.

Voorzitter, ja ik spreek wat sneller dan normaal, in de antwoorden van Gedeputeerde Staten en accountant op de Jaarstukken lees ik dus over de stedelijke...: er is nog geen sprake van een financiële bijdrage van de Provincie aan de pilots. Daarom: in 2016 had daar gewoon rood moeten staan en niet groen.

Statenonderzoeksfunctie. Voorzitter, daar heeft iedereen kennis van kunnen nemen. Ik citeer uit het rapport, voordat de collega's dat allemaal vergeten en de heer Titulaer zichzelf blijft feliciteren: de bruikbaarheid en transparantie van informatie met betrekking tot doelrealisatie is voor verbetering vatbaar en die conclusie die iets verder staat: Provinciale Staten kunnen hun controlerende rol niet optimaal uitoefenen en beperkte kaders meegeven aan Gedeputeerde Staten voor het opstellen van de begroting 2016. Duidelijke opvattingen, allemaal uitvoerig besproken in de Jaarrekeningcommissie en vanwege de tijd verwijs ik u naar de handelingen of de notulen daarover.

Voorzitter, 1 punt wil ik nog wel even aan de orde stellen. De laatste dagen hebben we weer kennis kunnen nemen van diverse ransomware- en hackaanvallen: Haven Rotterdam, TNT, banken, metro's, vliegvelden, vliegtuigmaatschappijen. Ook ons Maastrichtse bedrijf Q-Park en hoe staat het met de informatiebeveiliging bij de Provincie Limburg? Zoals dat fenomeen cybercrime, waarvan wordt opgemerkt dat cybercrime niet voor 100% is te voorkomen, ondanks alle getroffen maatregelen. Voorzitter, met de genomen maatregelen wordt getracht tot een aanvaardbare, lezen wij, risicobeheersing te komen. Zelfs met een serious game in 2016, waarbij de reactie bij de Provincie is getest: als in 1 keer plotseling overal de computers eruit liggen en hoe betrouwbaar en geruststellend is deze informatie die ons als Statenleden bereikt en waarover we ons een oordeel moeten vormen? Voorzitter, in de jaarrekening 2016 niets over te lezen, wel in de managementletter, daar staat: uw organisatie loopt hiermee het risico dat de interne beheersing kwetsbare plekken bevat die onopgemerkt blijven. Ik blijf er maar over bezig: nooit opgeven mevrouw Evers.

In de cijferbrij van de Provincie overheerst groen. In de context van de Statenonderzoeksfunctie, is het haast geen doen om te beoordelen of groen wel degelijk groen is of in gevallen gewoonweg rood. Voorzitter, ik sluit af. Hoe moeten we met die onzekerheid leven? Als we nu het stoplicht vergeten, waar staan dan die kleuren rood en groen voor? Ik geef u graag een lesje kleurenpsychologie. Kleurles 1: begin de kleuren rood en groen naast elkaar te zetten. Rood is overweldigend, rood is passie en groen dan? Bij een stoplicht betekent het doorrijden. In de kleurenpsychologie staat groen voor balans, tevredenheid, vrede en harmonie. Zeg eens eerlijk, dat laat ik u zeggen voorzitter, in de microfoon spreken, en hoop zei hij. Zeg eens eerlijk, dat spat er toch niet van af? Heeft u zich trouwens wel eens afgevraagd waarom ze groene kleding in operatiekamers dragen? Omdat het een rustige kleur is die niet afleidt. U snapt het vast wat ik wil zeggen: zo'n stoplichtvariant is aardig bedacht, maar je koopt er niks voor. Zelfs de Statenonderzoeksfunctie kan niet met zekerheid zeggen of groen wel degelijk groen is en laten we vooral duidelijk zijn. Voorzitter, ik denk dat de Provincie daar op eigen terrein een les kan trekken. Dat is ook de les die uit de Statenonderzoeksfunctie naar voren komt en die begint met transparantie van informatie die voor verbetering vatbaar is en toon ambitie met passie. Laat het er vanaf spatten. Geef de projecten geen kleur, maar breng kleur aan de projecten. Ik heb hier een tijd staan van 11 seconden.

De voorzitter: Ja, hij staat al een tijdje stil.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): O, oké. Nou, dat geeft hoop voor de toekomst. Dank u voorzitter.

De voorzitter: Ik wilde u namelijk niet onderbreken in de slotzin. Dank u wel mijnheer Van Rey. Het woord is aan de heer Kuntzelaers van de PvdA. Het woord is aan de heer Kuntzelaers en de passie van de heer Kuntzelaers gaat 5 minuten duren.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dank u wel voorzitter. Ja, de Jaarstukken. De champagne van de heer Titulaer die ontkurkt werd daarstraks, en het feest dat in alle complimenten hier is uitgedeeld, kan natuurlijk grotendeels op onze instemming rekenen, maar het staat in enorm contrast tot de behandeling van alle andere Jaarstukken hier in de Provincie in de afgelopen weken. In de gemeentehuizen van Maastricht, Heerlen, Venlo, Roermond werden de Jaarstukken met minder enthousiaste bewoordingen behandeld en de overvloed die in dit huis, mede door het beleid van Gedeputeerde Staten, tot stand is gekomen, moeten we toch ook in perspectief zien. Contrasten zijn misschien wel het beeld van 2016 en ook het beeld in de Jaarstukken, althans voor een deel. De complimenten waren overgebracht, het stoplicht was volgens mij in tot nu toe alle bijdragen een onderdeel van gesprek en met name het feit dat veel beleid positief is afgerond en daar op groen staat, maar de uitvoering daarbuiten nog niet gerealiseerd is, met de nadruk op nog niet. Dus wij hopen in de jaren 2017 en verder groene lichten te zien bij indicatoren die daadwerkelijk betrekking hebben op resultaten daarbuiten, maar ook de vraag: moet je niet in een jaarstuk al aangeven, en dat was wat volgens mij wat de heer Van Wageningen al aangaf, dat er nog geen direct resultaat behaald is? Hoeveel vierkante meter asbest is er daadwerkelijk van de daken gegaan, hoeveel duurzaamheid is er daadwerkelijk gerealiseerd? En het is zeer positief als er beleid geformuleerd is, maar laat ons niet vergeten dat beleid maken niet ons doel is, maar daadwerkelijke verandering om de contrasten daarbuiten weg te nemen en de contrasten daar op te lossen.

Het contrast tussen hier en de gemeenten laat zich misschien wel het duidelijkst zien in het domein van de binnenstedelijke ontwikkeling. Grote convenanten met mooie insprekavonden, georganiseerd door de heer Geurts, leverde totaalpakketten op waarin totaalvisies van steden werden gepresenteerd die wij als Provincie omarmden en zouden gaan ondersteunen, maar de discussies in de gemeenten maken natuurlijk dat daar afwegingen in gemaakt moeten worden en bij de Provinciale Staten werd van tevoren gesteld: dat zijn totaalpakketten, daar moet niet aan getornd worden. Als er 1 stukje uit zo'n puzzel valt, dan valt het verhaal misschien wel in duigen en de vraag aan Gedeputeerde Staten is: hoe zit dat in elkaar? Betekent het als een stad nu 1 klein stukje andere keuzes maakt, dat wij onze steun onttrekken of veranderen of... Hoe gaan wij daarmee om? Want dat is een vraag voor een enorm steunpakket waar een antwoord op dient te komen en 2016, in ieder geval de Jaarstukken in de gemeenten, doen ons vermoeden dat daar keuzes in gemaakt gaan worden in alle steden in Limburg en dat wij als Provincie daarop zullen moeten reageren.

Dan met betrekking tot woningbouw. 3 weken geleden stond ook weer in de krant: tekorten, met name op middeldure huurwoningen en we zien dat er een duidelijke beleidsmatige aanzet is vanuit Gedeputeerde Staten, er worden convenanten gesloten met gemeenten en corporaties, maar kunnen we aantoonbaar krijgen wat het Transitiefonds Limburgse Woningmarkt nu daadwerkelijk aan woningen genereert, aan oplossingen creëert? Dat is voor de PvdA van wezenlijk en evident belang en wij hopen daarop een antwoord van Gedeputeerde Staten te krijgen.

Dan een contrast in de samenleving tussen mensen die meekunnen en mensen die moeilijk meekunnen. We investeren enorm in laaggeletterdheid en dat is een fantastische ontwikkeling, ook breed gedragen hier in Provinciale Staten, maar wij zagen dat bijvoorbeeld de cofinancieringsmethodiek van laaggeletterdheid interessant in elkaar zat. Bijvoorbeeld bibliotheken wordt gevraagd om voor 70% aan middelen in te brengen en kunnen dan 30% cofinanciering van de Provincie krijgen. Dat zijn heftige cofinancieringsvraagstukken en de vraag is: is Gedeputeerde Staten aan het kijken naar een aanpassing of een wijziging van zulke cofinancieringsvragen? Want op deze manier krijgen we die contrasten in de samenleving niet opgelost. Als bibliotheken niet kunnen meefinancieren, dan is het voor de Provincie nutteloos om een financieringspot klaar te hebben staan. Laten we zorgen dat daar in de samenleving een oplossing voor komt.

Tot slot, aanpalend aan het contrast dat er is op laaggeletterdheid, een beeld rondom de toekomst. We zien een steeds sneller technologiserend Limburg, er is steeds grotere vraag naar kennis en kunde op digitaal niveau en digibetisme is, net als laaggeletterdheid, een punt waar dit college wat de PvdA betreft aandacht aan zou moeten besteden en wij vragen ons: is er al beleid aanstaande of komt er beleid aan want naast laaggeletterdheid zou wat de PvdA betreft dit ook een plek moeten krijgen in de permanente ondersteuning van Gedeputeerde Staten. Wij hopen dat op die wijze de contrasten in de samenleving beperkt worden en dat iedereen kan profiteren van het succes van de aantrekkelijke Limburgse economie en ook van het succes dat dit college op dit moment behaalt. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Kuntzelaers. Daarmee is de behandeling in 1^e termijn vanuit Provinciale Staten een feit en ik kijk even of er nog even geschorst moet worden. Nee, de heer Koopmans gaat meteen aan de slag? We gaan meteen door met de beantwoording in de 1^e termijn vanuit het college. De heer Koopmans heeft ongeveer 40 minuten.

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter, dank u wel. Er zijn een heleboel vragen en opmerkingen gemaakt. Die gaan over de systematiek, die gaan over het algemene beeld van de financiën van de Provincie en een heleboel beleidsinhoudelijk vragen.

Laat ik eerst even beginnen met het algemene beeld en dan zou ik, mevrouw Evers is ermee begonnen, wel willen beginnen met een liedje dat ik in mijn kop heb. Mevrouw Evers pakte het liedje van Mijnheer Kaktus, Geef Nooit Op, maar nu staat in de Kids Top 20 op numero 1 het liedje Met het hoofd in de wolken van Sarah & Julia. Ik ken het niet, maar ik vond het wel een mooie titel. Ik vond het wel een mooie titel dames en heren want voor je het weet, krijg je bij cijfers als deze, waarbij sprake is van binnen de budgetten blijven, middelen overhouden, dat gevoel, maar dan sluit ik toch ietwat liever meer aan bij een aantal kritische opmerkingen die vanuit uw Staten zijn gemaakt. Bij de opmerking van de heer Van Rey die zei: we moeten met de beide benen op de grond blijven, bij de uiterst verstandige opmerking van de heer Kuntzelaers die de relatieve positie van de Provincie, die op zich financieel gezien positief is, in relatie zette tot wat gemeentebesturen meemaken. Ik kan u zeggen, dat zeg ik ook vaak genoeg in openbare toespraken als ik ergens op bezoek ben, gedeputeerde van Financiën is als het naar de begroting gaat echt makkelijker dan wethouder van Financiën in een gemeente. De achtbaan waarin gemeenten zitten met betrekking tot hun financiën in relatie tot de 3 D's is enorm, is eigenlijk bijna op het onverantwoorde af.

Voorzitter, toch laat het onverlet dat het goed gaat met de Provinciale financiën en in de afgelopen 2 jaar zijn eigenlijk door een aantal omstandigheden de financiën goed blijven gaan en af en toe zelfs beter. Kort samen te vatten, is het door te zeggen: we hebben strenge regels met elkaar afgesproken, Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten, en onderling hebben we dat ook afgesproken en die strenge regels blijken te werken. Daardoor komen er geen potjes die niemand kent want ik vind het

interessant om mee te maken dat, daar komen geen... Dat soort vragen die in het verleden heel vaak hier in huis aan de orde waren, kennen wij niet meer en die willen wij ook niet. Elke keer weer willen wij helderheid hebben over als er middelen beschikbaar gesteld worden: waar staan ze, waar gaan ze naartoe en dat moet in de beleidskaders op een goede manier geregeld worden, ik kom met een paar voorbeelden erop terug. We hebben inderdaad een paar verstandige dingen gedaan met betrekking tot de obligatieleningen. We hebben de escrow van Enexis meegemaakt en wat we elke keer ook doen, we kijken ook af en toe naar het verleden en dat krijg je, als je 2 jaar hier zit als nieuw college, dan maak je ook een keer de balans op van wat ligt er nog aan openstaande kredieten van vorige periodes die niet meer van belang zijn om uit te geven in relatie tot het huidige beleid of de huidige omstandigheden? En dat alles bij elkaar voorzitter, leidt ertoe dat de greep die wij gedaan hebben in de Immunisatiereserve aan het begin van deze coalitieperiode na 2 jaar weer terug is gebracht naar precies € 1 miljard, vooral door de laatste ene miljoen die er vanuit Chemelot Campus, rentebetaling, onze kant op kwam.

Voorzitter, dus het gaat goed, maar er is geen enkele reden om dat liedje van Sarah & Julia hier in de praktijk te gaan brengen want er zijn natuurlijk altijd risico's en die blijven er volop. Gedeputeerde Prevoo heeft al vaker gesproken over bijvoorbeeld het punt van de Edelchemie. We hebben natuurlijk te maken met talloze projecten op het gebied van infrastructuur, waarin de Provincie een leidende rol speelt en waarin we soms ook, in sommige projecten, de risico's tot ons genomen hebben en dat zijn geen kleine risico's. Allemaal risico's die u kent, maar dat laat onverlet dat, als die ontstaan, er grote grepen aan de orde zouden kunnen zijn. College van Gedeputeerde Staten in volle omvang is elke dag bezig om te kijken hoe je die kunt mitigeren of kunt voorkomen, maar ze moeten wel met elkaar genoemd worden.

Voorzitter, dan zijn er nogal wat vragen gesteld en opmerkingen gemaakt over de systematiek en dat is een herhaalde discussie zegt de heer Rossel kritisch, maar ik zeg: ja, dat is begrijpelijk omdat wij eerder als Gedeputeerde Staten met u afgesproken hebben dat wij gaan werken met minder harde cijfers. Dat is een afspraak die we in algemene zin gemaakt hebben, tenminste als die niet rechtstreeks eenduidig voor te vertalen zijn uit het beleid dat we voeren en ik heb u in de Commissie al gezegd: waar u zelf kien op moet zijn als Provinciale Staten, dat is bij het vaststellen van de beleidskaders, we hebben er nu 25 met deze coalitie vastgesteld, maar ook met de evaluatie daarvan, dat u als het daarin aan de orde is, dat het logisch dat u de harde cijfers maakt en vastpint, dat u die dan ook met elkaar tussen Provinciale Staten en de leden van Gedeputeerde Staten vaststelt. Dan zullen wij die ook in de begroting opnemen want we moeten een klein beetje opletten dat we niet in een soort schijnwerkelijkheid terechtkomen. De mensen die spraken over ja maar..., zoals de heer Van Rey en ook de heer Van Wageningen, die het had over: ja maar, het gaat er ook om wat de mensen ervan merken. Ja, dat is natuurlijk een volstrekt terechte vraag, maar ook daar moet je weer elke keer, vind ik tenminste, zeg ik namens het college, goed de vraag stellen: is er een eenduidige relatie te leggen die ook bewijsbaar en aantoonbaar met het Provinciale beleid te maken heeft want hier staat geen college van Gedeputeerde Staten dat ronkend zegt dat de dalende werkloosheid als gevolg van het beleid van het Provinciaal bestuur is. Nee, natuurlijk niet, wij leveren faciliterend hier en daar een bijdrage en soms is dat succesvol, soms is het een beetje ingewikkelder, maar er spelen veel meer factoren en we moeten opletten met nieuwe systemen om elke keer te denken dat we dichterbij een versimpelde werkelijkheid komen, hoe graag we ook met u willen proberen, dat hebben we ook met die kleurensystematiek gedaan en als ik de reacties hoor, dan denk ik: dat is gelukt, dat we daar een zo inzichtelijk mogelijk beeld van willen maken.

De voorzitter: Eerst de heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ja, dank u wel voorzitter. Luisterend naar de woorden van de heer Koopmans en ook met name zeggende van ja, die kleurensystematiek, ja die werkt, die biedt in ieder geval wat inzicht, maar als sec het creëren van beleidskaders het enige toetsingspunt rood of groen wordt op een onderwerp. Dat is misschien wat beperkt en zeker op grote projecten waar de Provincie miljoenen op investeert, of het nou asbest en energie is, binnenstedelijke ontwikkeling. Ja, enerzijds ligt daar bij Provinciale Staten de verantwoordelijkheid om bij het vaststellen van het beleidskader te zorgen dat de indicatoren daar worden vastgesteld. Anderzijds is het toetsbaar zijn van Gedeputeerde Staten, zeker bij de majeure onderwerpen, misschien wel een onderdeel om mee te nemen in een volgend jaarstuk.

De voorzitter: Dat was inderdaad een opmerking.

Gedeputeerde Koopmans: Ja voorzitter, ben ik het volstrekt mee eens. Ik bedoel, zo moeten we dat ook gaan doen en daarom is het ook van belang dat u daar bij de voortgangsrapportages die er komen en evaluatiestukken die bij bijna alle beleidskaders zijn afgesproken met elkaar over spreekt want als je start met een coalitie en met een nieuw college, dan is het allereerst voor iedereen al een hele eis om op een goede manier verantwoord beleidskaders te maken. Zo, poeh, denk je dan, dat is alvast geregeld. Daarna komt natuurlijk het echte werk en die stappen moeten we ook, wij als gedeputeerden, u als Provinciale Statenleden, met elkaar maken. Dus dat is ook een soort dynamisch proces waarin ik u echt oproep om dat intensief te doen met de gedeputeerden en elke keer te kijken: welke parameters kun je daarin logischerwijs opnemen zonder, maar dat is meer in algemene zin, op zoek te gaan naar schijnparameters die geen directe relatie hebben met ons beleid.

De voorzitter: Ja, de heer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Eerlijk gezegd klinkt deze uitleg me heel goed in de oren. Het leek er even op alsof u wat er werkelijk in Limburg gebeurt schijn noemde en wat hier in huis gebeurt de werkelijkheid. Dat zou denk ik verkeerd zijn, maar nog concreet, wat vindt u ervan om, als er wel fysieke parameters zijn waar ons beleid aan kan worden afgemeten, dat dan ook te doen? Het voorbeeld is meerdere keren genoemd: vierkante meters asbest saneren is het doel. Dan kun je ook zien of dat gebeurt of niet en mensen merken dat. Waarom nemen we dat dan niet als criterium op?

De voorzitter: Gedeputeerde Koopmans.

Gedeputeerde Koopmans: Nou, dat is een interessant voorbeeld. Omdat de Provincie zelf geen directe regeling heeft waardoor asbestplaten van het dak af gaan. Omdat er bijvoorbeeld een jaar geleden door een enorme hagelbui een enorme partij asbestplaten van de daken afgegaan is, vernieuwd zijn. Nou, ik kan u zeggen, dat had niks te maken met het Provinciale beleid. Er zijn voorbeelden in een op zich logisch punt, namelijk dat u de ambitieuze plannen van de heer Prevoo in een parameter wil vormgeven, maar waarbij het nog niet zo gemakkelijk is om dat zomaar te doen en dan gaat het mij om die aantoonbare lijn tussen beleid en wat er gebeurt.

De voorzitter: De heer Van Wageningen.

De heer Van Wageningen (D66): Wat vindt u dan van de aanbeveling die de Jaarrekeningcommissie heeft overgenomen om in zo'n geval wel aan te geven hoe er dan wel een relatie wordt gelegd tussen ons beleid en wat er in de praktijk gebeurt?

Gedeputeerde Koopmans: Prima.

De heer Van Wageningen (D66): Dat is een dure verplichting in dit geval. Duurder zelfs als we als Provincie ons wel iets voornemen waar we eigenlijk de instrumenten niet voor hebben.

Gedeputeerde Koopmans: Nee voorzitter prima, maar dat is het debat en het gesprek dat u moet voeren in de individuele beleidskaders bij die evaluaties met de gedeputeerde.

De voorzitter: De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Ja voorzitter, het is toch deels een herhaling van zetten, ook ten opzichte van vorig jaar. Er is een amendement geschreven waarin de aanbevelingen van de ZRK en van de Griffie unaniem door Provinciale Staten zijn aangenomen. Daar heeft u als college ook nog een briefje over gestuurd, daar hebben we het op bepaalde momenten nog met elkaar over gehad. Nu moeten we zien dat in de analyse deels diezelfde conclusie terugkomt. Ik citeer nu de samenvatting van de analyse, een deel daaruit: "Het is niet altijd duidelijk welke bijdrage de Provincie in 2016 heeft geleverd door een niet altijd duidelijke relatie tussen doelen, criteria, prestatie-indicatoren en uitgaven, in het bijzonder bij aangegane samenwerkingsverbanden". Als we toch ieder jaar weer opnieuw hetzelfde moeten constateren, dan verwacht ik toch iets meer inzet van het college om samen met Provinciale Staten te komen tot het proberen te dichtten van deze aanbevelingen. Waarom zegt de heer Koopmans: we moeten hier geen papieren werkelijkheid creëren?

Gedeputeerde Koopmans: Ja voorzitter, onze ambitie is heel groot om dat te doen, alleen je moet opletten, en daar waak ik echt voor elke keer weer, dat je daarmee... Als je zegt: we gaan op alle beleidsterreinen 100 criteria formuleren, dan zal er een aantal bij... Ik heb net een interessant voorbeeldje genoemd waarbij het zonneklaar leek dat er een relatie te leggen is tussen het aantal asbestplaten dat er ligt en wat er een jaar later niet meer ligt. Nou, dat is niet zo simpel te koppelen aan het Provinciale beleid want daar gaat het om en je kunt best tegen elkaar zeggen: weet je, we willen wel geïnformeerd worden, maar dat is wat anders. Dan kan dat best neergezet worden, maar dan is dat wat anders dan een beleidsindicator en daar moet je dus gewoon in een... Daar is geen onwil aan onze kant, helemaal niet, alleen ik vind ook dat je dus echt moet opletten om tegen de mensen buiten te zeggen, daar waarschuwt de heer Van Rey elke keer voor en dat vind ik ook terecht... Als ik de conceptstukken zie voor zo'n Memorie van Toelichting, dan gaat elk woord eruit waarvan ik denk: ja maar wacht even, dat is net te van: oh, kiek os es. Nou, onze rol als Provincie is relevant, maar echt niet in alles bepalend, zeker niet.

De voorzitter: De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Maar voorzitter, is het niet ook debet aan de lijn van het college samen met de coalitie door die 3 W-vragen, waarin meer een kwalitatieve beschrijving plaatsvindt in plaats van een kwantitatieve beschrijving, waardoor het ook veel lastiger is om het te toetsen en te meten?

Gedeputeerde Koopmans: Ja voorzitter, maar ik roep u op, nu voor de 10^e keer vanmorgen, maak in de beleidskaders, in de gesprekken die u heeft met de gedeputeerde, daar waar dat kan en waar dat verantwoord is afspraken over waar het concreter kan. Daar is absoluut geen principiële tegenstand aan onze kant.

De voorzitter: Dan de heer Fijnje.

De heer Fijnje (PVV): Dank u voorzitter. U bent het toch met me eens dat, als u alles op groen zet, u dan toch verwachtingen schept die u niet kunt waarmaken in de zin van niet zozeer naar Provinciaal beleid, maar meer naar de buitenwereld toe? Dat u zegt: nou hebben we alles voor elkaar, maar de mensen, net wat u al vaker zegt, merken het nog niet, de gemeenten merken het nog niet, de woningbouw blijft achter. Ik bedoel, ik kan zo wel doorgaan en dat is wat ik bedoel, ook in mijn betoog, je kunt alles wel op groen zetten, maar je wordt afgerekend op de dingen die je buiten realiseert, maar u heeft er waarschijnlijk ook over nagedacht, dat u zegt: ja, we moeten die beleidsterreinen zeg maar misschien wat onder de loep nemen. Geeft u dan een voorbeeld zoals u dat dan zou willen zien, dat u er ook mee kunt werken.

Gedeputeerde Koopmans: Ja voorzitter, laat ik zeggen ik zou het ook om willen draaien. Er kan best hier dat mensen hier gaan staan en in algemene zin de hoeveelheid groen bekritisieren, maar daar kan ik niet zoveel mee. Het zit veel meer in dat je gewoon individueel in een criterium dat je hebt geformuleerd of in een doel dat je hebt geformuleerd... Ja, daar heb ik net ook al van gezegd, als dat er ergens als doel staat: er moet een beleidskader komen. Dat is hartstikke verstandig dat je dat opschrijft, alleen als er een kader is, moet er daarna nog de uitvoering komen. Daarom hebben wij ook én bij de begroting én bij de jaarrekening daar bovenop gezet de uitvoering centraal. Dat weten ook al onze mensen hier in huis en dat is ook 1 van de redenen dat wij ook tegen Provinciale Staten, ook volgende week, zullen zeggen, als er allerlei nieuwe verhalen of plannen zouden komen: ho, ho, ho, let op want met de uitvoering van de plannen die we tot nu toe al hebben, hebben we heel erg veel werk, heeft de samenleving ook veel werk, hebben bijvoorbeeld partners zoals gemeentebesturen soms de handen vol om dat op een goede manier te doen en de vraag moet niet aan ons zijn: kunt u wat meer concrete doelen stellen? Dat is een vraag die u zelf ook moet beantwoorden en die u in het verkeer met Gedeputeerde Staten bij de individuele beleidskaders moet vaststellen.

De heer Fijnje (PVV): Even nog iets anders. Ja, ik sta niet om kritiek te leveren, ik sta om mee te denken en ten 2^e, u zegt het weer opnieuw, intern, in het huis zal het wel zo zijn, maar dat wil niet zeggen dat de man die op de straat loopt, ook weet wat er bereikt is en daar gaat het mij meer om. Dat zou ik meer willen zien.

Gedeputeerde Koopmans: Ja maar voorzitter, dat is nou precies de kern van wat ik ook tegen u als Statenleden zeg: let op dat je niet met het creëren van een nieuwe vorm van rapporteren een soort nieuwe schijnwerkelijkheid creëert. Dus denk zelf goed na over de criteria die je met elkaar wilt vaststellen.

Voorzitter, de heer Fijnje heeft een aantal vragen gesteld, dat heeft hij nu mondeling gedaan, schriftelijk heeft u geen vragen gesteld. Had misschien zeker wat punten rondom definities gescheeld.

Met betrekking tot de werkloosheidscijfers is aan de orde dat daarvoor een nieuwe Europese definitie geldt. Die zijn we gaan hanteren. Wij willen graag vergelijkbare cijfers, dat wilt u ook graag en daarom is nu van 15 tot 74.

Voorzitter, met betrekking tot de Limburgse woningmarkt, er zijn meer mensen die daarover gesproken hebben. Wie de brief die wij als mededeling Gedeputeerde Staten naar u gestuurd hebben, gedeputeerde Prevoo heeft dat gedaan dacht ik met de heer Geurts, over ruimte-voor-ruimte, heeft daar een slotzin gelezen waarin uitdrukkelijk een opmerking staat over dat we dat nog eens goed tegen het licht aan het houden zijn en we zullen dan ook, iemand anders heeft daar nog een vraag over gesteld, goed kijken naar de werking van het Transitiefonds.

Voorzitter, de heer Fijnje heeft opmerkingen gemaakt over de Sociale Agenda. Recent heeft gedeputeerde Van Rijsbergen daar nog een evaluatie over naar uw Staten toegestuurd en ook daar geldt, maar dit is dan een soort voorbeeld... Als u vindt dat dingen duidelijker moeten, kunt u daar in het desbetreffende debat over spreken. Het voorbeeld dat de heer Fijnje noemt, is ook bij een aantal andere posten aan de orde. Ja, als wij in een jaar, dan proberen we vooraf in de begroting een inschatting te maken over de middelen die beschikbaar zijn voor dat programma en dan kan het zijn in het jaar door die algemene problematiek, namelijk dat je nog niet voldoende je partners gereed hebt om die middelen op een goede manier uit te geven of te accommoderen of te cofinancieren, dat je er dan voor kiest om die middelen naar een jaar later te brengen. Dat is heel verstandig en gedeputeerde Van Rijsbergen heeft vorige week nog een voorstel in het college gehad om voor de komende jaren weer de middelen, zeg maar, uitdrukkelijk neer te zetten hoe dat gebeurt, maar dat gebeurt aan de hand van een planning en ik moet u zeggen voorzitter, tot slot op dit punt, ik ben er ook trots op dat wij geen college zijn... Niemand hier aan onze tafel die dan denkt: weet je wat, ik ga toch nog even snel wat dingetjes doen zo hier en daar uit de beschikbare kredieten. Wij schuiven liever de middelen naar voren om ze dan verantwoord uit te geven dan dat we zeggen: hupsakee, we doen dat nog even en ik heb overheden meegemaakt waarin dat wel gebeurde en dat doen wij niet.

De voorzitter: De heer Fijnje.

De heer Fijnje (PVV): Dank voorzitter. Bedankt voor de antwoorden, maar ik heb begrepen dat we al vragen gesteld hebben en er niet op gereageerd is of tenminste onvoldoende.

Gedeputeerde Koopmans: Nee, er zijn geen vragen van de PVV ingeleverd bij ons.

De heer Fijnje (PVV): Dan schakel ik even mijn collega in want die is er beter in thuis.

De voorzitter: ... wel even om klaarheid te scheppen.

De heer Housmans (PVV): Dank u wel voorzitter. Voorzitter, de vragen over de rapportage voor de Sociale Agenda zijn gesteld in de Commissie, alleen het probleem is dat er geen bevredigend antwoord kon komen omdat de gedeputeerde het antwoord schuldig bleef en de effecten waren dat er een begroting is en de realisatie dusdanig ver afwijkt van de begroting dat wij ons afvroegen of dat effect heeft op de inhoudelijke punten en aangezien deze in de Jaarstukken terugkomen, is die vraag opnieuw hier herhaald, zodat hopelijk de gedeputeerde Financiën daar wel een antwoord op kan geven; of die verschuiving van middelen binnen die Sociale Agenda leidt tot andere keuzes in de Sociale Agenda want dan moeten de Staten dat weten.

Gedeputeerde Koopmans: Nee. Namens gedeputeerde Van Rijsbergen antwoord ik u: nee, dat is niet aan de orde en mijn opmerking over vragen was, schriftelijke vragen ging het over naar aanleiding van de begroting.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Punt van orde.

De voorzitter: Niet mogen deelnemen aan het debat, wel wat klaarheid mag brengen.

De heer Kuntzelaers (PvdA): En strak handhaven dan alstublieft voorzitter.

De voorzitter: Heb ik aangegeven.

Gedeputeerde Koopmans: En daarmee is dat punt aan de orde geweest. Voorzitter, dan hoewel we daar vanmiddag natuurlijk nog uitgebreid over schreven tussen de regels, zeg ik tegen de heer Fijnje, met betrekking tot de herindelingen staat niet wat u net suggereerde. Er is slechts aan de orde wat er aan de orde is en dat is een voorstel van het college van Gedeputeerde Staten met betrekking tot Landgraaf-Heerlen.

Voorzitter, 1 mooi voorbeeld wil ik toch nog wel even noemen, maar ik heb het net al bij de risico's even genoemd. Ik snap dat er mensen zijn die zeggen: ja, als je bij Edelchemie groen neerzet, ik weet al niet meer wie het was, dan is dat natuurlijk in relatie tot het echte probleem, namelijk er is een vervuiling, ja is dat een beetje verwarrend, alleen de doelstelling was dat er goed gestuurd werd op de bestuursrechtelijke handhaving. Dat is overigens uiterst belangrijk dat daar groen staat, alleen het gerei zit nog wel in de grond.

Dan voorzitter, zijn er nog vragen gesteld door de heer Fijnje met betrekking tot de ondertoezichtstelling van gemeentebesturen. Gedeputeerde Van Rijsbergen rapporteert daar telkenjare over. Daar zitten wij bovenop en wij spelen onze rol als toezichthouder op dat punt zoals dat hoort. Artikel 12-aanvragen kennen wij niet en de cijfers die wij tot nu toe van de genoemde gemeenten gezien hebben, geven daar ook geen aanleiding toe.

Voorzitter, de heer Titulaer heeft nog een aantal dingen herhaald vanuit de Commissie en zijn punten daarin nog even genoemd. Het verloopt van de revolverende deel, dat hebben we natuurlijk al tegen elkaar gezegd. Goed nieuws is het inderdaad dat vanuit de portefeuille van de heer Mackus gemeld is mogen worden dat er voor Heerlen en van Heerlen naar Aken € 28 miljoen Europese middelen waren. Daar zat een stevig risico, de gedeputeerde van Financiën heeft daar vaak zorgelijk naar gekeken. Dat is goed nieuws, maar er is nog helemaal geen garantie dat dat allemaal binnen de middelen gerealiseerd kan worden, maar dat is goed nieuws evenals dat de afgelopen week onder anderen gedeputeerde Prevoo heeft kunnen melden dat we € 30 miljoen hebben binnengehaald voor het Limburg Energie Fonds (LEF). Dat zijn dan revolverende middelen, maar dat leidt tot een verdunning van ons risico wat wij met betrekking tot het uitlenen van middelen via het LEF meemaken en dat is zeer, zeer, zeer toe te juichen zeg ik ook vanuit de portefeuille Financiën en dit zijn voorbeelden, mijnheer Van Rey, waarin het helpt dat je een breed samengesteld college hebt dat, ondersteund door een heleboel goede mensen, verstandige stappen zet en als onderdeel daarvan is dat we zelfs een keer gaan eten bij Beluga met een aantal mensen om ons heen, met de mensen van het European Environmental Bureau (EEB), dan zij dat zo. Dat was overigens de 1^e keer vanuit het college en het smaakte goed, maar het resultaat kan ik u zeggen, die € 30 miljoen, de 1^e Provincie die dat binnenhaalt, die EEB-middelen, die Europees Fonds voor Strategische Investerings (EFSI)-middelen dat is iets waar echt gedeputeerde Prevoo met de mensen daar rondom heen, ondergetekende, daar zijn we echt erg trots op en dat gaan we ook met de andere colleges van Gedeputeerde Staten in andere Provincies delen, waaronder met Overijssel omdat we nadenken over ook nog een soort koepelovereenkomst met het EEB, waardoor de risico's die wij op verschillende fondsen die wij hebben, en die onder andere door de heer Titulaer mede zijn geëntameerd, worden verminderd.

De voorzitter: De heer Van Rey.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Voorzitter, ik was heel even afgeleid, maar u bent zo juichend, het gaat gewoon over een lening die u hebt gekregen van het EEB. Een Europese investeringsbank geeft leningen, die hebben ze gegeven aan C&A en die hebben ze nu voor het LEF gegeven en daar gaat u voor eten, voor een lening die u hebt gekregen?

Gedeputeerde Koopmans: Ja voorzitter, u bent wel eens voor minder gaan eten zou ik zeggen, maar dat even terzijde.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Nee voorzitter, ik ben nog nooit voor het verkrijgen van een lening bij Beluga gaan eten, nog nooit.

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter, ik kan u zeggen dat het binnenhalen van € 30 miljoen voor het LEF, waarbij we dus onze eigen middelen, die € 60 miljoen groot zijn die hebben we daarin zitten, daar maken we € 90 miljoen van, waardoor we dus het risico dat we lopen, wat altijd aan de orde is bij leningen, met 1/3 terugbrengen. Ik kan u zeggen vanuit treasury gezien, juichen we dat enorm toe, dat is groot, belangrijk en het EEB dat die middelen via het Juncker gekregen heeft, maakt nu dus ook voor de 1^e keer bekend dat een Provincie in Nederland die middelen krijgt en dat is een hell of a job geweest van onze mensen, daar zijn we 1,5 jaar mee bezig geweest en dat is zeker heel erg goed en dat daarmee, zoals u heeft kunnen zien in de rapportage van gedeputeerde Prevoo, dat daarmee, met die uitzettingen, met een flinke multiplier op het gebied van duurzaamheid, op het gebied van CO₂-vermindering en arbeidsplaatsen grote resultaten worden bereikt in Limburg, ja, daar zeg ik u nog een keer: daar wil ik best nog een keer, als dat randvoorwaardelijk zou zijn, een keer goed gaan uit eten.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Voorzitter, ik wil de feestvreugde vandaag niet storen, maar ik kan me niet voorstellen dat het EEB een lening geeft van € 30 miljoen en daarmee 1/3 ook nog risico loopt. Ik wil graag die stukken een keer inzien dan, dat hoeft nu niet, want ik heb veel leningen van het EEB in de afgelopen 10-20 jaar mogen zien, maar het risico van het EEB was bijna in al die leningen 0.

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter, dat pakketje met informatie zullen we met een rood lint, dat lijkt mij de meest passende kleur, daar rondom heen bij de heer Van Rey bezorgen want de fondsgrootte is van € 60 miljoen naar € 90 miljoen gegaan en daardoor is het risico natuurlijk voor de Provincie Limburg, die eerst voor 100% de financier was van dat fonds en nu voor 2/3 de financier is van dat fonds, natuurlijk verminderd. Dat is niet zo'n hoge wiskunde.

Dan kom ik bij de heer Rossel zijn vragen. Daar zijn er een aantal van genoemd. 1 opmerking nog, hij begon met: ja, we zitten er zeer warmpjes bij. Ik herhaal ook in die zin nog eens een keer en ik pak het nog even vanuit een andere optiek: we hebben ook wel de neiging, en dat is gebaseerd op hoe wij er ook tegenaan kijken, ikzelf er ook tegenaan, om conservatief te begroten en dat moet ook zo blijven omdat je beter kunt meemaken dat je een overschot meemaakt aan het einde dan een tekort. Daar is niks onverstandigs aan en ik denk dat elke politieke kleur hier in huis daar ook voor voelt.

Voorzitter, de heer Van der Linden alsook de heer Rossel hebben het ook gehad over de hoeveelheid informatie en tegen de heer Van der Linden zeg ik: ik begrijp uw opmerking want ik geloof dat we al aan meer dan, veel meer dan 1000 pagina's zitten. Tegelijkertijd zijn dat allemaal informatie-uitvragen die of wettelijk verplicht zijn of die ontstaan in het verkeer tussen uw Staten en ons in dit soort debatten en ik kom er dadelijk wel op terug, wij zijn rijkelijk bereid om toezeggingen te doen, maar de kans op verdwalen wordt af en toe niet minder.

Dan, even kijken, dat over de beleidskaders heb ik gehad. Dan de heer Rossel begon nog een keer over de kosten van de ambtenarij. Ik moet u allereerst zeggen, het klinkt niet eens sympathiek. Onze medewerkers die verdienen voor het goede werk dat ze neerzetten centen en ik meen het oprecht, u bedoelt het niet zo, maar 'de kosten van de ambtenarij', ik vind het niet klinken. We hebben medewerkers en die werken voor het overgrote deel keihard en wij zijn met de directie en ook met de

nieuwe directie bezig om te kijken hoe we de efficiency, de doelen die we met elkaar kunnen bereiken, opleidingstrajecten, om dat te verbeteren, om dat nog beter te gaan doen en wij kijken ook heel sterk, in relatie tot wat mevrouw Evers telkenmale, begrijpelijk ook, neerlegt, op het gebied van inhuur, hoe doen we dat precies in de juiste verhouding? Daar zijn we kien op, daar zijn we stipt in, maar dit leidt er in dit geval toe dat, met name ook omdat we onder leiding van de directeur Middelen heel sterk zijn gaan sturen ook zeg maar op de centenkant, dat is ook uw kant, de budgetten, waardoor het soms lukt om middelen over te houden en daarvan hebben we de afspraak gemaakt in de HRM-brief dat we die weer naar een volgend jaar laten gaan en voor een deel eerder in de taakstelling hebben laten lopen.

De voorzitter: De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, laat ik allereerst mijn excuses maken als ik onsympathiek ben overgekomen want dat is zeker niet de bedoeling geweest want we weten dat hier allemaal zeer hardwerkende mensen in dit huis hun plek hebben, maar waar het mij met name om ging is: wij begroten weer iets en dan blijft er € 3,8 miljoen over op dat budget en u wilt dat ook weer reserveren. We hebben die discussie ook vorig jaar gehad, die € 3,8 miljoen over is bijna 15% van het totale budget dat beschikbaar was en dan vraag ik mij af: zijn we doelmatig aan het budgetteren op die ambtelijke organisatie? Dus ik zou dat graag wat nader toegelicht zien.

Gedeputeerde Koopmans: Ik stel voor dat we deze discussie verder ook weer voeren in de aankomende HRM-brief, maar ik moet u zeggen, de € 3 miljoen, 15%, dat klopt niet, dat is in elk geval verkeerd, die veronderstelling, maar we gaan er even nog nader over spreken. Volgens mij is de totale personeelslast ongeveer 70 of zo iets. In de 70, dus dat is toch een beetje anders. Dan heb je het over 5% of iets minder dan 5% en dat heeft ook te maken met het doorschuiven van middelen omdat wij namelijk, ook in de afspraken die wij gemaakt hadden ook met de Ondernemingsraad, dat wij ook heel goed willen kijken naar bijvoorbeeld de beschikbaarheid van middelen onder andere bij het persoonlijk ontwikkelbudget. Die gaan wij niet... Als die blijven hangen, gaan wij dan niet zeggen: lekker afkomen, die gaan naar de grote kas. Nee, dus dat zijn verantwoorde keuzen, ook in overleg met de medezeggensorganen.

Dan kom ik bij de heroriëntatie met betrekking tot Brightlands. Daarin is geantwoord: dat komt in 2018 onder verantwoordelijkheid van gedeputeerde Beurskens. Dat heeft, daarom hebben we dit ook opgeschreven, te maken met het feit, zoals u zelf al zei zeg ik tegen de heer Rossel, dat we 4 campussen hebben en dat we goed nadenken over hoe je die precies tegenover elkaar en met elkaar positioneert en daar zijn werksessies over aan de gang en daar zal over de resultaten gedeputeerde Beurskens met u van gedachten wisselen.

Dan herhaalde de heer Rossel zijn opmerking in de Commissie over de LHB. Daar hoort geen RvC meer bij. We hebben als aandeelhouders een aandeelhouderscontract gesloten zelfs waarin staat: afbouwen die winkel. Er zijn ook geen nieuwe projecten meer, het laatste project was de verkoop van grond. Dat is geen nieuw project, er moet ook geen nieuwe RvC komen want dan gaan die dadelijk ook nog nieuw beleid maken. Dat is helemaal niet de bedoeling. Die winkel wordt afgebouwd en dat is ook verstandig. Daarom zijn er ook personele verminderingen gekomen. Dus dat is niet nodig om te doen.

De voorzitter: Komt daar nog een reactie van de heer Rossel op? Ja.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, in mijn beleving zit de RvC er om toezicht te houden op de bestuurder die er zit en over het beleid dat inderdaad gevoerd wordt en de uitvoering ervan. Wij staan op afstand als Provinciale Staten, wij delegeren in feite het toezicht aan die bv en aan die RvC om dat voor ons te doen en dat het daar goed blijft gaan. Hoe moeten wij daar nu op kunnen bouwen, want het gaat nog zeker tot ver in 2020 duren voordat die projecten afgerond zijn. Hoe moeten wij nou kunnen geloven dat daar de governance op orde is en dat het ook allemaal goed loopt?

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter, wat ik denk dat verstandig is, ik weet even niet of het een vertrouwelijk stuk is of niet, maar dat de aandeelhoudersovereenkomst die wij gesloten hebben, waarin zeg maar die afbouw staat, dat die door gedeputeerde Beurskens naar uw Staten, al of niet vertrouwelijk, gestuurd wordt want daar staat het zonneklaar in: we gaan de tent afbouwen en zo en zo en zo gebeurt dat

De heer Rossel (GroenLinks): Dat is de discussie niet. De discussie is: totdat het is afgebouwd, vinden er activiteiten plaats en projecten, gaat het om miljoeneninvesteringen bij die diverse projecten. Hoe kunnen wij er nu van uitgaan dat die governance op orde blijft en dat het gewoon tot het laatste moment goed uitgevoerd wordt?

Gedeputeerde Koopmans: Omdat wij als 100% aandeelhouder daar bovenop zitten en daar hoeft helemaal geen RvC bij. Dat is ook geen... Dat is in dit construct, waarbij we aan het afbouwen zijn, gewoon niet nodig en ik stel voor dat bij die aandeelhoudersovereenkomst, er wordt even bekeken of die ter inzage gelegd kan worden, of daar misschien nog een mededeling van de portefeuillehouder bij kan, zodat u nog een keer overtuigd kunt worden van echt het niet nodig zijn van een RvC. Voorzitter, dan kom ik...

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, excuses dat ik hier wat langer op doorga, maar het is een verbonden partij, wij moeten daar een toezichthouder hebben en die is er niet. Dus ik zou toch nog graag een keer, en anders ga ik het agenderen ook in FEB na de zomer, het er inderdaad met de heer Beurskens separaat over hebben.

Gedeputeerde Koopmans: Dat laatste lijkt me heel verstandig, maar het barst van de verbonden partijen waar we geen RvC hebben, daar barst het van. Dat ligt aan datgene wat je met elkaar afspreekt en wat precies het doel is van wat er gebeurt en wat nog de termijn is die aan de orde is. Dus in dit specifieke geval is het niet nodig, maar prima dat het nog een keer geagendeerd wordt.

Voorzitter, dan mevrouw Evers, geef nooit op. Ja, ik moet u zeggen als oud-volksvertegenwoordiger, het klinkt me als muziek in de oren, dat moet u ook zeker nooit doen. Voorzitter, ik zeg u toe dat de tabel met betrekking tot de inhuur en de onderverdeling daarvan ingevoerd worden, standaard, in de begroting en dus ook in de jaarrekening en dat daarmee ook een relatie wordt gelegd in die tabel met motie 770 en dan gaat het over het percentage. Dus dat is bij dezen toegezegd.

Dan voorzitter, een vraag van mevrouw Evers met betrekking tot de PAS-opgave.

De voorzitter: De heer Van Rey over dit punt.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Voorzitter, even over dit punt. Prima, die toezegging, maar ik heb gezegd ook programmamanagers die onder het programma vallen, die niet onder het salaris en de definitie inhuur, horen die er ook onder? Concreet voorbeeld, een programmamanager Maasplassen, kunt u in de 2^e termijn meedelen of die onder de inhuur valt?

Gedeputeerde Koopmans: Dat zullen we even bekijken. We hebben in elk geval in een eerder debat dat we gehad hebben, en dat is ook in de HRM-brief beschreven, ons geconformeerd aan ik dacht dat het Interprovinciaal Overleg (IPO)... Als even de medewerkers even kijken, mevrouw de directeur Middelzen. Wij hebben ons volgens mij bij de inhuur geconformeerd aan de IPO-onderverdeling tussen de 4 categorieën. Ja, en de desbetreffende inhuur die we hebben gehad bij de Maasplassen, onder welke categorie die valt, zal even uitgezocht worden.

Dan voorzitter, de vraag met betrekking tot de PAS-opgave. Dat is ook een interessant voorbeeld van hoe een begroting en een jaarrekening werken. De PAS-middelen zijn een doeluitkering en dat betekent dat wij afhankelijk zijn van wat het Rijk daarin in een groter contract met ons deelt. Ik kan u zeggen, in de laatste meicirculaire die we een week of 2 geleden ontvingen, stonden weer allerlei teksten waarvan wij zeggen: nou, tussen doel, tussen de middelen die eerder waren toegezegd en datgene wat nu komt en de komende jaren, daar zit een hoop grijs gebied tussen, ook voor ons. Dat wij dus niet meer precies weten wat het Rijk nou allemaal in relatie tot de eerdere toezeggingen overmaakt. Daardoor kan je ook meemaken dat er in de begroting iets geraamd staat wat gaandeweg het jaar anders loopt omdat het rijk per mei- of septembercirculaire andere middelen ter beschikking stelt. Daar komt nog een keer bij dat, als wij geen uitvoeringsplan hebben, wij die in de reserve zetten. Ik kan u melden dat gedeputeerde Mackus en gedeputeerde Prevoo met betrekking tot de PAS-middelen met een plan komen en als dat dan goedgekeurd is, worden die middelen uit de reserve gehaald en worden die ingezet. Dus de zorg dat uiteindelijk die middelen niet besteed gaan worden, kan ik daarmee echt, hoop ik, terugbrengen en ik denk dat het goed is dat als dat plan er is, dat dat ook, al of niet als mededeling, naar Provinciale Staten gestuurd wordt.

Voorzitter, dan de vraag van mevrouw Evers met betrekking tot communicatie en permanente communicatie. Ja, we hebben dat communicatie- en PA (Personal Affairs)-proof zijn, eigenlijk, en de gouverneur is daarbij betrokken geweest, deels vertaald in, ook in Den Haag en in Brussel, met nieuwe teams aan de slag te gaan. Tegelijkertijd van daaruit ook zeg maar veel beter met de organisatie te spreken over op welke wijze richt je hier in huis je naar die Brusselse en Haagse lobby vice versa en even kijken, dan hebben we dat gehad en we zitten natuurlijk ook nog in Düsseldorf.

De opleidingskant hebben we dus wat minder formeel gedaan, maar er zijn wel heel uitgebreide trajecten hier in huis, ja dat zou je ook een opleiding kunnen noemen, waarbij we dus op managementsniveau en op andere niveaus mensen veel meer hebben meegenomen op dat punt.

Dan stel ik voor dat uw vraag met betrekking tot het MKB-leningenfonds, en de heer Van Rey kwam daar ook nog even op terug, dat er vertrouwelijk een inzicht wordt gegeven in het aantal zzp'ers dat een aanvraag gedaan heeft. U heeft het over de toekenning en dat ook nog even gekeken wordt eventueel naar de criteria. Ik maak daarbij wel de opmerking die we als college natuurlijk ook al vaker bij ons gekregen hebben. U moet niet onderschatten dat, hoe relevant onze fondsen ook zijn, in het overzicht dat wij een tijdje geleden naar u toegestuurd hebben sprake was van bijna 200 instrumenten waar mensen gebruik van kunnen maken als het gaat over leningen, subsidies et cetera. Dus niet iedereen is voor zijn financiering alleen maar aangewezen op MKBL (MKB-leningenfonds). Nee, er zijn natuurlijk talloze andere mogelijkheden.

Voorzitter, mevrouw Evers had ook nog een vraag met betrekking tot de implementatie en de middelen die daarvoor stonden met betrekking tot de OV-concessie. Namens gedeputeerde Mackus zeg ik u dat die middelen van 2016 gewoon naar 2017 gaan en datgene wat afgesproken was ook uitgevoerd blijft worden.

Dan kwam er nog een vraag met betrekking tot treinverkeer voor gevaarlijke stoffen. Het belangrijkste wat daarin vanuit het college dient te gebeuren en ook gebeurt, is overleg met de verantwoordelijke bewindslieden die daarin eerst en enigst verantwoordelijk zijn. Tegelijkertijd past ook hier de opmerking dat we moeten weten dat vervoer van gevaarlijke stoffen nergens veiliger is dan op het spoor en dat bij een groeiende economie en bij een economie die in de wereld, in Nederland en ook in Limburg voor een deel bestaat uit het moeten vervoeren van gevaarlijke stoffen, is het vervoeren over spoor lang niet altijd een verkeerde keuze. Integendeel, maar het moet wel veilig en het moet volgens de vergunningen et cetera, et cetera en wij zijn daar... Gedeputeerde Prevoo is daarbij betrokken en gedeputeerde Teunissen, die zijn daar bij de staatssecretaris volop mee bezig.

Dan stelde mevrouw Evers nog voor om de managementletter, om daar een halfjaar later via een mededeling portefeuillehouder een brief over te sturen, over de stand van zaken. Dat zeg ik u toe want dat vind ik zelf ook een heel goed idee want anders loop je het risico dat je een jaar later denkt: O, wat hebben we er ook al weer mee gedaan? Dus ik vind dat een verstandige suggestie die we overnemen.

Dan kom ik bij de heer Van der Linden, die het over de aanbevelingen had met betrekking tot de Statenonderzoeker. We hebben een brief geschreven waarin de opmerkingen daarover staan. Er is 1, daar wil ik nog even op terugkomen omdat ik namelijk, toen ik de Commissie verliet omdat ik alle antwoorden gegeven had, daarna gerapporteerd kreeg dat alle aanbevelingen van de Statenonderzoeker impliciet en expliciet overgenomen werden en met name diegene, die aanbeveling die gaat over de KPI's bij de verbonden partijen, daar heb ik in de Commissie opmerkingen over gemaakt, namelijk dat dat nog niet zo simpel is en dat ik denk dat het goed is om op een nader moment nog eens even met elkaar te spreken over hoe we dit precies op een verantwoorde manier in kunnen vullen want ik heb u al gezegd: als je een verbonden partij hebt opgericht, en dat doen we alleen maar met uw goedkeuring dat kan niet anders, en als je daarin afspraken hebt gemaakt, die staan soms in statuten, die staan in de afspraak tussen ons, die staan in Statenbesluiten, dan kun je niet op een achternamiddag zeggen: ja weet je wat, we gaan nog eens even naar die risico's kijken, daar gaan we KPI's op schrijven en dan gaan we zeggen: ja, nou gaan we het even anders doen. Dat kan natuurlijk niet want je hebt ook met partners in dezen te maken. Dus dat is geen onwil, maar ik ben een beetje terughoudend om dat algemeen toepasbaar voor elke verbonden partij zomaar toe te zeggen.

Voorzitter, dan kan ik namens gedeputeerde Van Rijsbergen met betrekking tot het plan Toptalent 45plus, dat onderdeel is van onze arbeidsmarktagenda, zeggen dat dat inderdaad doorloopt en door blijft lopen.

Dan voorzitter, mijnheer Van der Linden vroeg ook nog even naar het plan Nederland in balans, de krimpproblematiek. Gedeputeerde Prevoo is zeer betrokken bij de organisatie van het nationaal congres bevolkingsdaling dat in Zuid-Limburg zal plaatsvinden, dat heet het Festival van de Toekomst, op 14 en 15 september en onze rol op dat front blijft. Tegelijkertijd, blijven wij ook een Provincie die niet elk dag meer roept: wij zijn een krimpprovincie want de feiten zijn soms anders en soms zijn de antwoorden die we moeten geven ook anders.

Dan heeft hij nog een vraag gesteld over snel internet. Gedeputeerde Teunissen meldt met veel plezier dat er voor 15 september een mededeling portefeuillehouder komt op dat punt. Dan uw, laat ik het zeggen, stokpaardje, zeg ik tegen de heer Van der Linden, met betrekking tot de pensioenen. Ja,

dat dient in Den Haag aan de orde te zijn of bij het kabinet of bij het nieuwe kabinet of bij de partijen zoals werkgevers en werknemers die in de verschillende pensioenfondsen hun beleid bepalen.

Dan met betrekking tot de A2, waar de heer Heuvelings en de heer Van der Linden op in zijn gegaan en dan in algemene zin de infrastructuurpunten. Voorzitter, gedeputeerde Mackus als eerstverantwoordelijke heeft daarover en is daarover met collega-Provincie Brabant natuurlijk in gesprek om te kijken hoe je daarin op de Haagse agenda de juiste dingen op het juiste moment krijgt. Dat is momenteel natuurlijk niet makkelijk want er zit een demissionair kabinet. Dat schiet natuurlijk niet op als je daarmee gaat praten, dat is toch vooral theedrinken wat je doet, maar wij zijn wel continu bezig om in onze contacten voorbereidingen te treffen, zodat onze wensen met betrekking tot al onze infrastructuur daar op een goede manier neergelegd worden. Daar kunnen alle modellen een rol in spelen. Ik vond uw suggestie, zeg ik tegen de heer Heuvelings, wel interessant, maar ik denk dat het Rijk hem niet interessant vindt. Daarom was hij ook interessant, hij was goed naar ons toegerekend en zeker als het ging over de rendementen van het revolverend zijn. Je moet opletten, zeg ik tegen uw Staten, dat we niet al te snel zelf onze portemonnee willen trekken want, ik heb dat hier al vaker gezegd, de Maaslijn is een succes dat die überhaupt ooit op de agenda gekomen is, maar de prijs die wij daarvoor betalen, heeft ook ongetwijfeld in Den Haag geleid tot een opengetrokken fles goede wijn, voorzitter, en daar moet je dus voorzichtig in zijn.

Voorzitter, dan kom ik bij de vragen van de heer Van Wageningen. Die heeft een aantal opmerkingen gemaakt, die ik al beantwoord heb, met betrekking tot de systematiek. Die heeft ook nog de vraag gesteld met betrekking tot de arbeidsmarkt en VDL Nedcar als model. Gedeputeerde Van Rijsbergen en ook gedeputeerde Beurskens zijn daar natuurlijk mee bezig. Er loopt ook een aantal onderzoeken, TNO is daarmee bezig, en ik ga ervan uit dat, wanneer daarover een rapportage komt, zeg ik tegen collega Van Rijsbergen... Net na de zomer, dat noemen we dan 15 september, is dat een mooie datum. Voor 15 september komt daarover een rapportage naar u toe.

Gedeputeerde Mackus is intensief bezig met alles wat met natuur te maken heeft en natuurlijk ook met de discussie over de zilvergroene natuur. Tegelijkertijd is hij ook intensief bezig met de financiële kant van de natuur en ook daar zien we wel een aantal risico's over de waardering daarvan. Daar kunnen we nu nog niet helemaal de vinger achter krijgen, maar hij is er intensief mee bezig en ook hij zal in de nota die hij heeft toegezegd voor na de zomer, waarin zijn Natuurbeleid, zijn accenten voor het Natuurbeleid staan... Daar komt ook een strikte verbinding met de financiën op een wijze dat we achter alles wel de vinger gekregen hebben.

Voorzitter, dan het duimpje. Daar wil ik echt nog eens even goed over nadenken omdat het ook een relatie heeft met het risico dat je dan loopt dat je in een schijnwerkelijkheid terechtkomt, maar ik zeg u toe: we gaan het proberen. We gaan het proberen dat er ergens ook iets komt met: wat merken mensen nou echt en dat is nog niet zo makkelijk want het ene mens heeft weer een heel ander verwachtingspatroon dan een ander, maar die poging willen we wel doen.

Dan kom ik bij de heer Van Rey, die ook zijn stokpaardje nog een keer bereed met betrekking tot Enexis. Voorzitter, dan zeg ik toch tegen de heer Van Rey, want hij heeft het nou een paar keer gedaan: als je met zo'n punt komt en je zegt: die uitkering vanuit Enexis die wij krijgen is veel te hoog... Oké, dat kan, dat kun je van opvatting zijn. Dat gaat over ongeveer € 16 miljoen structureel. Dan kun je dat zeggen, maar dan vind ik ook dat erbij hoort wat dat dan in onze begroting tot wijziging zou moeten leiden. Welke uitgaven zouden we daar tegenover moeten schrappen? Ja oké, 1 gedeputeerde minder, die ken ik wel, die vul ik dan maar vast zelf in. 3 gedeputeerden? Dat schiet niet echt op, dat vind ik wel want toen ik daarna uw betoog verder hoorde, toen hoorde ik uw voorstel in 1

keer aan, waarin... Over die winkels ja, toen dacht ik even, zeg ik via de voorzitter tegen de heer Van Rey: waar is de echte liberaal Van Rey gebleven? Om vanuit het Provinciebestuur de waardevermindering die ontstaat als de winkel anders bestemd gaat worden, om dat op onze lat te nemen, dat lijkt me niet zo'n goed idee.

De voorzitter: De heer Van Rey.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Hij heeft selectief geluisterd. We hebben € 2 miljoen ter beschikking vanuit de Provincie, meer geld moet er ook niet van de Provincie komen, maar besteed dat niet aan folders neerhangen achter de etalage en een gevelversiering, pak het structureel aan en dat moet u met alle partijen. Dat moeten dus ook de vastgoedeigenaren zijn en dat moeten de BIZ-en (Bedrijven InvesteringsZones) zijn, dat moeten de straatverenigingen zijn. Dus dat is een heel groot... Anders lossen we dat probleem niet op, dat terzijde.

Dan uw vraag met betrekking tot... Ja, daar kan wat van de Sociale Agenda af, er kan van 3 gedeputeerden minder en we kunnen ook iets uit de reserve halen, zeg ik er als goed liberaal nog eens een keer bij want als we het hebben, en daarom ben ik zo blij dat mijnheer Van Wageningen dat zei... Laat eens merken, die Provincie, want de SP deed dat vroeger, maar die doet dat niet meer, wat die ook voor de gewone burger kan doen want het voorstel van Enexis komt het meeste neer bij de gewone burger, die namelijk... Ook degene die heel weinig aan elektriciteit besteedt, betaalt toch zoveel aan het netwerk. Steek uw nek daar eens een keer voor uit en ik heb het voorbeeld van de opcenten genoemd van de Provincie. Gelderland gaat er nu mee ook... Uw CDA-collega's in Friesland hebben het al gedaan, dus er zijn mogelijkheden genoeg om het duimpje te gebruiken richting de burger, maar probeer het, en Enexis, ik zeg het u erbij, de beste cao van Nederland, de beste gebouwen van Nederland. Ik heb nog nooit 1 ongewassen bestelauto van Enexis zien rijden. Het is absurd wat er gebeurt want het zit hem niet alleen in die € 16 miljoen en die € 18 miljoen dividend, ook in de afschrijvingen. Er wordt een winst van € 0,5 miljard gemaakt en doe daar iets aan en de ACM heeft wel een grote mond over de aanbesteding in Limburg en de € 24 miljoen voor de NS-top, terecht zeg ik erbij, maar hier durven ze de nek niet voor uit te steken en u staat bekend ook als vechter, probeer die discussie aan te gaan. Ik steun u erin, maar probeer het en dat hebt u nog niet gedaan.

De voorzitter: Voldoende voor een interruptie. De heer...

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter, ik ontrafel eerst nog even de voorstellen die er gedaan werden om de middelen voor lagere uitkering dividend, om dat bij te krijgen, dat was een beetje minder Sociale Agenda. Daar zijn we het niet mee eens, dat vinden we dus geen goed idee. Een stabiel college, een goede vertaling van de Provinciale Statenverkiezingen, waarbij de 1 wat meer zetels haalde dan de ander, dat vinden wij ook belangrijk, dat geeft ook een zekere mate van stabiliteit in deze Provincie. Dat nemen we ook niet over en het laatste voorstel dat u deed was de opcenten omlaag. Dat kost geld, dus dat is geen goed...

(Er wordt buiten de microfoon gesproken.)

Gedeputeerde Koopmans: Oké. Ja, want we zouden de opcenten omhoog kunnen doen om die Enexisuitkering wat lager te willen, maar dat wilt u niet. Dus daar zijn we het ook snel over eens.

Voorzitter, we hebben natuurlijk in Provinciale Staten... Met de Commissie hebben we met de Raad van Bestuur van Enexis een uitgebreide informatie-uitwisseling gehad over het algemeen en over het strategische beleidsplan. Daarin moet ik u zeggen, en dat zit ook te weinig in uw vragen, zit te weinig

vanuit uw kant, zeg ik tegen de heer Van Rey via de voorzitter, het punt in van leveringszekerheid. Nederland, en via de 3 grote netbeheerders, heeft 1 van de beste netwerken van de wereld, zo niet het beste en dat kost een paar centen en dat is 1 van de belangrijke vestigingsfactoren van Nederland en vanuit uw Staten, in meerderheid zelfs, is er ook nog een vraag gedaan om op het punt van innovatieve ontwikkelingen extra energie, en dan bedoel ik inzet en middelen, te genereren en ook dat wordt bij de directie van Enexis gehoord, maar dat leidt niet onmiddellijk tot lagere uitgaven en kosten. Dus daar zit een soort verschil van mening, zeg ik tegen de heer Van Rey via de voorzitter.

Dan voorzitter, zijn er nog opmerkingen gemaakt over de kosten van Gedeputeerde Staten, daar heb ik net al wat over gezegd. Tegelijkertijd voorzitter, ik doe het toch maar eens een keer want ik vind het soms ook te gemakkelijk, ik vind het soms ook te gemakkelijk. Ik pak gewoon mijn eigen secretaresse, dat ga ik gewoon eens even doen. Petra, dag en nacht beschikbaar voor deze Provincie, sluit alle vakanties aan bij die van mij. Ik denk elke dag weer: hoe bestaat het dat mensen zo op zo'n manier betrokken zijn bij een bestuur en hoe ze dat doen en daarvoor gaan en dan vind ik het soms te gemakkelijk dat er zo'n soort wordt neergezet: ja, dat spul dat er allemaal rondom heen zit. Daar zitten goede gedreven mensen die bezig zijn om het politieke bestuur te ondersteunen en ook het politieke verkeer tussen het bestuur en uw Staten op een goede manier te laten verlopen, waardoor de democratie, want dat zijn wij, u en wij, op een goede manier kan functioneren en voorzitter, over 2 jaar zullen we wel zien hoe de uitslag is en hoe dan een samenstelling van een college is. Ik zei het net al, een goede vertaling van de verkiezingsuitslag is, dat zien we in Den Haag nu ook al weer, iets wat passen en meten is en in dit geval gelopen is op een manier waar ik nog elke dag plezier aan heb en zelfs trots op ben.

Voorzitter dan kom ik nog... O ja, dat van de kleurenpsychologie, dat vond ik wel een briljant einde moet ik u zeggen, vooral de.... Wederom, het moet niet te gek worden mijnheer Van Rey, het moet niet te gek worden, de warme woorden van u over die groene kleur. Ik moet u zeggen, ik was tot tranen geroerd weer nadat we net nog een Statenvergadering hebben gehad dat u daar mede namens het CDA stond hier op deze plek, daarmee een soort heilige plek geworden, maar net uw warme woorden over die groene kleur... Voorzitter, ja dank u mijnheer Van Rey.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Het moet inderdaad niet gekker worden mijnheer Koopmans. Ik heb het ook opgezocht want ik houd niet zo van groen, ik houd meer van geel en blauw zoals u weet, maar daar zit wel iets achter, richting het stoplichtenmodel, wat ik heb gebruikt en daarvan heb ik gezegd: denk er nog eens over na. U hebt in het begin gezegd: ja, dat is allemaal goed overgekomen. Nou ik vind dat van mijnheer Van Wageningen beter, om daar nog eens goed over na te denken, maar u bent aan het lezen, ik wil u niet te lang storen.

De voorzitter: Dank u.

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter, dank u wel. Nee, ik was aan het luisteren, maar tegelijkertijd nog even de laatste vragen van de heer Kuntzelaers die in de resterende 2 minuten die ik heb, beantwoord kunnen worden. Voorzitter, ik heb het in het begin al even gezegd, met name zijn opmerking over onze relatieve positie in relatie tot wat gemeentebesturen meemaken, onderschrijft het college volledig en dat betekent dan ook dat bijvoorbeeld de contacten die wij hebben, zoals gedeputeerde Geurts die heeft op het gebied van de binnenstedelijke ontwikkeling, heel intensief zijn. Hij heeft met de grote contractpartners elke 6 weken contact, letterlijk, om daar met elkaar te spreken over op welke wijze de stand van zaken bij onze partners is in de uitvoering en de eventuele keuzes. Uw wat algemene vraag 'kan daarin iets veranderd worden:?' moet u specifiek, als het aan de orde is, met gedeputeerde Geurts bespreken. Een contract is een contract, maar wij leven in een dynamische

werkelijkheid en daar kunnen altijd dingen in veranderen, maar die zullen dan met elkaar besproken moeten worden. Het Transitiefonds heb ik net al wat over gezegd.

Dan met betrekking tot de cofinanciering van laaggeletterdheid. Gedeputeerde Teunissen en Van Rijsbergen hebben mij net gezegd dat zij de kritiek van uw punt begrijpen en ze zullen binnenkort met een mededeling op dat punt komen omdat ze overwegen, naar aanleiding van signalen vanuit het veld en ondersteund door uw opmerking... Omdat zij willen komen met een wijziging van de percentages die over en weer gevraagd worden als cofinanciering.

Voorzitter met nog 30 seconden te gaan, denk ik dat ik alle vragen beantwoord heb. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel en met de.... Komt de heer Rossel nu nog voor een interruptie? Dan vraag ik u uw laatste 30 seconden toch nog even achter het spreekgestoelte te staan.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, dat betreft de uitvoering van motie 809, Brugman cum suis, over het plan van aanpak voor de verdere verduurzaming van de Provinciale gebouwen. Daar heb ik de heer Koopmans nog niet over gehoord geloof ik.

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter en daar had ik voor gekozen omdat u nu voor de 3^e keer hetzelfde onderwerp aansnijdt in de afgelopen 3/4 jaar. De 1^e keer was toen de motie zelf aan de orde was. Toen hebben we al tegen elkaar gezegd: dat gaan we binnen de bestaande budgetten doen. Dat hebben we tegen elkaar gezegd en ik heb toen al gezegd: en dat is dus de € 17 miljoen die wij ter beschikking hebben gesteld daarvoor. Daarna is het vorige week of een paar weken geleden aan de orde geweest of in de Commissievergadering, toen heb ik u ook nog een keer uitgelegd: we hebben destijds bij de motie al gezegd: wij kijken niet meteen naar extra budget en we hadden al eerder besloten om die 1,8 mln. weg te halen en dit in de jaarrekening is dan een vertaling van het eerdere besluit. Dus daarom heb ik dat niet nog een keer herhaald, maar we hebben dus niet de bereidheid om deze € 1,8 miljoen daarvoor in te zetten. Wat heb ik u wel toegezegd? Dat heb ik mevrouw Brugman destijds ook toegezegd, dat als we de hele renovatie en verduurzaming van het gebouw achter de rug hebben, dat als er op dat moment nog verantwoorde verduurzamingen aan de orde zijn en die kosten dan eventueel middelen, dan zullen we daar met een voorstel komen. Waarom doen we dat nu niet? Omdat ik net al een keer in algemene zin heb gezegd: ik houd niet zo van die potjes want ik had best kunnen denken, als gedeputeerde verantwoordelijk voor bedrijfsvoering: weet je wat, die 1,6 mln. laten we nog even zitten en als er een keer ergens wat gebeurt, dan komen we er op terug.

Dan tot slot voorzitter, er is een algemene inventarisatie gemaakt voor alle andere Provinciegebouwen en van daaruit ligt er nu nog niet een claim voor middelen. Mocht die er wel komen, we zullen in het najaar met een overzicht komen van die inventarisatie. Mocht daar een claim uit voortkomen, dan komen wij met een kredietaanvraag. Nogmaals, dan gaan we dus niet potjes die ergens anders eerst voor besteed waren inzetten. Nee, dan gaan we een nieuw krediet vragen voor een nieuw beleid.

De voorzitter: De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, dat is een heel lang antwoord, maar ik begrijp dus nu uit de beantwoording dat hetgeen in de motie gevraagd werd, en volgens mij ook al toe is gezegd, om voor het zomerreces met die inventarisatie te komen, dat dat niet lukt en dat het dus na het zomerreces wordt.

De voorzitter: Punt.

Gedeputeerde Koopmans: Ik kijk nog even wanneer het precies komt want ik heb een soort concept gezien, maar dat laten we in 2^e termijn nog even...

De voorzitter: Dat komt in de 2^e termijn nog even, de datum, goed zo. Daarmee sluit ik de 1^e termijn van de beantwoording van het college van Gedeputeerde Staten en constateer dat wij keurig op schema liggen. Weliswaar lijkt het of we de lunch van 12.00 uur niet gehaald hebben, maar we hebben nu wel al de 1^e termijn kunnen afhandelen. Ik stel voor dat wij gaan schorsen en dat wij over exact een uur, om 13.15 uur, hier terug zijn en de vergadering openen met de 2^e termijn van Provinciale Staten over de Jaarstukken. Ik schors de vergadering voor maximaal een uur.

[SCHORSING]

De voorzitter: Ik heropen de vergadering en aan de orde is de 2^e termijn namens Provinciale Staten rond het debat rond de Jaarstukken 2016, nummer G-17-010, voor de mensen die het thuis volgen, op de website van de Provincie Limburg zijn alle stukken, ook de stukken die er later bij gekomen zijn en bij betrokken worden, prima te zien en te lezen. In de 2^e termijn geldt dezelfde volgorde als in de 1^e termijn. Statenleden hebben 1/3 van de aangevraagde spreektijd en het college idem dito en dat betekent dat ik het woord kan gaan geven in volgorde eerst aan de PVV-fractie, de heer Fijnje.

De heer Fijnje (PVV): Dank u voorzitter. Toch strak, dat u het heel strak houdt, vooral met dat ping ping, dat bevalt wel. Aan de orde zijn de Jaarstukken. Ik heb antwoorden gekregen op de vragen. Ze zijn naar behoren beantwoord. Ik ben het niet helemaal eens met de beantwoording, maar ja, dat bent u wel gewend van mij. Vooral het gedeelte over die werkloosheid. Kijk, als je de voorwaarden op een gegeven moment gaat veranderen, ga je appels met peren vergelijken en daar zitten we mee. We willen consistent kunnen volgen hoe die werkloosheid zich ontwikkelt en dat is maar een voorbeeldje.

Wat betreft de Jaarstukken. We hebben per onderdeel wel onze voors en contra's en waarom hebben we dat? Dat heeft te maken met: de wind heeft ook meegezeten, het is niet ondanks of desondanks het college geweest die alles mee heeft gedaan of dat alles zo positief is gegaan, het heeft ook de economie, natuurlijk Europees, maar ook wereldwijd, meegeholpen en zoals u weet, zijn wij het niet helemaal eens met het gevoerde beleid. Daar zijn we ook consequent in geweest om tegen te stemmen. Dus zullen we bij deze ook volledig tegenstemmen. Dank u wel voorzitter. Er is ook nog een motie ingediend, ik weet niet of ik die nou nog moet behandelen?

De voorzitter: De mensen thuis hebben in ieder geval nog geen motie gezien omdat er nog geen motie is ingediend, maar als u al een beetje weet waar het over gaat, mag u er nu al wat over zeggen natuurlijk.

De heer Fijnje (PVV): Nou, ik laat het even aan GroenLinks over, maar...

De voorzitter: Ik denk dat het voor de zuiverheid van het debat beter is om dadelijk even een stemverklaring af te leggen bij de motie.

De heer Fijnje (PVV): Ja, als dat zou kunnen. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Ja, dan gaan we dat zo doen. Hartelijk dank mijnheer Fijnje. Het woord is aan de heer Titulaer.

De heer Titulaer (CDA): Voorzitter, dank u wel. College uit 1 mond, dank u wel voor de antwoorden. We hebben 1 punt waar we op terug willen komen en dat is het punt door de VVD aangehaald. Interessant voorstel om de verschillen in boekhouding te benutten, waar het Rijk vastloopt, investeringen niet kunnen doen omdat ze niet kunnen activeren en het altijd via de uitgaven moet, om dat voor te financieren. Wat wij er zo van horen, lijkt het ons een heel goed idee, maar je moet dat uiteraard dan verder bekijken en uitwerken en verbaast eigenlijk min of meer toch het antwoord van Gedeputeerde Staten. Dan vraag ik me af, heeft Gedeputeerde Staten het goed begrepen? Want er wordt gesuggereerd dat, hetzelfde als bij de Maaslijn, daar dan geld aan gesubsidieerd moet worden, maar ik begreep en de heer Heuvelings moet het maar zeggen als het niet zo is, dat dat vooral een kwestie van voorfinancieren is. Wij financieren in 1 keer het bedrag, dat zou bij het Rijk via de begroting moeten lopen. Als je over € 100 miljoen praat, ik noem maar eens iets dat is het niet, ja, dan is dat daar veel geld, maar als we praten over 40 jaar lang € 2,5 miljoen, dan is het een heel ander verhaal voor de rijksbegroting. Volgens mij is dat de kern van het verhaal van de heer Heuvelings en dat lijkt ons een goed idee. Als dat gaat over wat het ons daadwerkelijk kost, ja dan zal er misschien een stukje rentesubsidie zijn, maar dat weet ik niet, dat is ook een kwestie van onderhandelen. Dus al met al lijkt het ons zeker de moeite waard om daar verder over na te denken en te kijken of dat oplossingen kan bieden om voor ons investeringen sneller naar voren te halen. Tot zover het punt en als laatste punt, richting de heer Van Rey. Mijnheer Van Rey, u weet toch dat blauw en geel, als je dat mengt, dan kom je tot groen.

De voorzitter: Dank u wel. We gaan verder met de heer Rossel van GroenLinks.

De heer Rossel (GroenLinks): Dank u wel voorzitter. Voorzitter, ik dank het college dat slechts met 1 mond heeft gesproken vandaag voor de beantwoording in 1^e termijn. Het is toch wel uitzonderlijk dat 1 portefeuillehouder toch het woord kan voeren namens alle portefeuillehouders en dus inhoudelijk zo begaan is met de gehele materie en dat is toch fijn om te zien.

Voorzitter, er is een behoorlijk stevige discussie gevoerd in 1^e termijn over de doelmatigheid en over de inrichting van het systeem. Het moet geen papieren werkelijkheid zijn, maar we moeten wel zo goed mogelijk ons best doen om de cyclus ook zo doelmatig mogelijk in te richten en de heer Van Wageningen doet de suggestie om eigenlijk een 4^e W-vraag toe te voegen: wat merkt de Limburgse burger ervan? Hoe je dat dan inricht met duimpje omhoog, duimpje naar beneden of zonnetjes of wolkjes, dat kan via allerlei varianten, maar dat zou in feite een 4^e W-vraag kunnen zijn. GroenLinks is in ieder geval van mening dat we zelf als Provinciale Staten scherper naar de doelstellingen moeten kijken die we formuleren in alle stukken en daarom is er een motie nog in afronding, ik zie hier driftig geknik, waarin we zelf uitspreken dat we zelf indringender kijken naar het formuleren van adequate meetbare doelen voor zover dit mogelijk is en er hierbij ook bijzondere aandacht moet zijn voor wat de burger in Limburg van het Provinciaal beleid en de uitvoering ervan merkt en dus niet zozeer die opdracht bij het college leggen, maar dat we er zelf strikter naar kijken. Dus ik hoop dat die motie dadelijk in de 2^e termijn rondgedeeld kan worden.

Dan een 3-tal punten nog. De verduurzaming gebouwen. Ik hoop dat de heer Koopmans, dat heeft hij toegezegd, in 2^e termijn nog terugkomt binnen welke termijn de uitvoering motie 809 nou concreet wordt. Er was enige discussie over de kosten van de ambtelijke organisatie. Ik heb nogmaals opgezocht, maar volgens mij was er een budget van € 26,7 miljoen en is er € 3,8 miljoen over en is dat echt 14% onderuitputting. Dus dat is toch weer een fors restant, dat hebben we vorig jaar ook gezien en het 3^e en laatste punt voorzitter is in het besluit. Volgens mij hebben wij in de Jaarrekeningcommissie, maar het kan zijn dat ik dat niet helemaal goed heb opgevangen, de bevindingen van de analyse van de Statenonderzoeker, dat we hebben aanbevolen om dat in een

ontwerpbesluit mee te nemen en dat is niet gebeurd, er is geen gewijzigd ontwerpbesluit want er was nog een discussie dat er anders een amendement ingediend zou moeten worden, conform strekking verleden jaar. Die discussie heeft de heer Van Wageningen aangezwengeld, heel terecht ook. Dus ik ben wel benieuwd hoe we daar nu in 2^e termijn mee omgaan want gaan we die aanbevelingen, ik geloof het was 1 aanbeveling of 1 bevinding lieten we eruit, kan ik me herinneren en de rest van de bevindingen zouden we wel overnemen. Dus ik ben er wel voorstander van om die lijn van de Jaarrekeningcommissie vandaag ook effect te bieden en dat we dat formeel ook vaststellen hier. Tot zover.

De voorzitter: De motie is... Die is akkoord, maar wie dient hem nu in, de motie? Die is nu ingediend, oké. Er is een motie ingediend, we krijgen zo de tekst te zien. Mevrouw Evers namens de SP-fractie. Aansluitend de heer Van der Linden.

Mevrouw Evers (SP): Voorzitter, ten 1e willen we de gedeputeerde bedanken voor de gedane toezeggingen. Wel hebben we nog enkele vragen. Ten 1e over aanpak van de PAS. De gedeputeerde heeft gezegd dat we ons geen zorgen hoeven te maken, dat er dus ook een plan komt. Graag zouden we wel willen weten wat dan de termijn is dat dit plan komt.

Dan het MKB-leningenfonds, ook daar krijgen we dus een overzicht van aangaande de zzp'ers. Er wordt gezegd: ja, er zijn verschillende instrumenten voor, maar ja, het lijkt me toch dat we niet voor niets dat MKB-leningenfonds hebben aangepast en dan lijkt me toch ook het doel dat meer zzp'ers ervan gebruik gaan maken, maar de inhoudelijke discussie gaan we nog wel verder voeren in de Commissie FEB.

Dan over het vervoer van gevaarlijke stoffen. Ook hier is aangegeven dat de gedeputeerden hier bovenop zitten. Het is wel een feit dat op dit moment dus overschrijdingen zijn van de wettelijk gestelde normen en we zouden dan ook eigenlijk graag een toezegging krijgen of de gedeputeerden ons op de hoogte kunnen houden van de acties die zij ondernemen om die overschrijdingen dus terug te dringen. Dank u voorzitter.

De voorzitter: Ja, dank u wel mevrouw Evers. Het woord is aan de heer Van der Linden.

De heer Van der Linden (50PLUS): Ja voorzitter, dank u. Ik dank het college ook voor de antwoorden. 1 punt misschien toch nog niet helemaal juist verwerkt en net mijn stokpaardje natuurlijk. Ik heb hier al eens eerder beweerd dat Limburg € 22 miljoen op jaarbasis mist door het niet indexeren van de pensioenen en toen heeft mijnheer Beurskens gezegd: daar wil ik het nog wel eens over hebben en schijnbaar heeft hij het gedaan, maar het heeft niet veel opgeleverd en mijn oproep was nu of Gedeputeerde Staten c.q. Gedeputeerde Staten van de Provincies die ik opgenoemd heb omdat dat ook allemaal krimpprovincies zijn die wel een injectie in hun economie kunnen ge..., kunnen gaan lobbyen dat die pensioenen worden geïndexeerd en het verhaal dat de gedeputeerde hield, staatsrechtelijk, over wat er allemaal gebeurt in Den Haag, dat klopt, maar lobbyen doen heel veel organisaties. Dus ik nodig u uit om dat ook te doen. Ik denk als een aantal Provincies dat doen, dat dat wel hout snijdt. Dat is het voorzitter en verder ja, natuurlijk als een partij als de VVD mij direct op mijn wenken bedient door met een goed voorstel te komen, dan dank ik ze daar hartelijk voor.

Als de motie is degene die we al gekregen hebben zonder al te veel aanpassingen, dan kan ik het met die motie in 1 eigenlijk niet oneens zijn, ware het niet dat ik zelf gezegd heb, en die restrictie wil ik er wel bij maken, dat we niet nog meer gegevens gaan produceren. Dus als de motie dan ook nog leidt tot minder paperassenwerk, dan kan ik die wel steunen.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van der Linden. Het woord is aan de heer Heuvelings van de VVD.

De heer Heuvelings (VVD): Voorzitter, dank aan de steun van het CDA voor het gedachtegoed en de 50PLUS-fractie. Waar het dus om gaat, is dat wij stoppen met meebetalen aan investeringen die eigenlijk gedaan moeten worden door andere overheden. Ik bedoel dan met name het Rijk. Daar moeten we mee stoppen, we moeten andere methodes vinden waardoor het Rijk haar verantwoordelijkheid neemt en wij wellicht ons geld revolverend kunnen inzetten. Dat is ons gedachtegoed bij dit voorstel. Ik zou de gedeputeerde willen vragen om daar eens goed over na te denken en de heer Mackus te vragen dat mee te nemen naar Den Haag als hij onderhandelt over de spoorlijn en eventueel over de snelwegen A2, A67.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Heuvelings. Het woord is aan de heer Van Wageningen. Ik kijk even, de heer Van Wageningen zou aan de beurt kunnen zijn, ja. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Het duimpje is uitgedraaid, ja. Het is een groen duimpje, dat heb ik al gezien ja, dank u. Het woord is aan de heer Van Wageningen, D66.

De heer Van Wageningen (D66): Ja voorzitter, alle songteksten uit de 1^e termijn inspireren tot poëzie die vanuit Den Haag tot ons komt. Water stroomt, zwemmen of verdrinken, water stroomt, de hele wereld rond en als je droomt, even op een eiland, hoofd in de wolken, voeten op de grond. Dat is een citaat, met 1 woordje veranderd, van Harrie Jekkers, de Haagse volkszanger en niet alles wat uit Den Haag tot ons komt, heeft dezelfde kwaliteit en dit is een voorbeeld van dat het hele goede kwaliteit kan hebben. Goed, voorzitter, voeten op de grond, dat geldt voor het duimpje dat ik opstak. Dat was niet de bedoeling om een schijnwerkelijkheid te creëren, juist niet. Het was de bedoeling dat we met duimpjes aangeven dat we aansluiten bij de beleavingswereld van de Limburgers, wat zij merken. Geen nieuwe schijnwerkelijkheid, juist schijnwerkelijkheid in dit huis voorkomen, alleen een echt resultaat is een resultaat voor de Limburgers.

De heer Heuvelings heeft een interessant voorstel gedaan om... en ik vat het op als iets wat kan worden opgenomen in de gereedschapskist als het gaat om onderhandelingen met het Rijk want die onderhandelingen zelf wil ik graag aan de specialisten van ons college overlaten, maar als u het beschouwt als: we hebben voorfinanciering in onze gereedschapskist, dan kunt u dat wat ons betreft met de steun van dit deel van de Staten ook best wel in uw gereedschapskist opnemen, met een zelfs nog iets hogere status als het rechtstreeks financieren van rijksinfrastructuur want ook dat laatste doen we en ik geef ook in overweging dat we ook al voorfinanciering doen. Bij Well-Aijen bijvoorbeeld hebben we een budget van € 30 miljoen dat onder andere bedoeld is voor het opvangen van kasritme-effecten bij Rijkswaterstaat, om toch dat project doorgang te kunnen laten vinden.

Goed, dan nog 1 opmerking. Er is een discussie geweest over Enexis, moet dat niet goedkoper? Hoe efficiënt Enexis in de toekomst opereert, is heel erg afhankelijk van hoe goed ze gaan inspelen op de komende energietransitie en zelfs in hoeverre ze die energietransitie zelf mede vorm gaan geven. Ze investeren € 700 miljoen per jaar in de infrastructuur en een deel van die infrastructuur, het gasnetwerk, daar is maar heel erg de vraag of dat over 30 jaar nog wel onze infrastructuur is. Dus deze vragen overheersen verreweg kortetermijndividend en tarievendiscussies. De grote uitdaging voor Enexis is goed inspelen op de energietransitie. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank mijnheer Van Wageningen. Het woord is aan de heer Van Rey.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Voorzitter, de geschiedenis herhaalt zich iedere dag weer, vandaag ook weer als we het hebben over voorfinanciering of over de Maaslijn naar voren halen. In 1992 hebben GroenLinks en de VVD in de Tweede Kamer een motie daaromtrent ingediend en toen is dat afgewezen door het CDA en de PvdA.

Voorzitter, laat me even beginnen bij het LEF. Daar heb je geen hogere wiskunde voor nodig, zei de heer Koopmans met betrekking tot € 60 miljoen Provincie, € 30 miljoen voor het EEB, 1/3 van het risico ligt dan ook bij het EEB. Dat is de Koopmanslogica, dat is... en u weet wat logica is, dat is de wetenschap van de redeneerkunst. Ik ben benieuwd, en ik heb dat briefje hier er even op nagelezen dat u samen met collega Prevoo hebt gestuurd of het EEB niet heeft gevraagd in die overleggen voor een garantie van de Provincie want voor hetzelfde geld had u naar de Triodosbank kunnen gaan of nog beter, ik weet niet welke rente betaald moet worden aan het EEB, hadden we het zelf kunnen doen. Dus ik ben benieuwd hoe die discussie dan... Ik ben benieuwd naar de bescheiden die we krijgen want ik lees in de brief dat er nog geen leningovereenkomst is, dus die moet nog gemaakt worden de komende tijd. Dus u hebt een etentje gehad over iets wat helemaal nog niet zeker is en wat misschien een kat in de zak is.

Voorzitter, dat is 1. Ten 2^e het MKB-leningenfonds. 200 instrumenten. Nou voorzitter, zeg ik tegen u, tegen gedeputeerde Koopmans, vraag aan uw rechterbuurman dat er dan toch nog altijd mensen kunnen zijn die tussen de wal en het schip vallen en dat moet niet de bedoeling zijn en ik vraag u ook, en u hebt dat toegezegd, dat u kijkt ook naar de voorwaarden daaromtrent.

Voorzitter, dan geef niet op, Enexis. U hebt niet toegezegd dat u dat aan de orde gaat stellen. Uiteindelijk zullen die tarieven omlaaggaan, ik voorspel het u. Dus trek dat naar u toe. Ik wil u juist een beetje helpen, dat u in de toekomst zult... Kijk, ik heb die kar getrokken. Het zal een keer gaan gebeuren en de Provincie mag best wat minder geld uitgeven. U vroeg aan mij: wat voor dekking heb je dan? En daarom dat voorbeeld van die hofhouding. Als je kijkt naar de bestuurders in deze Provincie, in het openbaar bestuur heb ik het dan over, de wethouders die iedere dag met de poten in de modder staan, is in vergelijking tot een gedeputeerde een hondenbaan. Dit zijn de mooiste banen die we in het openbaar bestuur in Nederland hebben en dan zeg ik, dan mag die hofhouding een beetje minder en dat u dan een lofzang hebt op uw Petra, geweldig en ik heb ook een lofzang over de secretaresses. Die zijn belangrijker af en toe dan de gedeputeerden zelf, zo is het maar, en dat zij de vakantie aanpast op uw wensen, geweldig, maar daar ging het mij niet om. Het gaat er mij om dat het en-en-en-en-en is. Een wethouder heeft niet een chauffeur, een communicatieadviseur en een hele hoop allemaal eromheen, dat heb ik gewoon geprobeerd te zeggen voorzitter.

Voorzitter, dan over de inhuur. Ik verwijs ook naar de motie van de heer Fijnje uit 2012 daaromtrent. U komt in 2^e termijn nog eventjes daarop terug met betrekking tot een vraag die ik daarover heb gesteld en voorzitter, ik mag concluderen dat de Staten, in ieder geval een aantal fracties, wat kritisch blijven, maar het mag best wel een beetje meer zijn.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van Rey. Het woord is aan de heer Kuntzelaers, PvdA.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dank u wel voorzitter. 2 punten voor de PvdA die nog open bleven staan. Een vraag van de VVD rondom mogelijke voorfinanciering in Den Haag. Ja, uiteraard kan dat de steun van de PvdA hier krijgen. Echter, de slagingskans acht ik beperkt. Ik vermoed dat ze niet per se wild aan komen rennen om ons nog wat extra rente te betalen op investeringen die we hier gaan doen. Ik hoop dat u gelijk heeft, ik stuur Gedeputeerde Staten met diezelfde boodschap graag naar Den Haag toe, maar ik heb er een hard hoofd in, maar niet geschoten is altijd mis.

We zijn blij met de toezegging dat er gekeken wordt naar de cofinanciering op het gebied van laaggeletterdheid, dat is heel prettig. Er stond nog een vraag open rondom digibetisme, in hoeverre dat onderdeel uitmaakt van nieuwe plannen die eraan komen en aan welke schaalgrootte we moeten denken of hoe die uitvoering ongeveer vorm krijgt en of er in het afgelopen jaar al aandacht aan besteed is want dat was niet helemaal duidelijk. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Kuntzelaers. Daarmee constateer ik dat de 2^e termijn van Provinciale Staten rond dit debat is afgerond en is de 2^e termijn van Gedeputeerde Staten. Het woord is aan de heer Koopmans namens Gedeputeerde Staten.

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter, dank u wel. Dank de leden van Provinciale Staten voor hun inbreng in 2^e termijn. Voorzitter, de heer Fijnje merkte terecht op dat de wind ook meegezeten heeft. Ik heb dat in mijn 1^e termijn ook al zelf gezegd en in de Memorie van Toelichting die we bij de jaarrekening hebben zitten, staan vergelijkbare opmerkingen.

Voorzitter, dan met betrekking tot die werkloosheidscijfers. Ja, dat klopt natuurlijk, daarin leef ik met u mee, dat het moeilijk vergelijkbaar is als wij dat veranderen, alleen tegelijkertijd de vergelijkbaarheid volgend jaar, bijvoorbeeld met andere Provincies, is weer heel moeilijk als wij daar niet in mee zouden gaan, in dat dilemma zitten we een beetje. Ik kom op het einde voorzitter nog even terug op het punt van de PVV om mogelijkerwijs tegen de jaarrekening te stemmen.

Dan voorzitter, de heer Titulaer die het idee van de heer Heuvelings omarmde. Hem is waarschijnlijk ontgaan dat ik het idee ook omarmd heb, ik vind het prima, maar ik heb alleen een soort inschatting gemaakt. Ik heb 2 kanttekeningen gemaakt. 1, de inschatting dat ik denk dat het in Den Haag zo'n vaart niet zal lopen om dat te doen en 2, de rendementen waarover gesproken werd. Nou, het is de vraag of je die in die zin gaat meemaken. Voor je het weet moet je er een groot bedrag in stoppen en krijg je er niks voor terug, maar die randvoorwaarde op zich, die in uw vraag zit, met die randvoorwaarde, namelijk dat het wel ook voor ons op een normale manier in de financiën mee moet kunnen lopen, ja er is niks op tegen. Gedeputeerde Mackus heeft het net ook gezegd, we gaan het zeker ook verder uitwerken en dat met de aankomend Minister van Infrastructuur en Milieu bespreken of de staatssecretaris of allebei.

De voorzitter: Mijnheer Titulaer.

De heer Titulaer (CDA): Dank u voorzitter. Dank u mijnheer Koopmans voor dit antwoord. Mijn antwoord was vooral ingegeven doordat u met het voorbeeld van de Maaslijn in de hand en het glas wijn dat ze er in Den Haag wel op zouden hebben gedronken, suggereerde dat het dan vooral ging om een subsidiëring. Wij stoppen inderdaad veel geld in het verhaal van de inframaatregelen voor het spoor, wat eigenlijk dus inderdaad geen Provinciale taak is, om de zaak vlot te trekken. Daar zijn we het helemaal over eens, maar dat is juist in het voorstel van de heer Heuvelings niet het geval, wat hij nu ook aangeeft. Dat gaat over de rente. De rente is nog nooit zo laag geweest, 30-jaarsrente zal ergens in de buurt van de 1%... Dus als zij dat moeten betalen, aanvullend, dat is nog een onderhandelingsruimte, maar goed, als wij daarmee, met het voorfinancieren en zij moeten dat gewoon terugbetalen, daar inderdaad investeringen naar voren kunnen halen, ja dat zou een grote kans zijn, zolang het maar niet inderdaad, en daar zijn we het denk ik volledig over eens, verkapte subsidie van onze kant weer gaat worden.

De voorzitter: Dat was een mededeling. Ja, de heer Koopmans.

Gedeputeerde Koopmans: Ja voorzitter, daarmee is er geen verschil van mening meer op dat punt. Toch nog 1 kleine kanttekening. Ook als het over dit soort dingen gaat, kijken we natuurlijk ook vanuit treasuryoptiek daarnaar en een rentepercentage dat u hier net noemde, is voor de komende 30 jaar wel heel ingewikkeld als we dat zouden doen, maar die onderhandeling moeten we hier niet voeren, want ik sta hier wel namens het college van Gedeputeerde Staten, maar u niet namens het Rijk. Dus dat gaan we op een andere plek gewoon goed uitwerken en met goede parameters gaan we eens kijken hoe we dat zouden kunnen gaan doen en of er aan de Haagse kant belangstelling voor is en dat zou met een nieuwe regering best anders kunnen zijn.

De voorzitter: De heer Titulaer.

De heer Titulaer (CDA): Ja mijnheer de voorzitter, dat ontlokt mij toch nog een reactie, de laatste opmerking van de heer Koopmans. Natuurlijk zijn dat lage percentages, maar dat is afgezet tegen als u alternatieve beleggingen heeft die meer opbrengen. Dat is de zoektocht, daar hebben we eerder hier over gedebatteerd, investeringen in Limburg die én de economie ondersteunen en anderzijds ook nog een mooi rendement leveren financieel gezien, maar u weet ook dat in het kader van treasury steeds meer obligaties en beleggingen vrijvallen die dan, als u geen alternatieve beleggingen heeft, verplicht moet gaan stallen in Den Haag. Ik weet niet of je inmiddels rente moet betalen, zo gek zal het dan wel niet zijn, maar dan krijgt u volgens mij 0,0%.

Gedeputeerde Koopmans: Ja, maar dat zijn 2 terechte kanttekeningen van uw kant, zeker. Voorzitter, dan kom ik bij de vragen en opmerkingen van de heer Rossel. Allereerst, het is niet uitzonderlijk, we hebben het eerder gedaan vanuit het college dat 1 iemand het woord voerde bij de jaarrekening. Dat zullen we de volgende week bij de Voorjaarsnota niet gaan doen. Dat doe ik niet en dat is ook zeker geen wens van mijn collega's. Voorzitter, dan de € 3,8 miljoen, daar hebben we het een paar keer over gehad, dat komt dus terug in het gesprek over de HRM-brief.

Dan het overnemen van de aanbevelingen. Er is een gewijzigd voorstel rondgestuurd, gewijzigd door uw Commissie en ik heb met name een punt gemaakt bij 3.d en daar staat: "beter inzichtelijk te maken". Nou, dat is al een formulering waar wel mee te leven is omdat daar niet staat: altijd bij iedereen alles, ook als er in het verleden wat uitgesproken is et cetera. Dat staat er niet. Dus wij kunnen daarmee leven, maar ik heb wel die kanttekening gemaakt. Wij kunnen en willen ook niet met terugwerkende kracht afspraken wijzigen.

Voorzitter, met betrekking tot het MKB-leningenfonds. Dat wordt in de Commissie FEB verder besproken. De datum dat onze brief komt over de PAS. Gedeputeerde Mackus, weet u dat zo? Voorzitter, vraag ik even via u.

Gedeputeerde Mackus: De brief over de PAS. Het gaat erom, wat al in de 1^e termijn gezegd is, dat wij gewoon de uitvoering... Het is een taak om die uit te voeren en we willen ook een versnelling aanbrengen en de beheersplannen van de PAS komen er binnenkort aan en we hebben ook toegezegd bij de behandeling van de Natuurvisie dat wij de ontwikkeling van de planning-en-controlcyclus rondom de PAS gewoon ook in de Staten telkenmale terugkoppelen. Zo zitten we er vol bovenop en we willen het zo snel mogelijk gewoon ook in uitvoering krijgen want het is geen spaarpot.

Gedeputeerde Koopmans: Dat betekent dus vóór de begroting? Ja, vóór de begroting, dat is het antwoord. Voor de begroting, over de PAS. O, die was van u excuus, excuus.

De voorzitter: Hij was van mevrouw Evers.

Gedeputeerde Koopmans: Excuus. Dan even kijken. Er is nog 1 vraag over het basisnet en veiligheid op het spoor. Die zal gedeputeerde Mackus nog even doen.

Dan kom ik bij de heer Van der Linden, de lobby voor de pensioenen. Ja, dat gaan wij als college van Gedeputeerde Staten niet doen, dat is dus helder. Dat rekenen wij niet tot onze taak, dat is een Haagse aangelegenheid en een aangelegenheid voor werkgevers, werknemers en hun vertegenwoordigingen.

Dan de heer Heuvelings. Zijn voorstel hebben we net overgenomen, dat we daarmee aan de slag gaan. De heer Van Wageningen, wij delen onze opvattingen over en weer over die schijnwerkelijkheid.

Het punt van Enexis, dat pak ik dan even in relatie met de opmerkingen die de heer Van Rey ook maakte voorzitter. Ik denk dat de heer Van Wageningen hier terecht een verbinding maakt met de langetermijnopgave die Enexis heeft op het gebied van de energietransitie en als je dat afzet tegen het, op zich kan dat interessant zijn, kortetermijneffect dat je bereikt als je de tarieven versneld omlaag zou kunnen doen. Dat is een keuze, laten we het dan maar even zo zeggen, het is een keuze om enerzijds die lijn van de heer Van Rey na te gaan of de lijn van een energietransitie nagaan en die laatste lijn, die ook in het strategisch plan van Enexis zit die wij ook als gezamenlijke aandeelhouders van Enexis ondersteund hebben, blijft onze lijn. Wij zijn er zelfs volstrekt van overtuigd dat echt, wil je op het gebied van energietransitie bewegingen maken, dan zul je at the end of misschien zelfs bij sommige trajecten in het begin ook de netwerksystematiek moeten veranderen en de gasloze wijk is een voorbeeld. Dat is iets wat interessant is om na te gaan of om daar voor te gaan. Tegelijkertijd zijn we niet zo enthousiast om te zeggen: bestaande woningen zomaar af te koppelen en daar nieuwe systemen inbouwen. Dat kost 10.000'en euro's per woning. Dat is weer de vraag wat daar nou weer expliciet de winst van zou zijn in financiële zin, of je met die middelen niet veel duurzamere activiteiten zou kunnen oppakken, maar kort en goed voorzitter, wij blijven, en ik heb me daar altijd in gesteund gevoeld door een grote meerderheid van Provinciale Staten en dat geldt hetzelfde, zeg ik dat namens gedeputeerde Prevoo, dat wij voor de langetermijnenergietransitie gaan met daarin een actieve rol voor Enexis en dat zou zelfs ook nog kunnen zijn bij Het Groene Net of bij mijnwaterprojecten of wat dan ook, om maar eens een paar Limburgse voorbeelden te noemen.

Voorzitter, dan de heer Van Rey nog een keer op het punt van het LEF. Daar is geen borgstelling door de Provincie gevraagd. Leningen, de ondertekende leningen, komen in september. We zullen dat dan met elkaar delen, maar ik zeg u nog een keer: als je een fonds hebt van € 90 miljoen en € 30 miljoen is er door anderen dan jouzelf ingestopt, dan is jouw risico gewoon veel kleiner en dat laatste is echt ontzettend belangrijk want bij het verstrekken van leningen gaat het vooral om het verkleinen van risico's. Dat doe je door een goede selectie, dat doe je door een goede beoordeling, maar wat ook interessant is voor ons dat is dat, als je € 2,00 zelf uitgeeft, je er dan € 3,00 wegbrengt, namelijk eentje van de EEB erbij. Dus ik blijf voorzitter, mede namens collega Prevoo, volstrekt voorstander ervan dat wij middelen van anderen, van het EEB bijvoorbeeld, hiernaartoe halen en daar gaan we ook mee door.

Dan ligt er nog 1 vraag van de heer Van Rey uit de 1^e termijn, die gaat over de inhuur bij de Maasplassen. Dat valt niet onder de specifieke categorie Inhuur want dat is een opdracht en waarom is het een opdracht? Omdat het een gedeelde gezagsverhouding is. Het is niet alleen door ons alsook door een koepel van ondernemers geloof ik, zeg ik even uit mijn hoofd, en daardoor krijg je dan de

systematiek van een opdracht en die opdracht wordt dan letterlijk door het DT, het directieteam, verstrekt.

Voorzitter, dan de heer Kuntzelaers had nog 2 vragen. Maakt digibetisme onderdeel uit van het plan van aanpak en de aanpak? Ja, integraal onderdeel. Was dat in het afgelopen jaar ook zo? Ja, dat was het afgelopen jaar ook zo.

Voorzitter en dan tot slot. Vorig jaar was ook de PVV de fractie die uiteindelijk tegen de jaarrekening stemde. Ik heb toen al tegen de PVV-fractie gezegd: dat vind ik een vergaande stap in het politieke proces en in het beoordelingsproces, in het decharge verlenen tussen een parlement en het uitvoerend bestuur, in dit geval Gedeputeerde Staten. Vorig jaar was de aanleiding bij de PVV-fractie het punt van de fraude die aan de orde was bij de PVV-fractie. Dat was toen letterlijk de reden, de wijze waarop dat in de jaarrekening stond, om niet voor de jaarrekening te stemmen. Dat vond ik destijds een argument dat ik wel begreep, maar ik kon niet begrijpen vanuit dat decharge verlenen wat wij daarmee te maken hebben, want daar hebben wij op zich niks mee te maken, maar goed in uw rechtsgang vond u dat blijkbaar van belang. Voorzitter, nu hoor ik de heer Fijnje zeggen: ja, maar we zijn het met een aantal dingen van het beleid niet eens. Ik heb in de 1^e termijn op dat punt gewoon goed geluisterd en bij een begrotingsbehandeling vind ik dat echt anders. Dan vind ik het anders als je zegt: onderdelen van de begroting waarin we geld reserveren voor activiteit a of b en wij kiezen liever voor c en d, dat je dan zegt: we stemmen tegen de begroting of tegen onderdelen daarvan, maar bij de jaarrekening, waarin er een door Provinciale Staten vastgestelde begroting is geweest, waarbij uitgaven zijn gedaan door Gedeputeerde Staten conform die door Provinciale Staten vastgestelde begroting, waarbij u in uw controle, de accountant, de Statenonderzoeker, we 1000 pagina's verder zijn, wij gedaan hebben wat afgesproken is. Voorzitter, om dan tegen te stemmen, dat begrijp ik dan niet en dan vind ik ook dat wij er recht op hebben waarom dat dat niet is en dat dat verdergaat dan: ja, sommige dingetjes uit het beleid vinden we niks want dan moeten we het ook bij naam gaan noemen, dan kunnen we het er volgende week ook over hebben.

De voorzitter: Even de heer Fijnje.

De heer Fijnje (PVV): Dank u voorzitter. Maar ik heb het over de verantwoording die er plaatsvindt en die verantwoording zit in de begroting. Daar willen we het juist over hebben en daar kunnen wij niet achter staan. Als u het toch heeft over hoe we met elkaar opgaan, kan ik ook nog wel een boompje over opzetten want volgens mij was het CDA, die toen vlak na de verkiezingen zei: dat gedoe van de PVV willen we wel eens afdoen, daar willen we niet mee samenwerken. Dat waren uw woorden. Dus op dat moment heeft u ook de keuze gemaakt om een ander soort beleid te voeren waar wij voor staan.

Gedeputeerde Koopmans: Ja voorzitter en dan ben ik echt zo eerlijk om nu te antwoorden, hoewel het uw volste recht is: ik vind, een tegenstem bij de jaarrekening, gemotiveerd zoals u dat nou doet... Ja, ik ga het woord van toen niet herhalen, maar het draagt er niet toe bij dat in elk geval mijn beeld dan sterk verandert.

De voorzitter: Even het woord aan de heer Mackus voor nog 1 vraag begreep ik over spoorveiligheid.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, het kan zijn dat ik kroketten in mijn oren heb gehad bij de beantwoording in 2^e termijn.

De voorzitter: Dan hadden wij dat gezien. Dat is niet het geval, nee.

De heer Rossel (GroenLinks): Maar ik heb niet gehoord van deze gedeputeerde wanneer wij nou iets mogen vernemen over de uitvoering van motie 809, het inventariseren van de Provinciale gebouwen, de verduurzaming.

Gedeputeerde Koopmans: Vóór 15 september. Die datum is vandaag erg populair. Goed? Goed, voor 15 september.

De voorzitter: 15 september goed. Dan ga ik nu het woord geven aan de heer Mackus. U mag blijven zitten mijnheer Mackus.

Gedeputeerde Mackus: Met betrekking tot spoorveiligheid, ja daar is de 1^e termijn door collega Koopmans ook over geantwoord. Inderdaad basisnet is in Nederland ook voorop qua veiligheid en spoorveiligheid of veiligheid spoor is natuurlijk al in die zin... Je kunt ook zeggen alles met vrachtvervoer doen op de weg, ik weet niet of dat veiliger is, maar we hebben een norm afgesproken en daar moeten we ons aan houden en we zijn volop bezig met collega-gedeputeerden en wethouders die langs de Brabantroute zitten om daar het basisnet op orde te hebben. Het probleem is echter dat wij tot op heden altijd achteraf te horen krijgen dat er een overschrijding is. We zijn druk in overleg met de staatssecretaris dat wij actueel kunnen meten, dat we ook die veiligheid kunnen handhaven en de staatssecretaris overweegt nu om, als de norm niet voldoet op de Brabantroute, een routeringsbesluit in te zetten en dat vervolgens wordt weer uitgevoerd door degene die daar gaat over capaciteitsverdeling en dat is ProRail, maar we zullen u daarvan op de hoogte houden. Zodra dat besluit definitief in orde zal komen, dat uw Staten daarover geïnformeerd is.

De voorzitter: Dank u wel. Dat was de beantwoording in 2e termijn. Ik kijk even naar wat wij te besluiten hebben zo dadelijk en ik kijk even naar de indieners van motie 2314 en het feit dat er even een relatie werd gelegd met datgene wat reeds staat in het gewijzigd ontwerpbesluit. O, 5 minuten schorsing oké, maar over die motie of? Nee, ik vraag heel even aan de motiester of die blijft.

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter, ik zou uw Staten in overweging willen geven om zelfs bij het laatste puntje... Daar staat: De Provinciale Staten zelf bij nieuwe begrotingscycli et cetera. Ik zou daaraan toevoegen: en bij de behandeling van de beleidskaders.

De voorzitter: Waar staat dat?

Gedeputeerde Koopmans: Dat zou ik eraan toevoegen en voorzitter, hier kunnen wij natuurlijk niet tegen zijn.

De voorzitter: Niet tegen zijn, zeker niet.

Gedeputeerde Koopmans: Dus ik zou hem nog een beetje uitbreiden en dat betekent nog meer werk voor...

De voorzitter: Oké, dan doe ik even een mededeling.

Gedeputeerde Koopmans: De enige die dan waarschijnlijk tegen zal stemmen is de heer Van der Linden want het levert wel iets meer papier op.

De voorzitter: Eerst even de heer Rossel, GroenLinks, en dan ga ik daarna naar de motie van orde om even te schorsen, maar eerst even....

De heer Rossel (GroenLinks): De strekking is, misschien moet ik hem even uitleggen... Beleidscycli bedoeld en ik had daar net even een discussie met de heer Van Dijk over, de beleidskaders hè, dus het opstellen van de beleidskaders, het uitvoeren ervan, het evalueren ervan, dat zien wij in beleidscycli. Dus hetgeen de heer Koopmans stelt, dat bedoel ik met deze motie.

Gedeputeerde Koopmans: Ja voorzitter, en ik moet u echt zeggen, wat hier staat, dat Provinciale Staten indringender aan de slag gaat met het formuleren van adequate meetbare doelen voor zover dit mogelijk is. Ja, waarbij er dus ook een relatie is met het... Want er staat het woord 'adequaat' bij, er moet dus een relatie zijn met het Provinciale beleid, het moet helder zijn, dat als wij dit doen dan leidt het tot dat. Dat is prima, maar het... Wat ik in het begin ook al een keer gezegd heb, en de gouverneur zei in de pauze nog een keer uitdrukkelijker in een gesprekje hier: wij maken natuurlijk onderdeel uit van een soort van een soort netwerksamenleving en als Provinciebestuur ook. Dus als het niet direct traceerbaar is, ja dan moet je daarmee opletten want dan wordt het snel iets nepperigs: we schrijven het op en het lijkt alsof het door het Provinciebestuur komt, of het de schuld is van het Provinciebestuur als het negatief is, maar wij kunnen er goed mee leven zoals het er nu staat en als uw Staten zelf in meerderheid zeggen 'doe maar niet', dan doen we het niet want het is vooral iets wat tussen u en de gedeputeerde dient plaats te vinden.

De voorzitter: Ja. Ik stel voor even 5 minuten te schorsen op verzoek van de PVV-fractie. Ja, 5 minuten? Dan is de vergadering geschorst tot 14.06 uur.

[SCHORSING]

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. Aan de orde is bijna de besluitvorming over agendapunt 7.1, G-17-010, de Jaarstukken en daarna ook de motie 2314. Die wordt daarna in stemming gebracht, maar eerst is er behoefte aan een stemverklaring over de Jaarstukken bij GroenLinks en bij de PVV. Ik begin even bij GroenLinks, dan de PVV. De heer Rossel als eerste.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, verleden jaar hebben wij met de Jaarstukken kunnen instemmen omdat ook het amendement 1 van mijn hand unaniem is aangenomen door deze Staten. Ik heb al in mijn 1^e termijn gezegd dat ik niet met dusdanig vergaande instrumenten wil komen. GroenLinks zal daarom toch vandaag gaan instemmen met de Jaarstukken, alhoewel wij vinden dat de meetbaarheid van de doelmatigheid omhoog moet. Daarom ligt ook motie 2314 voor. Mocht die motie ook verworpen worden in de 2^e stemming, dan gaan wij wel de handreiking van Gedeputeerde Staten aannemen om toch samen met hen te kijken naar optimalisatie van de doelmatigheid.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Fijnje van de PVV.

De heer Fijnje (PVV): Dank voorzitter. Hierbij de stemverklaring van de PVV. Voorzitter, ondanks dat de financiële wind goed in de economische zeilen zit, vindt de PVV dat de verantwoording van het gevoerde beleid, los of we hier voor of tegen waren, onvoldoende. Dat betekent dat wij als PVV en als Staten onvoldoende onze controlerende taak kunnen uitvoeren. Derhalve moeten wij dan ook tegen dit voorstel stemmen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Fijnje. Ik stel voor dat wij tot besluitvorming overgaan. Iedereen kan plaatsnemen op zijn of haar eigen plaats. Aan de orde is eerst het gewijzigd ontwerpbesluit

Provinciale Staten van Limburg, G-17-010, gewijzigd is omdat beslispunten 3 en 4 zijn toegevoegd aan het oorspronkelijke besluit. Het is een hele brij aan besluiten die u neemt en dat gaan we in 1 keer doen. Dus de stemming gaat zo dadelijk bij de Jaarstukken in 1 keer over het hele verhaal, tenminste ik heb niemand gehoord op onderdelen tegen te zijn. Dat gezegd hebbende, kan ik de stemming openen? Ik open de stemming over G-17-010, de Jaarstukken 2016.

Ik sluit de stemming en constateer dat G17-010, de Jaarstukken, met 37 stemmen voor, 8 stemmen tegen zijn aangenomen. De 8 tegenstemmen komen van de PVV-fractie zoals al gemeld is. Aldus besloten? Aldus besloten.

Kom ik met u bij motie 2314, ingediend door de heer Rossel, over de optimalisatie doelmatigheid bij de kaders en de controle hierop. Ook hier is nog een stemverklaring mogelijk. Er zijn een paar stemverklaringen zie ik. Eerst de heer Van Wageningen van D66.

De heer Van Wageningen (D66): Voorzitter, zojuist hebben we al een besluit daarover genomen en in het debat heeft de gedeputeerde een toezegging gedaan dat hij hiernaar zal kijken. Zojuist heeft de heer Rossel aangegeven dat hij bij het verwerpen van de motie de uitdaging wel aanneemt en we moeten het niet bij ieder debat meemaken dat GroenLinks een deel van de communis opinio pakt en dan zegt: dit ga ik in een motie vervatten. Alles wat hier staat, is eigenlijk al binnen. Dus het is overbodig en D66 stemt tegen. Dank u wel.

De voorzitter: Eerst de heer... Ja, u mag zelf kiezen, anders ga ik voor u kiezen. Titulaer is voor Van der Linden, alfabet.

De heer Titulaer (CDA): De heer Van Wageningen heeft het meeste al gezegd. Sowieso het eerste deel van het dictum, daar zijn we het niet mee eens en het 2^e dat is op zich terecht, maar het is steeds een rotonde slopen. Elk jaar hebben het erover en moeten we samen ermee bezig zijn, maar we moeten ook niet nog meer bureaucratie met zijn allen gaan creëren en zeker niet in een motiediarree, dus daarom zijn we hierop tegen. Tegen de motie, maar we vinden hem wel sympathiek om met de woorden van de SP te spreken.

De voorzitter: De heer Van der Linden.

De heer Van der Linden (50PLUS): Ja voorzitter, de heer Koopmans daagde mij uit en toen dacht ik: ik moet er toch maar wat over zeggen, maar met de aanvulling van de heer Rossel denk ik dat het inderdaad beter is dat we maar gaan werken en dit als eerste blad papier aan de kant schuiven als overbodig.

De voorzitter: Mevrouw Evers.

Mevrouw Evers (SP): Voorzitter, ook de SP zal tegen stemmen omdat wij deze motie gewoon overbodig vinden. We vinden het ook een beetje raar dat we onszelf een opdracht gaan geven. Wel zijn we het inderdaad ermee eens dat er adequate meetbare doelen opgesteld moeten worden, maar om dat nou via een motie te regelen, vind ik echt te ver gaan. Daar moeten gewoon partijen zelf op letten.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de heer Fijnje nog een stemverklaring.

De heer Fijnje (PVV): Voorzitter, wij zullen voor de motie stemmen. Wij vinden hem eigenlijk ook een beetje overdreven want er zijn ook al goede zaken zeg maar, dat is ook een compliment aan de heer

Koopmans, dus ik ben niet alleen maar negatief, maar dat is ook de reden dat we hem ook willen ondersteunen, dat we zeggen: oké, dat is een extra stimulans om het nog beter te doen.

De voorzitter: Hartelijk dank en dan de heer Franssen nog een stemverklaring.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ja, dank u wel voorzitter. Wij als LOKAAL-LIMBURG zullen het kort houden. Wij vinden de motie sympathiek, maar desalniettemin overbodig.

De voorzitter: Dank u wel. Geen andere stemverklaringen, dan stel ik voor... Kunnen wij? Ik kijk even omdat het scherm nog op... Hij staat weer op 0, alleen gaat het nu over motie 2314, dat moeten we even in de gaten houden. De stemming over motie 2314 kan starten want de stemming is nu bij dezen geopend. Motie 2314.

De stemming is gesloten en de uitslag is 16 stemmen voor de motie, 29 tegen. Voor hebben gestemd de fracties van de PVV, PvdA, GroenLinks, Partij voor de Dieren, Volkspartij Limburg. Tegen hebben gestemd het CDA, de SP, de VVD, D66, de partij 50PLUS en partij LOKAAL-LIMBURG. De motie is daarmee verworpen. Aldus besloten.

8. Voorraadagenda

De voorzitter: Dames en heren, kom ik met u bij agendapunt numero 8, dat is de voorraadagenda. De agenda is voor dit agendapunt niet aan de orde. Dus ik kan dat overslaan.

9. Moties vreemd aan de orde van de dag

De voorzitter: Kom ik bij moties vreemd aan de orde van de dag. Ik had u aan het begin gezegd, die kunnen niet worden ingediend omdat alles aan de orde is. Die zijn dus ook niet ingediend.

10. Sluiting

De voorzitter: Kom ik met u bij agendapunt 10, dat is het einde of het sluiten van deze vergadering. Dat kan ik uiteraard doen door u te danken voor de deelname aan deze vergadering en u er nog op te wijzen dat om 16.00 uur hedenmiddag nog een extra Commissievergadering FEB over de herindeling Heerlen-Landgraaf plaatsvindt in de Veldekezaal elders in dit gebouw. Daardoor is er dit keer geen nazit in de Grote Staat. Volgende week is de eerstvolgende Provinciale Statenvergadering en die begint al op donderdagavond om 18.00 uur in deze zaal. Alle besluitvorming over de agendapunten van die donderdagavond zullen op de vrijdagochtend plaatsvinden, op de 7^e, maar de vergadering begint wel op de donderdag de 6^e, besluitvorming pas op vrijdag de 7^e. Dat gezegd hebbende, dank ik u allen voor uw aanwezigheid en ik sluit de vergadering.

(Einde van de vergadering om 14.21 uur)

De notulen van de vergadering van 30 juni 2017 zijn door Provinciale Staten goedgekeurd in hun vergadering van.....

Mevr. drs. J.J. Braam, griffier

Dhr. drs. Th.J.F.M. Bovens, voorzitter